

BİLGİSAYAR VE İNTERNET TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ

Yayıncı
Doğan Burda Dergi
Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş.

İcra Kurulu Başkanı
Mehmet Y. YILMAZ

Yayın Direktörü
M. Rauf ATEŞ

Yayın Yönetmeni (Sorumlu)
Erdal KAPLANSEREN

Sayfa Yapımcısı
Eylem AKSÜNGER

Yayına Hazırlayan
Serdar CEVHER
Selim ŞUMLU

Baskı ve Cilt
Le Color / Levent Print City
Tel: 0212 637 15 30

© PCnet Dergisi Doğan Burda Dergi Yayıncılık ve Pazarlama A.Ş. Dergide yayımlanan yazı, fotoğraf, harita, illüstrasyon ve konuların her hakkı saklıdır. İzinsiz, kaynak gösterilerek dahi alıntı yapılamaz.

PCnet'in ücretsiz ekidir.

Bilgisayar diline yabancı kalmayın

Bilgisayar artık yalnızca programcıların, tasarımcıların, yazarların, verilerle çalışması gereken kişilerin ihtiyaç duyduğu bir araç değil; bilgisayar, her yaştan ve her meslekten kişilerin yaşamına da tamamen girmiş durumda. Ancak PCnet editörleri olarak gayet iyi biliyoruz ki, sıradan kullanıcılar bilgisayarın dilini anlamakta sık sık zorluk çekiyor. Bilgisayarlar ne kadar kullanıcı dostu olarak tasarlanırsa tasarlansın, bilgisayar dünyasında kullanılan o kadar fazla terim var ki kullanıcı bunlardan biriyle karşılaştığında şaşırabiliyor. Daha da kötüsü, bilgisayar dünyasında kullanılan terimlerin ve kısaltmaların birçoğu İngilizce. Kullanıcının İngilizce bilgisi olsa bile teknik terimlerin ne anlama geldiğini çözmek kolay değil. Hatta aynı durum Türkçe terimler için de geçerli. Örneğin “bellenim” teriminin anlamını kolayca çözmek mümkün mü?

İşte tüm bunları göz önünde bulundurarak kapsamlı ve Türkçe bir “bilgisayar ve internet terimleri sözlüğü” derlemeye giriştik. Sözlükten kastımız, internette bulabileceğiniz İngilizce – Türkçe karşılıklar listesi değil; ilerleyen sayfalarda göreceğiniz gibi, tüm terimlerin Türkçe açıklamalarını da sunuyoruz. Sözlükte donanımdan yazılıma, internetten önemli markalara kadar uzanan pek çok konuda 1000’e yakın terime yer verdik. Şimdilik İngilizce teknolojinin ana dili kabul ediliyor. Bu nedenle sözlüğümüzdeki terimleri özgün İngilizce isimlerine göre sıraladık. Terimin kabul görmüş bir Türkçe karşılığı varsa onu da parantez içinde belirttik. Terim bir kısaltmaysa açılımına da yer verdik. Son olarak, Türkçe terimleri de sözlüğümüzün sonunda bir dizin şeklinde sıraladık. Bu sayede hem herhangi bir yerde karşılaştığınız Türkçe terimin İngilizce karşılığını öğrenebilecek, hem de sözlüğün ilk kısmına bakarak o terimin Türkçe açıklamasını okuyabileceksiniz. PCnet Bilgisayar ve İnternet Terimleri Sözlüğü’nün bu ilk baskısının bilgisayar kullanırken, teknik bir makale okurken ya da teknoloji alışverişi yaparken imdadınıza yetişeceğine inanıyoruz. “Genişletilmiş ve güncellenmiş” yeni baskılarda görüşmek dileğiyle...

Selim ŞUMLU
Editör

uygulaması 16 bit programlardır.

24 bit grafik: Her rengin 24 bit ile temsil edildiği grafiklerdir. Bu grafiklerde her renk kırmızı, yeşil ve mavinin her biri için 0 ile 255 arasında bir değerin atanmasıyla oluşturulur ve toplamda 16.777.216 renk elde edilir. 24 bit grafik genelde “milyonlarca renk” olarak adlandırılır.

32 bit program: Intel 386, 486, Pentium ve diğer uyumlu mikroişlemcilerin 32 bit iç yazmaçlarını ve geniş bellek kapasitelerini kullanan program. Genellikle aynı işlemciyle aynı işin yapıldığı durumlarda 16 bit programdan hızlıdır.

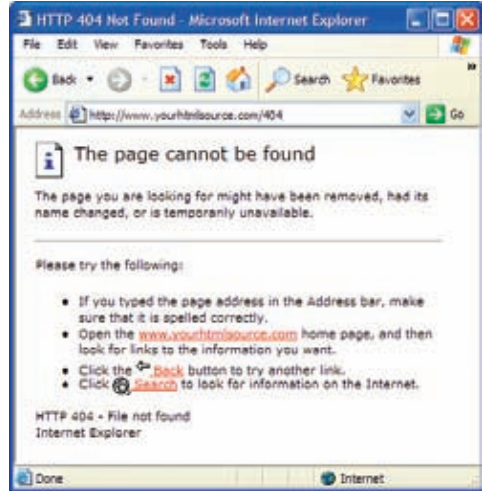

32 bit Windows: Pentium ve benzeri işlemciler için Windows 1.0 - 3.1 sürümlerinin ardından çıkan Windows 95, NT ve ardılları için kullanılan tabir.

Windows CE de bu kategoride yer alır.

386: 32 bit iç yazmaçlara ve çok görevlilik için iyi bir desteğe sahip ilk Intel mikroişlemci. Windows 95 çalıştırabilir, ancak güncel uygulamalar için artık fazla yavaş kalmaktadır.

403 Forbidden: HTTP sunucusunun erişilmesi istenen dosyayı okumaya izninin

404 “Sayfa Bulunamadı” hatası.

olmadığını belirten hata mesajı. Genellikle sunucu sahibinin dosya izinlerini düzgün ayarlamadığının belirtisidir.

404 Not Found: Bir web adresinin geçersiz olduğunu bildiren hata mesajı.

486: Yapısı itibarıyla 386'ya benzeyen ancak daha hızlı olan işlemci. Pentium serisinin öncüsüdür. (Bkz: Mikroişlemci)

802.11 (IEEE 802.11): Wi-Fi ürün uyumluluğu standartları çerçevesinde belirlenmiş bir kablosuz ağ şartnamesi. Geriye uyumlu üç adet 2.4 GHz standardı vardır. Wireless B standardına sahip bir bilgisayar Wireless G veya Wireless N ağlara bağlanabilir, ancak iletişim Wireless B'nin düşük hızıyla sağlanacaktır.

802.16: (Bkz: Wimax)

1394, 1394a, 1394b: (Bkz: Firewire)

8088: İlk olarak orijinal IBM PC'de kullanılmış olan mikroişlemci (1981). 16 bit yazmaçlara ve 8 bit dışsal veriyolu hızına sahiptir. (Bkz: Mikroişlemci)

68000: Motorola'nın Apple Macintosh ve Amiga bilgisayarlarda kullanılmış olan mikroişlemci serisi. (Bkz: Mikroişlemci)

80286: IBM PC AT bilgisayarlarda kullanılmış olan Intel mikroişlemci (1984). 8088'den daha hızlıdır ve uzatılmış belleği destekler, fakat 32 bit yazmaçlara ve birden fazla 8088'i emüle etme özelliğine sahip değildir. Bu nedenle, çok görevli işletim sistemleri 386 piyasaya çıkana kadar popüler olmamıştır.

80386, 80486: Intel'in 386 ve 486 mikroişlemcilerinin resmi olmayan isimleri. (Bkz: 386, 486)

A

A: 1. HTML dilinde başka bir sayfaya bağlantı yapılması için kullanılan kısaltma. (Bkz: HTML)

2. (Dijital fotoğraf makinesinde) merceğe giren ışığın otomatik olarak ayarlanması için kullanılan kip.

A4: 210 x 297 mm boyutlarındaki standart mektup kâğıdı.

AAC (Advanced Audio Coding): MP3'ten daha yeni ve daha verimli bir ses sıkıştırma biçimi. Nintendo Wii ve iTunes'da dâhili olarak desteklenir.

Abort (Durdur): Bir eylemi veya komutu iptal eder.

Access: Microsoft tarafından Office ailesinin bir üyesi olarak sunulan güçlü ve programlanabilir bir veritabanı yönetimi uygulaması.

access time (erişim süresi): Bir bellek aygıtı tarafından verinin işlemciye taşınabilmesi için gereken süre miktarı.

accessibility (erişilebilirlik): Bilgisayarla ilintili bir ürünün farklı yetilere sahip insanlar tarafından ne kadar kullanılabilirliğini tanımlayan bir terim. Örneğin, kör bir bilgisayar kullanıcısı bir web sitesini gezerken ses sentezleyicisi kullanarak sitede yazılanları duyabilir. Barındırdığı resimler için tanımlama bilgisi içeren web siteleri, bu bilgiyi içermeyen sitelere göre daha erişilebilir olarak tanımlanır.

ACPI (Advanced Configuration and Power Interface): İşletim sisteminin bilgisayar donanımı üzerinde doğrudan güç yönetimi gerçekleştirebilmesini sağlayan donanım/yazılım etkileşimi standardı. Örneğin ACPI yönetimine sahip bir bilgisayar, yazılım kontrolüyle kendisini tamamen kapatabilir.

Acrobat: Adobe System tarafından sunulan, PDF (Portable Document Format) türündeki dosyalar okumak ve oluşturmak amacıyla kullanılabilen yazılım.

Active Desktop: Windows'ta bir web sayfasını masaüstü arka planı olarak kullanma imkânı sunan özellik. Hava durumu veya stok bilgisi gibi sürekli güncellenen verileri görüntülemek için ilave bir web tarayıcısı açma gerekliliğini ortadan kaldırmıştır.

ActiveX: Microsoft tarafından COM (Component Object Model) mimarisi esas alınarak geliştirilen yazılım bileşenlerini tanımlamak için kullanılan bir terim.

Ada: 1970'lerin sonunda geliştirilen bir programlama dili.

add-in, add-on (eklenti): Bir yazılıma sonradan ilave edilerek ekstra özellikler katan bileşen.

admin, administrator: 1. Windows NT ve ardıllarında sistem yöneticisi için atanan hesap ismi.

2. Bir bilişim sistemini yöneten kişi.

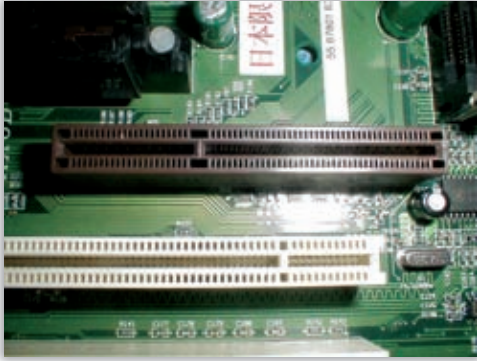
Adobe: PDF dosya biçimini geliştirmiş olan şirket. Ayrıca Photoshop, Dreamweaver, Illustrator gibi sektör profesyonellerine yönelik pek çok yazılım geliştirmekte.

ADSL (Asymmetric Digital Subscriber Line): Telefon hattı üzerinden yüksek hızda internet erişimi sağlanabilmesine olanak tanıyan teknoloji. Asimetrik olarak adlandırılmasının nedeni veri alma ve gönderme hızlarının farklı olmasıdır.

adware: Amacı kullanıcıların bilgisayarlarında reklam gösterimi sağlamak olan yazılım. Bazen yasal yazılımları tarif etmek için de kullanılıyor olmasına rağmen, genellikle kullanıcının bilgisi dâhilinde olmaksızın bilgisayara yüklenen yazılımları tarif etmek amacıyla kullanılır.

Aero: Windows Vista'yla birlikte gelen ve Windows 7'de de kullanılan, şeffaf pencere kenarlıkları, yumuşak geçiş efektleri vb. barındıran yeni kullanıcı arabirimi.

AGP (Accelerated Graphics Port): Grafik kartlarının işlemciyle eski ISA, EISA veya PCI

veri yollarının sunduğu hızdan daha yüksek bir hızda haberleşebilmesine olanak tanıyan veriyolu. Intel'in Pentium II işlemcileriyle birlikte popüler olmuştur.

AJAX (Asynchronous JavaScript and XML): Genellikle sunucu tarafı PHP diliyle birlikte kullanılan, web sayfalarında dinamik içerik sunmak için kullanılan bir yöntem.

algoritma: Belirli bir problemi çözmek için kullanılan sonlu sayıda komutlar topluluğu.

alpha (alfa): 1. Grafik programlarında bir nesnenin şeffaflık değeri. Tamamen şeffaf (görünmez) bir nesnenin alfa değeri 0'dır.

2. Yeni bir yazılımın test sürecinin ilk aşaması.

alpha kanalı: Grafik programlarında bir seçimi tanımlayan kanal.

alfa numerik karakterler: Harfler ve rakamlar. Noktalama işaretleri ve matematiksel semboller alfa numerik karakterlere dâhil değildir.

AltaVista: Digital Equipment Corporation tarafından geliştirilmiş olan, eskiden popüler bir arama motoru (www.altavista.com).

Amazon.com:

İnternetteki ilk seçkin alışveriş mağazası. 1995 yılında Seattle'da bir kitap mağazası olarak kurulan Amazon, ürün yelpazesini sürekli olarak genişletti. Birçok ülkede faaliyet gösteriyor ama henüz Türkiye'ye girmedi. (www.amazon.com)

AMD (Advanced Micro Devices): Intel'in Pentium ve Core işlemcileri yerine tercih edilebilen Athlon, Duron, Phenom gibi dijital entegre devrelerin üreticisi. California'da kurulmuştur. (www.amd.com)

AMD64: (Bkz: x64)

AMI (American Megatrends, Inc.): PC anakartları için BIOS yazılımları üreten lider konumdaki firma. Aynı zamanda test yazılımları, RAID disk denetleyicileri ve başka ürünler de üretir. (www.ami.com)

Amiga: Commodore Business Machines tarafından 1980'lerden 1990'ların ortasına kadar üretilen

bir bilgisayar. Boyut ve fiyat bakımından IBM PC ile benzerlik gösterse de, oldukça farklı mimarisiyle zamanın ötesinde olarak nitelendirilebilecek özelliklere sahipti. Çok görevlilik, pencere sistemi, gelişmiş grafik sistemi ve MIDI müzik gibi özellikler sunan bilgisayar, Macintosh'lar gibi Motorola'nın 68000 serisi mikroişlemcilerini kullanıyordu. Birçok programcının gözdesi olmasına rağmen, Amiga asla PC veya Macintosh'lar kadar popüler olmadı. Commodore 1994 yılında iflas etmesine rağmen, Amiga isminde yeni bir firma Amiga platformunu geliştirmeye devam etti. (www.amiga.com)

analog: İkili bitler halinde bulunmayan veri. Filmli bir fotoğraf makinesi veya tarayıcı tarafından edinilen bir fotoğraf, veya bir mikrofon tarafından alınan ses, bilgisayarda saklanabilmesi için sayısallaştırılması gereken analog verilere örnek teşkil eder.

analog-to-digital converter (ADC, analog-sayısal çevirici): Verileri analogdan sayısal dönüştüren çevirici. Örneğin bir ses kartı analog-sayısal çevirici kullanarak ses dalgalarını sayısal forma çevirir. Dizüstü bilgisayarlar da analog-sayısal çeviriciler kullanarak pil durumunu gösterirler.

animated gif: (Bkz: GIF89A)

antialiasing: Bilgisayar ekranındaki eğri çizgilerin köşeli şekilde görüntülenmek yerine yumuşatılması amacıyla uygulanan, çizgilerin uçlarındaki piksellerin belirli kısımlarının farklı şekilde aydınlatılmasıyla çalışan bir teknik.

antivirus software (antivirüs yazılımı): Virüslere karşı koruma sağlayan, bu korumanın sağlıklı olabilmesi için sürekli güncellenmesi gereken yazılım.

Apache: İlk sürümü 1995 yılında yayımlanan, dünyada milyonlarca web sitesi tarafından kullanılan açık kaynaklı bir web sunucusu yazılımı.

API (Application Program Interface):

Bir işletim sisteminin yazılımları altında çalıştırabilmek için kullandığı hizmetler bütünü. Modern işletim sistemlerinde donanım ile doğrudan irtibata geçen yazılımlar yerine API kullanımı yaygınlaşmıştır.

Apple: Steve Jobs ve Steve Wozniak tarafından 1976 yılında kurulan bilgisayar firması. Firma tarafından 1977 yılında tanıtılan Apple 2, popüler mikro bilgisayarlar içinde en eskilerden biridir. 1984 yılında piyasaya sürülen Macintosh ise görsel kullanıcı arabirimi (GUI) içeren ilk popüler bilgisayar olmuştur.

applet: 1. Küçük, belirli bir görevi yerine getirmek için tasarlanmış programcık. Birçok işletim sistemi hesap makinesi, takvim veya not defteri gibi applet'larla birlikte gelir.
2. Bir web tarayıcısı tarafından otomatik olarak indirilerek çalıştırılan uygulama. Applet'lar genelde Java'yla yazılır.

application framework (uygulama çatısı):

Programcıları büyük bir yükten kurtaran, yazılan yeni programa kolayca dâhil edilebilecek önceden tanımlanmış işlevler ve sınıflar dizisidir.

ARPANET: Advanced Research Projects Agency Network (Amerikan Gelişmiş Savunma Araştırmaları Dairesi Ağı) için geliştirilmiş dünyanın ilk çalışan paket anahtarlama ağı olmasının yanı sıra, internetin de atasıdır. Araştırma ve araştırmacıları birbirine bağlamak amacıyla geliştirilen ARPANET, daha sonraları internetin gelişmesine yol açan TCP/IP protokolünün ortaya çıkmasını sağlamıştır.

artificial intelligence (yapay zekâ):

Bilgisayarın insan düşüncesini taklit etmesi amaçlı kullanımı. Yapay zekâ, bilgisayarların sorunları programcıdan gelen herhangi bir yönerge bulunmaksızın yaratıcı bir şekilde çözebilmesi amacıyla geliştirilmektedir.

Ask.com: 1996 yılında kurulmuş ve orijinal ismi "Ask Jeeves" olan, İngilizce sorulan soruları kavrayıp ilintili sonuçları listeleme yetisine sahip bir arama motoru. Şubat

2005'te standart bir arama motoruna dönüştürülmüştür.

ASP (Active Server Pages): Windows tabanlı web sunucularında, web sayfalarının kısmi olarak veya tamamının hesaplamalar sonucu oluşturulmasını sağlayan sistem. CGI gibi ayrı bir programın çalışmasına ihtiyaç duymaz, bunun yerine web sayfalarının içinde yorumlamaya dayalı betikler çalıştırarak sayfaları kullanıcılara sunar. ASP'nin güncel sürümü, .NET çatısını kullanan ASP.NET'tir.

aspect ratio: En-boy oranı.

assembler: Assembly dilinde yazılmış kodları makine diline çeviren yazılım.

assembly dili: Her ifadenin işlemcinin tanımlayabileceği şekilde ikilik sistemde ifade edilen ifadelere tekabül ettiği bir bilgisayar dili. Assembly dilleri popüler modern programlama dillerinden çok daha külfetli bir yazıma sahip olsalar da, bu dilleri kullanmak doğrudan ikilik sistemde yazılması gereken makine dilindeki kodları yazmaktan daha kolaydır.

asterix: Windows, UNIX ve diğer işletim sistemlerinde joker karakter olarak kullanılan yıldız (*) karakteri. Örneğin *.exe şeklinde yapacağınız bir arama, exe uzantılı tüm dosyaların listelenmesiyle sonuçlanacaktır.

at işareti: E-postalarda görmeye alışkın olduğumuz @ sembolü. Windows'ta .bat uzantılı betik dosyaları @ ile başlayan satırları çalıştırmaz.

ATA: IDE sabit diskler tarafından kullanılan arayüz.

Athlon: AMD tarafından üretilen, Pentium uyumlu ve yüksek hızlı bir mikroişlemci.

attachment (ek): Elektronik postayla birlikte gönderilen dosya.

attribute (öznitelik): Windows ve benzeri işletim sistemlerinde dosyalara atanabilen özellikler. Dosyalar gizli dosya, salt okunur dosya veya arşiv dosyası olarak imlenebilir.

audio: Elektronik sinyallerle temsil edilen ses.

AUTOEXEC.BAT: DOS'ta ve Windows'un

eski sürümlerinde bulunan ve bilgisayarın açılışı sırasında çalıştırılacak komutları içeren dosya. Windows NT, 2000, XP ve ardıllarında bu dosyanın görevini Kayıt Defteri yürütmektedir.

AutoPlay (Otomatik Çalıştır): Bilgisayara bir CD, DVD veya USB disk takıldığında bir işlemin otomatik olarak gerçekleştirilmesi.

autorun.inf: Bir CD-ROM, DVD-ROM veya USB diskte bulunan, Windows'un AutoPlay işlevini nasıl gerçekleştireceğini belirleyen dosya.

AV: 1. Audio-visual'ın (ses-görüntü) kısaltması.

2. (Dijital kamerada) aperture value, diyafram açıklığının otomatik ayarlanması.

avatar: Sohbet programlarında veya sosyal ağ sitelerinde kişiyi temsil eden küçük fotoğraf veya imge.

AVI dosyası (Audio Video Interleave file):

Herhangi bir biçimdeki akışkan görüntü ve ses dosyalarını barındıran, .avi uzantısıyla biten dosya.

B

back door (arka kapı): Bir bilgisayara girmek için kullanılabilecek alternatif yol. Örneğin, programcı sisteme normal giriş için gerekli parolayı kullanmaksızın giriş yapılabilmesini sağlayan bir yol eklemiş olabilir. Virüsler genellikle arka kapılar yaratırlar.

back end: Bir bilgisayarın veya programın doğrudan son kullanıcıyla etkileşime girmeyen kısmı. Örneğin bir programın arka planında çalışan veritabanı sistemi back end'dir.

background (arka plan): Nesnelerin üzerinde çizildiği veya gösterildiği alan veya renk.

backlit: (Bazı dizüstü bilgisayar ve hesap makinelerinde) arkadan aydınlatmalı.

backup copy (yedek kopya): Çalışan programların ve ilintili dosyaların yaşanabilecek herhangi bir aksaklıkta geri yüklenebilmesi için alınan yedek kopyası.

backward compatible (geriye uyumlu):

Daha eski bir bilgisayarın veya işletim sisteminin yerini alabilir anlamına gelen terim. Örneğin, Windows Vista çoğunlukla DOS'la geriye uyumlu olduğu için birçok DOS uygulamasını çalıştırabilir.

bandwidth (bant genişliği): Bir iletişim sisteminin veri aktarım hızı (bir elektronik sistem için aktarılabilecek frekansların aralığı). Yüksek bant genişliği, aynı anda daha fazla sinyalin aktarılabilesine olanak tanır.

banner: Herhangi bir reklamveren tarafından web sitelerinde belirlenmiş alanlara yerleştirilen reklam.

BASIC (Beginner's All-purpose Symbolic Instruction Code): John Kemeny ve Thomas Kurtz tarafından 1964 yılında tasarlanmış ve Microsoft tarafından 1970'li yıllarda popüler hâle getirilmiş bir programlama dili.

BAT dosyası (batch dosyası): Windows'ta .bat uzantısıyla biten ve çeşitli komutlar barındıran dosya. Birden fazla DOS komutunun tek bir dosya yoluyla çalıştırılmasını sağlar.

batch processing (toplu işleme):

Bilgisayarın etkileşim olmaksızın kullanımını sağlayan süreç. Bu süreçte kullanıcı bir programa ihtiyacı olacak tüm yönergeleri başlangıçta girer ve program çıktısı sonuca ulaşana kadar ilave hiçbir yönergeye gerek kalmaz.

BCC: "Blind carbon copy"nin (kör kopya) kısaltmasıdır. E-postalarda iletinin gönderileceği ilave adresler CC ya da BCC satırında yer alır. CC'dekinin aksine, BCC'ye girilen bilgiler iletiyle birlikte gönderilmez, böylelikle iletiyi alan kullanıcılar iletinin gönderildiği diğer kişilerin listesini göremez.

BD: (Bkz: Blu-ray Disc)

benchmark: Bir bilgisayarı veya yazılımı test etmek için kullanılan bilgisayar programı. Örneğin, bir bilgisayarın işlem gücünün ölçülmesi amacıyla gerçekleştirilen testlerde

"Sieve of Eratosthenes" adında bir asal sayı bulma algoritması çalıştırılır.

beta test: Piyasaya sürülmek için neredeyse hazır olan yeni bir yazılımın ikinci test aşaması.

binary file (ikilik dosya): Yazdırılabilir metin içermesi gerekli olmayan, bitler veya baytlar içeren dosya. İkilik (ya da ikili) dosya terimi genellikle metin dosyası olmayan, çalıştırılabilir makine dilinde azalmış kodları tanımlar. Bir ikilik dosyayı metin olarak görüntülemek için özel yazılımlar gereklidir.

binary number (ikilik sayı): Yalnızca iki rakamın (1 ve 0) kullanıldığı ikilik sistemde ifade edilen sayı. Birçok elektronik aygıtta yalnızca iki farklı durum bulunur (açık ve kapalı), bu nedenle ikilik sayıların bilgisayarlar tarafından kullanımı yaygındır. Sayıları ikilik sistemde yazmak onluk sistemde yazmaktan çok daha fazla rakam kullanımını gerektirir, bu nedenle insanlar tarafından yazılmaları külfetlidir.

BIOS (Basic Input Output System): PC ve PC uyumlu bilgisayarların ROM yongalarında saklanan bir dizi prosedür. Bu prosedürler

bir dizi giriş-çıkış işlevini, örneğin ekrandaki grafiklerin çizilmesi işlevini yürütür, böylelikle programların doğrudan donanım ile iletişime geçmesine gerek kalmaz.

bit: Binary digit'in (ikilik rakam) kısaltması. Yalnızca iki adet ikilik rakam vardır: 0 ve 1 (Bkz: binary number). 8 bit bir bayt eder ve bellek modülleri de kilobayt ve megabaytla ölçülür.

bit depth (renk derinliği): Grafik terimi olarak, her pikselde yer alabilecek yoğunluk ve renk oranını bildirmek için kullanılan bit sayısıdır. Örneğin, 1 bit değerindeki grafik ekranda yalnızca siyah ve beyaz ayrılabilir; 8 bit değerinde grinin 256 tonu veya 256 renk ve 24 bit değerinde de 16 milyondan fazla renk bulunabilir.

bitmap: Parlaklık değerlerinden oluşan bir dizi ile temsil edilen grafik imgesi.

BitTorrent: Orijinal sunucuya olan bağımlılığı en aza indiren P2P (peer-to-peer, noktadan noktaya) dosya paylaşım sistemi. Bu sistemde bir dosyayı indirmekte olan herkes aynı zamanda dosyayı başkalarına gönderir.

Dosyayı indiren/gönderen kişi sayısı ne kadar artarsa, dosyanın potansiyel indirilme hızı da o kadar artar. Bu sistem özellikle zengin medya dosyaları (filmler, müzik vb.) için kullanışlıdır. (www.bittorent.com)

.biz: Bir web veya e-posta adresinin (herhangi bir ülkede) bir işletmeye ait olduğunu belirten bir adres eki.

black hat (siyah şapka): Bilgisayar sistemlerine zarar vermeye çalışan kötü niyetli kişi (hacker).

BlackBerry: Research In Motion tarafından üretilen, cep telefonu ve cep bilgisayarı kavramlarını birleştiren kablosuz aygıt. (www.blackberry.com)

blacklist (kara liste): Kendilerinden gelen mesajların kabul edilmeyeceği gönderenler veya siteler listesi.

bloatware, bloated software: Verimsiz, gereksiz miktarda sabit disk alanı, bellek ve işlemci gücü gerektiren yavaş yazılım. Bir yazılıma çok fazla özelliğin eklenmesi kimi zaman yazılımın yavaşlamasına ve kararsız

hâle gelmesine neden olur. Birçok eleştirmen, güncel yazılımların birçoğunun daha yeni ve daha hızlı bilgisayarların satılabilmesi amacıyla gereğinden fazla sistem kaynağına ihtiyaç duyacak şekilde kodlandığını iddia etmektedir.

blog: "Weblog", internette yer alan ve günlük yazısı tarzında yazılara yer verilen kişisel web siteleri.

Blogger: 2003 yılında Google tarafından satın alınan meşhur ve ücretsiz bir blog sağlayıcı. (www.blogger.com)

Blu-ray disc: Yapısı ve boyutu itibarıyla DVD'ye benzeyen, ancak okuma ve yazma işlemleri için daha kısa dalga boyu sayesinde verilerin daha yoğun yazılabilmesini sağlayan mavi veya mor lazer kullanılan optik disk. Tek katmanlı Blu-ray diskler 25 GB, çift katmanlıları ise 50 GB veri saklayabilir.

Blue Screen of Death (Mavi Ekran): Windows'ta sistem beklenmedik biçimde çalışmayı durdurduğunda ortaya çıkan, grafik içermeyen mavi bir arka plan üzerine beyaz renkte harflerle yazılan hata mesajı. Bu gibi bir durumda genellikle tek çözüm sistemi

yeniden başlatmaktır.

Bluetooth: Aynı odada bulunan göreceli olarak yavaş aygıtların kablosuz haberleşmesi için kullanılan bir standart.

.bmp: Windows'ta bitmap türündeki dosyalar için kullanılan uzantı.

BODY: HTML dilinde yazılan web sayfalarında içeriğin yer alacağı kısımların içine alındığı etiket.

bold: Normal harf karakterlerinden daha kalın gözüken harf karakterlerinin biçimi. Bu sözlükteki madde başlıkları bold olarak yazılmıştır.

bookmark (yer imi, yer işareti, sık kullanılan): Bir dosyanın içinde bir yerin veya bir web sayfası adresinin daha sonradan hatırlanabilmesi için kaydedilmiş hâli.

boot (önyükleme): Bilgisayarın açılması işlemi. Bu aşamada bilgisayar, belleğe daha büyük yazılımların yüklenebilmesini sağlayan küçük bir yazılım yükler.

boot disk: Bilgisayarın açılabilmesi için kullanılan disk, disket, CD-DVD veya USB disk.

Borland International: Turbo Pascal ve Delphi'nin yaratıcısı olan firma.

bot: (Bkz: robot)

BR: Bir satır boşluk bırakmaya yarayan HTML etiketi.

broadband (geniş bant): Geniş bir frekans aralığını kapsayan; hızlı veri aktarımına olanak tanıyan. ADSL hatları, T1 hatları ve klasik çevirmeli ağ bağlantısına göre daha hızlı aktarım sunan tüm bağlantılar broadband olarak sınıflandırılabilir.

browser (tarayıcı):

Web'de yer alan HTML diliyle yazılmış dosyaları yorumlayarak okunabilir hâle getiren yazılım. En

popüler web tarayıcıları içinde Windows Internet Explorer, Firefox ve Google Chrome sayılabilir.

BSD (Berkeley Software Distribution):

Berkeley'deki California Üniversitesi'nde geliştirilmiş bir UNIX türevidir.

buffer (tampon bellek): Diske gönderilmekte veya diskten alınmakta olan verilerin ya da o an düzenlenmekte olan dosyaların bellekte tutulduğu alan.

bug: Bir bilgisayar programındaki hata.

burn (yazmak, yakmak): Verileri bir CD veya DVD üzerine kaydetmek.

bus: (veriyolu) Bilgisayarlardaki ana iletişim yolu.

byte (bayt): Bir karakterin saklanabilmesi için gerekli bellek miktarı; 8 bite eşittir.

C

C: 1970'lerde Bell Laboratuvarları'nda geliştirilen bir programlama dili. Öncülleri olan diller B (1970) ve BCPL'dir (1967). C derleyicisi UNIX işletim sisteminin bir parçası olarak gelir, UNIX'in kendisinin de büyük bir bölümü C ile yazılmıştır.

C++: Bjarne Stroustrup tarafından 1980'lerin ortasında Bell Laboratuvarları'nda geliştirilmiş olan nesne odaklı bir programlama dili; C'nin ardılı. Hem C hem de C++ dillerinde, c++ ifadesi "C'ye 1 ekle" anlamına gelir.

C# (C Sharp): Anders Hejlsberg (Turbo Pascal ve Delphi'nin geliştiricisi) tarafından Microsoft'un .NET Framework'ü ile Windows için programlama yapılabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir programlama dili.

cable modem (kablo modem): Veri aktarımını telefon hattı yerine televizyon

kablolarıyla gerçekleştiren modem.

cache (önbellek): Sık kullanılan verilerin sürekli daha yavaş bir kaynaktan (örneğin internet) tekrar alınmasını önlemek için depolandığı alan. Benzer şekilde, bilgisayarlarda bulunan mikroişlemciler de sık kullanılan verileri bilgisayarın ana belleği yerine kendi içlerindeki ufak belleklerde saklarlar.

CAD (Computer Aided Design, Bilgisayar Destekli Tasarım): Mimarlık veya mühendislik gibi alanlarda normalde kalem ve kâğıtla yapılan tasarımların bilgisayar desteğiyle gerçekleştirilmesi.

Caps Lock: Shift tuşu gibi sürekli basılı tutulması gerekli olmayan, bir kere basılarak etkinleştirildikten sonra klavyedeki harflerin büyük harf olarak yazılmasını sağlayan tuş.

CAPTCHA (Completely Automatic Public

Turing Test to Tell Computers and Humans Apart):

Robot yazılımların giriş gerektiren bazı web sitelerine erişmesini engellemek için siteye giriş yapmayı deneyen kullanıcının insan olduğundan emin olunabilmesi amacıyla kullanılan teknoloji. Genellikle zor okunan harflerin doğru bir şekilde girilmesi istenir.

card reader (kart okuyucu): Bir bilgisayarın flash bellek kartlarını okuyabilmesini sağlayan aygıt.

CardBus: PCMCIA (PC CARD) yolunun 32 bit sürümü.

Carpal Tunnel Syndrome (Karpal Tünel

Sendromu): Yanlış pozisyonda uzun süre klavye veya fare kullananlarda gözlenen bir bilek hastalığı.

case-sensitive: Büyük ve küçük harfler arasındaki farka duyarlı. Örneğin Linux gibi UNIX tabanlı işletim sistemlerinde dosya isimleri bu farka duyarlıdır; yani BELGE ve belge isminde iki farklı dosya aynı klasörde bulunabilir.

CCD (charge-coupled device): Dijital

fotoğraf makinelerinde, video kameralarda ve tarayıcılarda sıklıkla kullanılan bir sensör tipi.

CD (Compact Disc): Philips ve Sony tarafından 1980'lerde dijital müziğin saklanabilmesi amacıyla piyasaya sürülmüş optik disk. Daha sonraları bilgisayar dosyalarının saklanması amacıyla da kullanılmaya başlanmıştır.

CD-R (Compact Disk – Recordable):

Kullanıcıların veri kaydedebildiği CD tipi. Bu tip CD'lere baskı yerine "yazma" yoluyla veri kaydedilir, bu nedenle bu ürünler basılarak üretilen CD'lere göre daha dayanıksızdır.

CD-RW (Compact Disk – ReWritable):

Yazılan verinin daha sonradan silinebildiği, tekrar kullanılabilen CD tipi.

Celeron: Intel Pentium II mikroişlemcilerinin daha uygun fiyatlı sürümleri olarak piyasa sürülen mikroişlemcilerin model adı.

Centrino: Intel tarafından kablosuz ağ desteği sunan dizüstü bilgisayarlarda kullanılması amacıyla tasarlanan ve Pentium M mikroişlemcilerle tamamlanan entegre

devreler serisi.

CGI (Common Gateway Interface):

Kullanıcı girişi ile sağlanan verilerin işlenmesiyle HTML çıktısı alınmasını sağlayan bir yol.

checksum: Bir konumdan başka bir konuma aktarılan veride herhangi bir bozulma olup olmadığını denetlemek amacıyla kullanılan sayı.

chipset (yonga seti): Birlikte kullanılması öngörülen bir dizi entegre devre.

CHMOD: Dosya izinlerini değiştirmek için kullanılan bir UNIX komutu.

CIFS (Common Internet File System):

Microsoft Windows ağlarının temelini oluşturan bir dosya paylaşım protokolü.

client (istemci): Başka bilgisayarlardan hizmet alan bir bilgisayar. Örneğin internette gezerken kullandığınız bilgisayar, başka bilgisayarlar tarafından sunulan web sitelerine erişen bir istemcidir.

clipboard (pano): Windows ve Mac OS X gibi birçok işletim sisteminde bulunan, belirli verilerin kopyalanarak bir konumdan başka bir konuma aktarılması için kolaylık sağlayan bir alan. Örneğin bir kelime işlemci programında bulunan metni kopyalayıp web tarayıcısına yapıştırdığınızda bu alanı kullanmış olursunuz.

cloud computing (bulut bilişim):

Bilgisayarla yapılan işlerin yerel bilgisayarlar yerine uzaktaki sunucular üzerinden gerçekleştirilmesi.

CMOS (complementary metal-oxide

semiconductor): Oldukça düşük güç tüketimine sahip fakat statik elektrikten kolayca zarar görebilen bir entegre devre tipi. Bazı fotoğraf makinelerinde, mikroişlemcilerde ve bilgisayar belleklerinde kullanılır.

codec (coder-encoder): Bir bilgisayarın belirli biçimde sıkıştırılmış ses veya video dosyalarını oynatabilmesini veya kaydedebilmesini sağlayan yazılım bileşeni; kodlayıcı-kod çözücü.

.com: En yaygın web sitesi veya e-posta uzantısı. Orijinal olarak, bir adresin ticari bir kuruma ait olduğunun belirtilmesi amacıyla kullanılmaktaydı.

COM (Component Object Model): Microsoft'un yazılım bileşenleri üretmek için oluşturduğu mimari. Bu tipteki bileşenlerin çoğu ActiveX denetimleri olarak adlandırılır.

COM1, COM2: PC'lerdeki ilk iki seri portun Windows altındaki isimleri.

command prompt (komut istemi): Windows ve benzeri işletim sistemlerinde

kullanıcının çeşitli komutlar girebileceği konsol penceresi.

CompactFlash: Avuç içi bilgisayarlar, fotoğraf makineleri ve diğer taşınabilir aygıtlarda kullanılan flash bellek kartı.

compatibility mode (uyumluluk modu): Güncel Windows işletim sistemlerinin daha eski sistemler için üretilmiş olan yazılımları çalıştırmasını sağlayan kip.

compiler (derleyici): Metin halinde bulunan program kodlarını derleyerek çalıştırılabilir programlar hâline getiren yazılım.

CONFIG.SYS: DOS ve Windows'un eski sürümlerinde bulunan, bilgisayar açılırken yüklenmesi gereken aygıt yazılımlarıyla ilgili bilgiler barındıran bir dosya. AUTOEXEC.BAT dosyasından önce çalıştırılır. Windows NT, 2000, XP ve ardıllarında bu dosyanın görevini Kayıt Defteri yürütmektedir.

console (konsol): 1. Çok kullanıcılı bir bilgisayarın ana klavyesi ve ekranı.

2. Bir klavye ve (grafiksel olmayan) bir ekran, veya böylesi bir ekranın sunduklarını sunan bir pencere.

Control tuşu (Ctrl): Birçok bilgisayar klavyesinde bulunan, basılı tutulduğunda ve başka bir tuşla birlikte kullanıldığında belirli bir işlevi yerine getiren bir tuş. Örneğin Ctrl ve C tuşlarıyla bir metinde seçilen kısım kopyalanabilir ve Ctrl ve V tuşlarıyla da istenilen yere yapıştırılabilir.

Control Panel (Denetim Masası): Windows'ta bilgisayarın işleyişiyle ilgili ayarların yapılmasını sağlayan bir grup aracın bulunduğu bölüm.

cookie (çerez): Bir web sitesine girildiğinde kullanıcının bilgisayarında oluşturulan tanımlama bilgisi. Çerezler sayesinde web siteleri kullanıcıları bir sonraki ziyaretleri sırasında tanıyabilir.

copy protection (kopyalama koruması): Bir disketin, CD'nin veya DVD'nin içeriğinin kopyalanmasının engellenmesi amacıyla geliştirilen tekniklere verilen genel isim.
copyright: Telif hakkı sahibinin belirli koşullar

sağlandığı sürece ürününün serbestçe kopyalanarak dağıtılabileceğini belirttiği kopyalama hakkı. (Mizahi bir terim)

copyright (telif hakkı, kopyalama hakkı): Kitapların, dergilerin, müzik kayıtlarının, bilgisayar programlarının ve benzeri materyallerin kopyalanması konusunda ürün sahibinin/sahiplerinin telif hakkının korunması amacıyla düzenlenmiş yasal kısıtlama.

core (çekirdek): Bir işlemcinin bir dizi yönergenin çalıştırılabilmesi için gerekli devreleri barındıran merkez kısım.

Core Duo: İki çekirdeğe sahip, yeni nesil bir Intel mikroişlemci modeli.

Courier: 1960'larda IBM daktilolar için tasarlanmış olan bir yazı tipi. Diğer yazı tiplerinin çoğunun aksine, Courier'de tüm karakterler aynı genişliktedir.

CPU (Central Processing Unit): Bilgisayarda aritmetik ve mantıksal işlemlerin yapıldığı, yönergelerin çözüldüğü ve çalıştırıldığı merkez birim.

Bir mikroişlemci, komple bir CPU'yu tek bir yongada barındıran entegre bir devredir. CPU'ya kısaca "işlemci" denir.

Windows'ta yanlış işleyen yazılımların kapatılması için kullanılabilecek Görev Yöneticisi'ni açar.

cross-platform: Birden fazla türde bilgisayarda veya işletim sisteminde çalıştırılabilir (Örn. PC ve Macintosh).

CRT (Cathode Ray Tube): Elektronlar tarafından uyarıldığında parlayan bir ekranın yer aldığı camdan bir tüp. Eski televizyon ve bilgisayar monitörleri CRT'ye örnek olarak gösterilebilir.

Ctrl+Alt+Del: PC ve uyumlu bilgisayarlarda özel işlevlere sahip olan tuş kombinasyonu.

D

data: Veri, bilgi.

data compression (veri sıkıştırması):

Verilerin normalde kaplayacakları alandan daha azını kaplayarak depolanabilmesinin sağlanması. Tekrarlanan karakterlerin hepsinin yazılması yerine ne kadar tekrarlandıklarının belirtilmesi mantığına dayanır.

data recovery (veri kurtarma): Yanlışlıkla silinen veya fiziksel hasar nedeniyle erişilemeyen dosyaları kurtarma tekniği. Silinmiş olmalarına rağmen diskte üzerlerine yazılmamış olan dosyalar özel yazılımlarla kurtarılabilir.

database (veritabanı): Herhangi bir depolama aygıtına sistemli bir şekilde kaydedilmiş ve birden fazla amaç doğrultusunda kullanılabilecek olan veri topluluğu.

DDoS (Distributed Denial of Service):

Farklı konumlarda bulunan birçok saldırganın belli bir noktaya aynı anda saldırması. Bu saldırı genellikle kurbanlarını saldırı için görevli birer “zombi”ye dönüştürecek olan bilgisayar virüsleri sayesinde gerçekleştirilir.

DDR (Double Data Rate): Normal bir SDRAM’ın iki katı hızında çalışabilen bellek tipi.

DDR2, DDR3: DDR SDRAM’lerin daha yüksek hızda çalışabilen sürümleri.

dead link (kırık/ölü bağlantı): Artık erişilemeyen bir web adresine verilen bağlantı; geçerli olmayan link.

Debian: İsmi Debra ve Ian Murdock’tan alan, oldukça popüler bir Linux dağıtımı. Bir başka popüler Linux dağıtımı

olan Ubuntu da Debian'dan türetilmiştir.

decryption: Okunamaz veya gizli biçimdeki bir bilgiyi kullanılabilir hale getirme işlemi; çözme.

default (varsayılan, ön tanımlı): Aksi halde bir yönerge bulunmadığında bilgisayarın kullanıcı adına yaptığı (önceden belirlenmiş) seçim. Örneğin, Windows başlangıcında çalan müzik Windows'un varsayılan açılış müziğidir.

Del (Delete): Bilgisayar klavyelerinde bulunan silme tuşu.

Delphi: Windows altında etkileşimli yazılımlar geliştirilmesi amacıyla ortaya çıkarılmış, Pascal'ın nesne odaklı sürümü olarak tanımlanabilecek programlama dili. Aynı zamanda Turbo Pascal ve C#'ı da geliştirmiş olan Anders Hejlsberg tarafından geliştirilmiştir.

deprecated: Bir yazılımın önceki sürümünde olup güncel sürümüne de dâhil edilmiş olan, ancak geliştiricilerin kullanılmasını önermedikleri işlev (büyük olasılıkla daha yeni bir işlev geliştirildiği için).

desktop (masaüstü): Çalışma alanınızı temsil eden bilgisayar ekranı. Tıpkı gerçek bir masanın üzerinde gerçek nesnelerle çalışmış gibi, nesnelerle (simgelerle) fareyi kullanarak etkileşim kurmanıza olanak tanır.

desktop computer (masaüstü bilgisayar): Ayrı bir kasaya ve monitöre sahip, genellikle masa üzerine kurulan ve taşınamayan bilgisayar.

device driver (aygıt sürücüsü): Bir işletim sisteminin belirli bir donanımı tanıyabilmesi ve kullanabilmesi için gerekli olan tanımlama dosyası/dosyaları.

DHCP (Dynamic Host Configuration Protocol): Bir ağa bağlanan herhangi bir bilgisayara otomatik olarak IP atanmasını sağlayan bir protokol. DHCP ile atanan IP kalıcı değildir, bilgisayar ağa bağlı kaldığı sürece kullanılır.

DHTML: (Bkz: Dynamic HTML)

dial-up connection (çevirmeli bağlantı): Bir modem ile bir telefon numarasının

aranması yoluyla bilgisayarlar arasında sağlanan bağlantı.

dial-up networking (çevirmeli ağ):

Sıradan telefon hatları üzerinden gerçekleştirilen bir bağlantı ile sağlanan bilgisayar ağı.

dictionary attack (sözlük saldırısı): Bir bilgisayarın şifresinin ele geçirilebilmesi için yapılan saldırı. Bu saldırıda geniş bir sözlükte bulunan tüm kelimeler ve genellikle okunaklı birer kelime hâline gelebilecek olan tüm harf kombinasyonları kullanılır.

digital (sayısal, dijital): İkilik rakamlara denk düşen elektriksel “açık” veya “kapalı” sinyalleri ile temsil edilerek saklanan verinin türü.

digital divide (sayısal uçurum): Dünyadaki nüfusun, bilgisayara ve internete erişimi olan kitleler ve bu erişimi sağlamak için yeterli maddi gücü olmayan kitleler olarak ikiye bölünmüş olması durumu.

digital-to-analog converter (sayısal-

analog çevirici): Sayısal verileri (ikilik sayılar) belirli seviyelerdeki voltajlara dönüştüren elektronik devre. Bu tip çeviriciler ses ve video sinyalleri oluşturmak için kullanılır.

digital zoom (sayısal yakınlaştırma):

Resmin belli bir bölgesi haricinde kalan kısmın atılması ve bu bölgenin dijital olarak yakınlaştırılması işlemi. Yakınlaştırılan bölge resmin özgün halinden daha fazla piksel sunmaz, bu nedenle kalite kaybı yaşanır. Ters için bkz: optical zoom

dir: DOS ve Windows komut satırında bilgisayarın belirli bir dizindeki tüm dosyaları listelemesini sağlayan komut.

DirectX: Microsoft Windows için ilave olarak sunulan, bazı oyunların ve yüksek grafik performansı gerektiren yazılımların yararlandığı bir grafik ve ses kütüphanesi.

distro, distribution (dağıtım): Linux ve benzeri ücretsiz yazılımların kurulmaya veya kopyalanmaya hazır hâlde bulunduğu imge, Linux türevi.

DLL (Dynamic Link Library): (Windows'ta) farklı yazılımların faydalanabileceği, makine dilinde çeşitli prosedürler içeren kitaplık dosyası. Pratik olarak her programın ihtiyacı olabilecek ortak fonksiyonların tekrar kurulumunu engeller.

DMA (Direct Memory Addressing): Disk denetçisi gibi çevresel aygıtların bilgisayarın belleğine CPU üzerinden değil, doğrudan erişmesi. DMA sayesinde veri aktarımı normal şartlarda CPU üzerinden gerçekleştirilen aktarımlara göre çok daha hızlı bir şekilde gerçekleştirilebilir.

DNS (Domain Name Server / Alan Adı Sunucusu): www.ornek.com gibi alan adlarını, 127.192.92.95 gibi IP (Internet Protocol) adreslerine çevirmekle yükümlü olan bir sunucu.

docking station: Dizüstü bilgisayarların sabit kullanım esnasında monitöre, klavye ve fare gibi ilave cihazlara tek bir merkezden bağlanmasına olanak tanıyan platform.

domain (alan adı): İnternetteki bir sunucuya ya da web sitesine daha kolay

erişilebilmesi amacıyla kullanılan isim. Örneğin www.pcnet.com.tr bir alan adıdır.

DOS (Disk Operating System): Birçok üretici tarafından üretilmiş farklı işletim sistemlerinde verilen genel bir ad. Bunlar içinde Apple II için üretilmiş Apple DOS, Microsoft tarafından 16 bit bilgisayarlar için üretilmiş MS-DOS, IBM PC'lerle birlikte satılmış olan PC-DOS ve Caldera DOS gibi sistemler bulunur. 1983'ten bu yana DOS ismi genellikle MS-DOS'u tanımlamaktadır.

DPI (Dots Per Inch / inç başına nokta): Yatay olarak her 2.51 cm'ye düşen piksel sayısı; yazıcılar için nokta sayısı.

driver: (Bkz: device driver)

DRM (Digital Rights Management): Müzik veya film gibi fikrî mülkiyetin kullanımı ve kopyalanması konusunda kısıtlama getiren bir sistem.

DSL (Digital Subscriber Line): Var olan telefon hatları üzerinden yüksek hızlıdaki sayısal sinyallerin aktarılmasını sağlayan yollara verilen genel isim. Evlere ve küçük-

orta büyüklükteki işletmelere sunulan DSL hizmeti ADSL olarak bilinir.

DSLR (digital single-lens reflex):

Aynı zamanda SLR olan dijital fotoğraf makinesi; bu makinelerde de vizör fotoğrafı çeken lensi kullanır.

DVD (Digital Versatile Disc, özgün açılımı Digital Video Disc):

CD-ROM'a benzeyen, ancak çok daha büyük kapasiteye sahip olan (tek katman 4.7 GB, çift katman 8.5 GB) bir optik disk. İlk olarak sinema filmlerinin kalite kaybı olmaksızın tek bir diske sığdırılabilmesi amacıyla tasarlanmış, ancak daha sonradan bilgisayar

dosyalarının da depolanması amacıyla kullanılmaya başlanmıştır.

dual boot: Birden fazla işletim sistemi çalıştırma yetisine sahip olan. Böyle bilgisayarlarda kullanıcı açılış esnasında çalıştırılmasını istediği işletim sistemini seçer.

dual core (çift çekirdekli): İki CPU çekirdeğine sahip olan (Bkz: Core).

duplex: 1. Kâğıdın her iki yanına da baskı yapılması.

2. İki doğrultuda iletişim.

Duron: AMD tarafından üretilen yüksek hızlı, Pentium uyumlu bir mikroişlemci.

DVD-ROM: Silinemeyen, genellikle ses ve görüntü yerine bilgisayarla ilintili dosyalar barındıran bir DVD tipi.

DVD+R, DVD-R: Sıradan DVD sürücülerinde okunabilmesi amacıyla tasarlanmış, benzer kapasite ve performansa ancak farklı teknik özelliklere sahip, kullanıcı tarafından yazılabilen iki DVD tipi. Birçok DVD sürücü ikisini de yazabilir ve okuyabilir.

DVD+RW, DVD-RW: Benzer kapasite ve performansa ancak farklı teknik özelliklere

sahip, kullanıcı tarafından yazılabilen ve silinebilen iki DVD tipi. DVD+R ve DVD-R diskler gibi, bu diskler de birçok DVD sürücü tarafından okunabilir. CD-RW disklere benzer şekilde DVD+RW ve DVD-RW diskler de silinebilir ve yeniden yazılabilir.

DVI (Digital Visual Interface):

Bilgisayarları monitör ve projektörlere bağlamaya yarayan yeni nesil konektör tipi. Bir VGA konektör analog sinyalleri nasıl taşırsa, DVI konektör de sayısal sinyalleri bu şekilde taşır.

Dynamic HTML: Bir web sayfasının gösterdiği nesnelerin özelliklerinin (metin büyüklüğü, rengi vb.) sayfa sunucudan yeniden yüklenmeksizin değiştirilebilmesini sağlayan yapı.

dynamic IP adress (dinamik IP adresi): Bir bilgisayar bir ağa bağlandığında kendisine atanan, kalıcı olmayan ve bir sonraki bağlantıda değişebilecek olan IP adresi.

E

E: “Elektronik” anlamına gelen ön ek.
Örneğin, e-posta, e-ticaret vb..

e-commerce (e-ticaret): İnternet üzerinden yapılan ticaret, alışveriş işlemleri.

e-mail (e-posta): Elektronik posta; internet üzerinden gönderilen yazılı ileti.

Easter egg (sürpriz yumura): Bir bilgisayar programının ya da film DVD'sinin gizli bir kısmı. Gizli yumurtaya erişmek için genellikle en az 4-5 adımdan oluşan ilginç eylemlerde bulunmak (belli tuşlara basılı tutarken bir yerlere tıklamak vs.) gerekir. Sonuçta bir programın içinde geliştiricilerin ismi veya ufak bir oyun görüntülenebilir.

eBay: 1995 yılında California'da kurulmuş olan dünyanın en meşhur açık artırma sitelerinden biri. Türkiye'deki ortağı GittiGidiyor. (www.ebay.com)

e-book (e-kitap): Basılı olarak dağıtılmak yerine elektronik ortamda (internet veya CD-ROM gibi bir materyal yoluyla) dağıtılan kitap. (Bkz: PDF)

Eclipse: Java ve diğer programlama dilleri için sunulan ücretsiz, açık kaynaklı ve etkileşimli bir geliştirme ortamı (düzenleyici, derleyici ve hata ayıklayıcı).

Emacs: Richard M. Stallman tarafından 1970'lerde başka bir metin düzenleyici için yazılan birçok makronun bir araya getirilmesiyle oluşturulmuş bir metin düzenleyici. Halen GNU lisansı ile ücretsiz olarak dağıtılan en popüler ve başarılı ürünlerden biridir.

embedded font (gömülü yazı tipi): Bir belgenin veya programın her sistemde düzgün görüntülenebileceğinden emin olunması için belgeye veya programa

dâhil edilen yazı tipi.

emoticon: Genellikle e-postalarda ve sohbet yazılımlarında kullanılan, yüz ifadelerine benzer şekilde konumlandırılmış semboller dizisi.

emulation (emülasyon): O an kullanılmakta olan makineden başka bir makinenin kullanılmasıyla edinilebilecek olan sonuçların edinilebilmesini sağlayan "taklit" yöntemi. Örneğin Amiga emülasyonu sayesinde Amiga oyunları PC'de oynanabilir.

encoding: İkilik verilerin, bu verileri temsil eden karakterlerle yorumlanması.

encryption (şifreleme): Okunabilir, açık bir halde bulunan verileri kullanıcı tarafından okunamaz, yorumlanamaz hale getirme işlemi; şifreleme. Kullanılabilecek gizli bir kelime (şifre) sayesinde çözme işlemi gerçekleştirilebilir ve veri eski haline döndürülebilir.

ENIAC (Electronic Numerical Integrator And Calculator): 1940'ların ortasında

Pensilvanya Üniversitesi'nde üretilmiş olan, ilk elektronik bilgisayarlardan biri. Yaklaşık 18 bin vakum tüpüne sahipti. Başlangıçta ENIAC, kabloların devre kartlarına bağlanmasıyla programlanıyordu.

Enter tuşu: Metin düzenleyici yazılımların kullanımı esnasında basıldığında bir alt satıra inilmesini sağlayan klavye tuşu. Benzer şekilde, sohbet yazılımlarında mesajların gönderilmesi, modern işletim sistemlerinde seçili öğenin açılması gibi işlemlere de sahiptir.

ergonomy (ergonomi): Makinelerin ve çalışma ortamlarının insan ihtiyaçlarına göre tasarlanması amacıyla ortaya çıkarılmış bir bilim, çalışma alanı. Ergonomik olarak tasarlanmış bir makine, insanın görüş açısı, vücut pozisyonu ve karşılaşılabileceği sağlık sorunlarının bilimsel olarak etüt edilmesi ve insan ihtiyaçlarının göz önünde bulundurulması sonucu tasarlanmış bir makinedir.

error (hata): Bir bilgisayarın verilen yönergeler doğrultusunda çalışmadığı, örneğin kaydedilmiş bir verinin düzgün

bir şekilde yeniden okunamadığı durum; yanlış işlev.

eSATA (external SATA): ATA disk sürücüsü protokolünün harici disklerin bilgisayara bağlanabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir versiyonu. SATA'ya benzer, fakat farklı konektörler kullanır.

Escape tuşu: Bilgisayar klavyelerinde yer alan ve işlevi o an kullanılan yazılıma göre değişen tuş. Genellikle o an açık olan yazılımın kapatılması ve bir önceki konuma geri dönülmesi işlevini yerine getirir.

Excel: Microsoft tarafından ilk olarak 1985 yılında Macintosh için çıkarılan, daha sonra Windows'a adapte edilen popüler tablo düzenleme yazılımı.

exe dosyası (executable): Uzantısı .exe olan, Windows'ta çalıştırılabilecek makine dilinde yazılmış bir program dosyası.

exploit: Yazılımlardaki güvenlik açıkları sayesinde, sistem yönetimi konusunda yetkisiz veya az yetkili bir kullanıcının daha fazla yetki gerektiren işler yapabilmesini sağlayan kötü niyetli yazılım ya da yöntem.

Explorer (Windows Gezgini): Windows'ta klasörler arasında gezmek, dosyaları ve masaüstü menülerini görüntülemek amacıyla kullanılan yazılım.

export (dışarı aktarmak): Bir dosyayı, kullanılmakta olan uygulamanın doğal olarak desteklediği dosya biçiminden farklı bir biçimde kaydetmek. Örneğin dosyaları .odt biçiminde kaydeden OpenOffice.org, dosyaların "Farklı Kaydet" seçeneğiyle .doc dosya biçiminde kaydedilmesine olanak tanır. Birçok programda desteklenen diğer dosya biçimlerini görmek için "Farklı Kaydet" seçeneğine tıklamanız yeterlidir.

ExpressCard: Dizüstü bilgisayarlarda yer alan daha eski Cardbus (PC Card, PCMCIA

Card) standardının yerine geçmesi amacıyla tasarlanmış olan harici kart tipi. USB 2.0 ve PCI Express özelliklerini birleştiren ExpressCard'lar eski sürümlere göre çok daha fazla hız sunuyor.

extension (uzantı): 1. Var olan bir sisteme veya programa ilave özellikler katan eklenti (Örn. web tarayıcı eklentileri).

2. Windows ve benzeri işletim sistemlerinde dosya tiplerini birbirlerinden ayırmak için kullanılan uzantılar. Örneğin program dosyaları .exe, metin dosyaları .txt veya .doc uzantısını taşır.

F

FAQ (Frequently Asked Questions / Sıkça Sorulan Sorular):

Web sitelerinde veya yazılımlarda bulunan, ziyaretçilerin sıklıkla sorduğu soruların yanıtlarını soru-cevap biçiminde barındıran bölüm.

FAT (File Allocation Table / Dosya

Yerleştirme Tablosu): Diskte dosyaların boyutları ve konumlarıyla ilgili bilgileri barındıran bölüm. NTFS'in aksine FAT dosya sistemi DOS'la uyumludur.

FAT16: DOS ve Windows 95 tarafından kullanılan FAT dosya sisteminin özgün biçimi.

FAT32 (File Allocation Table, 32 bit):

Windows 98'le ve Windows 95'in bazı geç sürümleriyle gelen, geliştirilmiş bir FAT dosya sistemi. FAT32 her diskin daha fazla cluster'a (yerleştirme birimleri) bölünmesini, böylelikle daha verimli kullanılabilmesini sağlamıştır. Daha da önemlisi, FAT32

2 GB'den daha büyük disklerle destek sunmuştur.

favorites (sık kullanılanlar, yer imleri):

Daha sonra tekrar erişilebilmesi amacıyla kaydedilmiş web adresleri.

fax/modem: Faks iletilerini aktarabilen ve bilgisayarlar arasında bağlantı kurabilen bir modem türü.

Fedora: Red Hat Linux'un ticari kimlik kazanmasının ardından geliştirilmeye başlanan (kökünü Red Hat'ten alan) ücretsiz Linux dağıtımı projesi.

file sharing (dosya paylaşımı): Yerel ağ veya internetin bir bilgisayarda bulunan dosyalara başka bilgisayarların da erişebilmesi amacıyla kullanılması.

filesystem (dosya sistemi): Verilerin

bir sabit diskte, optik diskte veya başka bir materyal üzerinde dosyalar olarak saklanabilmesi için kullanılan yöntem. Farklı işletim sistemleri ve farklı ortamlar için farklı dosya sistemleri kullanılabilir (Örn. CDFS, FAT32, NTFS).

Firefox: 2004 yılında Mozilla Vakfı tarafından tanıtılmış olan popüler ve ücretsiz bir web tarayıcısı (www.mozilla.com/firefox). 17-18 Haziran 2008'de tarayıcının üçüncü sürümü indirmeye sunulduğunda, 24 saatlik süre içinde dünyanın en çok indirilen yazılımı olma rekorunu kırmıştır.

Firewall (güvenlik duvarı): Bilgisayarların güvenliğini kontrol etmek için kullanılan bir sistem. Paket alışverişini kontrol eder ve istenmeyen (izin verilmemiş) paketlerin sisteme sızmasını engeller.

FireWire: IEEE 1394 olarak da bilinen yüksek hızlı, USB'ye benzer fakat daha performanslı bir veriyolu standardı. FireWire ismi Apple tarafından tescil edildiği için aynı standart

IEEE 1394 veya bazen de Sony'nin markası olan i.Link olarak bilinir. Genellikle video kameraların bilgisayara bağlanması için kullanılan FireWire'in özgün sürümü (IEEE 1394 ve yeni bir yazılım güncellemesiyle IEEE 1394a) 400 mbit/sn, yeni sürümü (IEEE 1394b) ise 800 mbit/sn veri aktarımını destekler.

firmware (bellenim): Sabit bir biçimde, örneğin salt okunur belleklerde (ROM) saklanan, bir cihazın temel işlevlerini yerine getirmesini sağlayan yazılım.

First Person Shooter: Oyuncunun elinde silah olan bir kişinin bakış açısından oynadığı oyun türü.

Flash: Sunumlar ve web'de yayımlanabilecek çoklu ortam dosyaları oluşturulabilmesi amacıyla Macromedia tarafından üretilmiş bir yazılım. Flash animasyonlarının izlenebilmesi için kullanıcıların Flash Player eklentisini kurması gerekir. Flash'ın en büyük avantajlarından

biri, kullanıcının etkileşime girebildiği sayfaların hazırlanabilmesidir. Günümüzde bazı web siteleri HTML yerine komple Flash ile hazırlanmaktadır.

flash drive (flash bellek): Bir disk sürücü gibi çalışan, ancak kayıt ortamı olarak flash bellek kullanan bir aygıt. En yaygın tipi için bkz: USB flash bellek

floppy disk (disket): Artık neredeyse hiç kullanılmamakta ve yerini USB flash belleklere bırakmış olan, genellikle 1.44 MB'lik kapasiteye sahip bir depolama ortamı.

font (yazı tipi): Belirli bir biçim ve boyuta sahip karakterlerin (büyük-küçük harfler, sayılar, noktalama işaretleri vb.) bulunduğu karakter dizileri. Masaüstü yayıncılık programları ve kelime işlemciler tek bir dosyada birden fazla yazı tipinin kullanılabilmesine olanak tanır.

format (biçim): 1. Saklanacak veya gösterilecek bilgilerin düzenlenmesi için kullanılan herhangi bir yöntem, biçim.
2. Bir dosya biçimi; dosyanın ne şekilde

saklandığına işaret eder.

format atmak (biçimlendirmek): Bir diskin üzerindeki referans noktalarını silmek, diski fabrikadan çıktığı hâle geri getirmek. Bir diski biçimlendirmek daha önce üzerine kaydedilmiş olan tüm verilerin silinmesine neden olur.

FORTRAN (Formula Translation): 1950'lerin sonunda IBM tarafından geliştirilen, programcılarının ilk defa matematik formüllerini kullanarak hesaplamalar yaptırmalarına olanak tanıyan programlama dili.

FPS: 1. (Frames Per Second): Hareketli bir imgenin oluşturulma veya aktarılma sıklığı, saniyede gösterilen çerçeve sayısı.
2. (Bkz: First Person Shooter)

frame (çerçeve): 1. Bir video veya animasyonda sürekli akmakta olan görüntüyü oluşturan resimlerden bir tanesi; anlık görüntü. Bu resimlerin arka arkaya getirilmesiyle akıcı görüntü oluşturulur.
2. Bir web sayfasında bulunan etrafı çevrili alan.

free software (özgür yazılım): Yasal olarak özgürce kopyalanabilecek ve dağıtılabilecek yazılım. (Bkz: GNU)

FSB (Front Side Bus): Bir CPU'nun en hızlı giriş-çıkış aygıtlarıyla iletişim kurmak için kullandığı veriyolu.

FTP (File Transfer Protocol / Dosya Aktarım Protokolü): İnternette ve diğer TCP/IP ağlarında dosyaları bir bilgisayardan diğerine aktarmanın standart yollarından biri. FTP aynı zamanda bu protokolü kullanarak dosya aktarımı sağlayan programların da genel ismidir.

function (fonksiyon): (Programlamada) bir matematik fonksiyonunu yerine getiren, hazır veya elle yazılmış bir alt program.

function (fonksiyon) tuşları: Bilgisayar klavyelerinin üst kısmında bulunan ve F1'den F12'ye kadar ardışık olarak etiketlenmiş olan tuşlar. İşlevleri kullanılan yazılıma göre değişebilir.

G

gadget (araç, gereç): Windows Vista'dan itibaren ve Google Desktop'ta yer alan, kenar çubuğuna eklenerek hava durumu veya not defteri gibi işlevsellikler sunabilen eklentiler. Genellikle Microsoft ve Google tarafından değil, üçüncü parti geliştiriciler tarafından oluşturulmuşlardır.

gain: Bir ses yükselticisi veya benzeri bir devre ile gerçekleştirilen ses yükseltme işleminin miktarı.

gamer (oyuncu): Kendini bilgisayar oyunlarına adanmış kişi. Oyuncular ve çok sevdikleri oyunlar, çoğu zaman için bilgisayar donanımlarının limitlerinin zorlanmasına (ve aşılmasına) ön ayak olmuşlardır.

gateway: Farklı bilgisayar ağları arasında bir köprü.

geek: Ateşli bir bilgisayar tutkunu; bilgisayarlara diğer insani etkinlikleri dışlayacak kadar bağlı insan.

Genuine Advantage (Orijinal Ürün

Avantajı): Kullanıcıların yazılımlarının lisanslı olduğunu ispatlamasını gerektiren, Microsoft'un yazılım korsanlığını önleme politikası. Yazılım kopyası için sunulan bir anahtar, bilgisayar donanımıyla eşleştirilerek çevrimiçi bir veritabanına kaydedilir. Böylelikle yazılımın kopyalanması durumunda çalışmasının önüne geçilebilir.

GIF (Graphics Interchange Format):

CompuServe tarafından bitmap dosyalarının diskte saklanabilmesi amacıyla geliştirilen dosya biçimi. GIF imgeleri 65.536 x 65.536 piksel büyüklüğe ve 256 renge sahip olabilir. Eski bir biçim olmasına rağmen GIF, halen web'de en popüler image biçimlerinden biridir.

Gif89a: Kısa bir animasyon oynatma yetisine sahip olan GIF biçimi. Flash'ın aksine, gif98'ların oynatılabilmesi için ilave hiçbir eklentiye gerek bulunmadığından bu dosya biçimi web'de oldukça popülerdir.

gigabyte (gigabayt): Yaklaşık olarak bir milyar bayt. Bilgisayar bellekleri için daha açık bir ifadeyle, bir gigabayt 1024 megabayta eşittir.

gigahertz (GHz): Saniyede bir milyar devir, 1000 megahertz'e eşit olan bir frekans birimi; bir radyo sinyalinin veya bir bilgisayarın saat hızının ölçülmesi amacıyla kullanılan ölçü birimi.

GIMP (Gnu Image Manipulation

Program): UNIX ve Windows için özgür (ücretsiz) olarak dağıtılan bir çizim

programı. (www.gimp.com)

Gmail: Google'ın ücretsiz e-posta hizmeti; iletilerin saklanması için sunulan geniş depolama alanıyla ünlenmiştir.

GNOME (GNU Network Object Model Environment): Linux için sunulan en

popüler masaüstü yöneticilerinden biri (Diğeri için bkz: KDE). Görüntüsü itibarıyla Windows ve Mac OS'i animatmaktadır.

GNU: Free Software Foundation (Özgür Yazılım Derneği)'dan Richard Stallman tarafından yönetilen bir proje. GNU projesinin esas amacı UNIX'in özgürce ve ücretsiz olarak dağıtılan bir sürümünü geliştirmekti, fakat Linux (en yaygın özgür UNIX) farklı bir proje olarak bu amacı gerçekleştirdi. En önemli GNU ürünleri Emacs düzenleyici ve GNU C derleyicisidir. GNU yazılımları kopyalama lisansına sahiptir ve belirli koşullar altında (tipik olarak, eksiksiz bir biçimde ve kaynak koduyla birlikte) özgürce dağıtılabilir. Bu koşullar dizisi bazen "copyleft" olarak da adlandırılır.

Google: Dünyanın en popüler arama

motoru; zaman içinde e-posta, e-ticaret, çevrimiçi harita vb. farklı alanlara da el atan dev internet ve yazılım şirketi. (www.google.com.tr)

Google Earth: Dünya'yı uydudan çekilmiş fotoğraflarıyla sokak sokak gezebilmenizi sağlayan bir Google hizmeti.

.gov: Bir devlet kurumuna ait web sitesi veya e-posta adresinin uzantısı. Türkiye'de "gov.tr" olarak kullanılır.

GPS (Global Positioning System / Küresel Konumlandırma Sistemi): Taşınabilir GPS aygıtlarına sahip kullanıcıların Dünya'nın tam olarak neresinde olduklarını görmelerine olanak tanıyan bir uydu ağı.

GPU (Graphical Processing Unit / Grafik İşleme Birimi): Grafik yoğunluğu yüksek uygulamalarda CPU'ya yardımcı olan entegre devreler topluluğu.

GUI (Graphical User Interface / Görsel Kullanıcı Arabirimi): Simgeler (resimler) ve pencerelerin fareyle manipüle edilmesi yoluyla bilgisayarla iletişim kurmaya olanak

tanıyan sistem. GUI'ler yaygınlaşmadan önce bilgisayarlarla iletişim kurmanın en popüler yolu yalnızca metinlerin yer aldığı konsol ekranına komutlar yazmaktır.

Xerox 1970'lerde görsel kullanıcı arabirimine sahip bir makine tasarlamıştı, ancak GUI'ye sahip ilk popüler makine 1984'te piyasaya sürülen Apple Macintosh oldu. 1990'da çıkan Microsoft Windows 3.0 da, IBM PC bilgisayarlarda bu arabirimin yaygınlaşmasına ön ayak oldu.

graphics tablet (grafik tableti): Tasarım amaçlı fare alternatifi. Baskıya duyarlı bir alan barındıran grafik tabletleri, "stylus" ismindeki özel kalemle yaptığınız çizimleri ekrana yansıtır.

grayscale (gri ölçekli): Yalnızca grinin tonlarını gösterebilen bir ekran veya yalnızca bu tonların yer aldığı bir resim için kullanılan tabir.

H

hack: 1. Bir bilgisayar sistemine izinsiz olarak girmek, yayındaki bir web sitesinin içeriğini izinsiz olarak değiştirmek.

2. Doğaçlama bir şekilde modifiye etmek: "Windows için yazılmış olan bu yazılım hack'lenerek UNIX altında çalıştırılabilir hale getirilmiş."

hacker: Bilgisayarlara zarar vermek veya yalnızca "bu işin olabileceğini göstermek" amacıyla izinsiz olarak giren, üstün yetenekli bilgisayar kullanıcısı.

HAL: 1. Windows NT ve türevlerinde CPU ve etrafındaki donanım ile iletişim kurulması konusunda sorumlu olan katman (Hardware Abstraction Layer).

2. "2001: Bir Uzay Macerası" filmindeki gelişkin bilgisayarın adı. HAL'in her harfini alfabedeki bir sonraki harfle değiştirdiğinizde ortaya ilginç bir rastlantı çıkmakta.

hard copy: Bir bilgisayar çıktısının kâğıda basılmış hali.

hard disk, hard drive (sabit disk): Demir oksitle kaplanmış katı alüminyum diskler kullanan bir veri saklama ortamı.

Okuma-yazma kafası disk boyunca havadan ince bir bandın üzerinde, yani diske dokunmaksızın gidip gelir.

1980'lerde 10 MB bir sabit disk için standart bir kapasiteyken, bugünlerde standart değerler terabaytlarla ölçülmektedir.

hardware (donanım): Bir bilgisayarın çalışabilmesini sağlayan fiziksel ekipman.

HD DVD (High-Density DVD): Toshiba tarafından piyasaya sürülen ancak 2008'de

üretiminden vazgeçilen, Blu-ray Disc'e benzeyen ancak uyumlu olmayan yüksek yoğunluklu bir optik disk.

HDD (Hard Disk Drive): (Bkz: hard disk)

HDMI (High-Definition Multimedia

Interface): Sayısallaştırılmış ses ve videonun taşınması amacıyla kullanılan bir standart arayüz ve kablo konektörü. Ufak ve düz olan konektör USB konektörüne benzer, ancak daha küçüktür ve yalnızca 19 pin içerir.

HDTV (High-Definition Television /

Yüksek Çözünürlük Televizyon): 1280 x 720 piksel veya daha yüksek değerlerde bir çözünürlüğe ve 16:9 en-boy oranına sahip geniş ekranlı televizyon. Analog HDTV'ler 1990'lı yıllarda üretilmiş olsa dahi popüler olmaları dijital yayınların popülerleşmesiyle mümkün olmuştur, zira görüntü kalitesinde dijital veri sıkıştırması çok önemli bir etkindir.

head: 1. Bir disk sürücüsünde verileri manyetik olarak okuyan ve yazan kısım, kafa.

2. HTML'de başlık gibi detayların yerleştirileceği sayfa başlangıcını oluşturmak için kullanılan etiket.

headset: Bilgisayar kullanıcılarının başlarına takarak kullandığı kulaklıklılı mikrofon.

heat sink (soğutucu bloğu): Bir elektronik bileşende oluşan ısıyı daha uzağa taşımayı sağlayan aygıt.

Helvetica: 1957 yılında M. Miedinger tarafından tasarlanmış, dünyanın en popüler sans-serif yazı tiplerinden biri.

Hertz: Bir şeyin saniye başına tekrar etme sayısı; radyo dalgalarının mucidi Heinrich Hertz anısına Hertz olarak isimlendirilen ve Hz olarak kısaltılan bir frekans birimi.

hibernate (hazırda bekletmek): Bir bilgisayarın o anki sistem durumunu olduğu gibi diskteki bir dosyaya kaydetmek. Böylelikle bilgisayar tamamıyla kapatılabilir ve tekrar açıldığında kaldığı yerden devam edebilir. Bu işlem esnasında bilgisayar kapatıldığında elektrik harcamaz.

hidden file (gizli dosya): Varlığı normal şartlarda kullanıcıdan gizlenen, böylelikle yanlışlıkla silinmesi veya taşınması engellenen dosya. Genellikle işletim sisteminin ihtiyaç duyduğu dosyalardır.

/home: UNIX ve UNIX tabanlı (Linux gibi) işletim sistemlerinde kullanıcılara ait ev dizinlerinin bulunduğu dizindir.

host: Ağda kendisine bağlı bilgisayarlara hizmet veren ana bilgisayar.

hot-pluggable: Bilgisayar açıkken ve çalışırken takılıp sökülebilen aygıtları tanımlamak için kullanılan bir terim.

hotspot: Kablosuz internet erişiminin sunulduğu bir alan; örneğin müşterilerin dizüstü bilgisayarlarıyla birlikte geldikleri bir kafe.

hot-swappable: Bilgisayar açıkken ve çalışırken değiştirilebilen parçalar için kullanılan bir terim.

hotfix: Belirli bir yazılım hatası fark edildikten çok kısa bir süre sonra

yayımlanan düzeltme paketi. Hotfix terimi özellikle Microsoft Windows için yayımlanan yamalar için kullanılır.

HTML (Hypertext Markup Language):

Temel olarak, metin dosyaları içine eklenerek belirli yazı tiplerini, eklenmiş resimleri ve diğer belgelerle kurulmuş bağlantıları belirtmek amacıyla kullanılan etiketler dizisi. HTML'nin esas kullanım alanı internet yayıncılığıdır.

HTTP (Hypertext Transfer Protocol):

Bilgilerin internette HTML biçiminde hiper (bağlantılar sunan) metin olarak paylaşılmasına olanak tanıyan standart bir yöntem. Birçok web sitesinin adresi "http://" ile başlar.

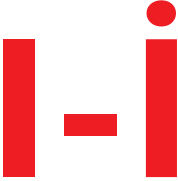
HTTPS: HTTP'nin güvenlik amacıyla SSL kriptolama yöntemini kullanan bir sürümü. Örneğin bankaların web siteleri HTTP yerine HTTPS kullanır.

hub: Birden fazla Ethernet veya USB kablосunu tek bir kabloda birleştirmek için kullanılan aygıtlara verilen genel isim.

Hyper-Threading: Bazı Pentium mikroişlemcilerde bulunan, iki yönerge dizisini aynı anda takip edebilme yeteneği.

hypertext: Bu kavram, bir kitap gibi çizgisel olarak okunma zorunluluğu olmayan, iç bağlantılar sayesinde farklı zamanlarda farklı kısımları okunabilen elektronik metinleri tarif etmek için kullanılır. İnternetteki birçok site bu gibi metinlere örnek teşkil eder.

Hz: (Bkz: Hertz)

IA-32 (Intel Architecture-32): Intel 80386, 80486 ve Pentium mikroişlemcilerde kullanılan mimari. Halen güncel bilgisayarların birçoğunda bu mimari kullanılır.

IA-64 (Intel Architecture-64): Pentium ailesinin (IA-32) devamı niteliğinde geliştirilen 64-bit Intel mikroişlemcilerinin mimarisi.

IBM (International Business Machines): 1911 yılında kurulmuş olan bilgisayar ve ofis gereçleri üreticisi. Son kullanıcılar için bilgisayar üretimine 1950'li yıllarda başlayan firma, 1960'lı yıllardan itibaren bilgisayar pazarının %80'ini ele geçirdi. 1981'de üretilen IBM PC, bugünkü PC'lerin ilk temsilcisi sayılmaktadır.

icon (simge): Bilgisayar ekranında belirli bir nesneyi, işlemi, grubu veya dosyayı

temsil eden küçük resim. Simge kullanımı Microsoft Windows ve Mac OS gibi görsel arayüze dayalı işletim sistemleriyle birlikte yaygınlaşmıştır.

ICQ: Ülkemizde popülaritesini kaybetmiş ve tahtını Live Messenger'a kaptırmış olmasına rağmen dünyada halen oldukça popüler olan sohbet programı. İsmi "I seek you (Seni arıyorum)"nun okunuşundan gelir.

IDE: 1. (Integrated Development Environment) programların düzenlenmesine ve derlenmesine imkân tanıyan, genellikle görsel bir arabirim sunan Delphi ve Visual Basic benzeri yazılım paketleri.

2. (Integrated Device Electronics) Denetçi devresinin büyük kısmı dâhili olan bir sabit disk tipi.

IEEE 1394, 1394a, 1394b: (Bkz: FireWire)

IEEE 802.11: (Bkz: 802.11)

ignore list (yok sayma listesi): Bir sohbet veya anında mesajlaşma uygulamasında engellenmiş olan kullanıcıların listesi. Bir kullanıcıyı "ignore list"inize eklediğinizde yazılım bu kullanıcıdan gelen mesajları görmezden gelecektir.

IIS (Internet Information Services): Microsoft Windows'ta bulunan (yalnızca Professional ve Server sürümlerinde), bilgisayarın bir web, FTP ve e-posta sunucusu olarak görev yapabilmesine olanak tanıyan bileşen.

IMAP (Internet Mail Access Protocol): Sunucu sistemdeki e-postalara dokunmadan, iletilerin yalnızca okundu olarak imlenerek yerel bilgisayara kurulu yazılımlar tarafından görüntülenebilmesini sağlayan protokol.

IMG: HTML dilinde bir resim dosyasının eklenmesi için kullanılan etiket.

import (içeri aktarma): Kullanılmakta olan uygulamanın doğal olarak desteklediği dosya biçiminden farklı bir biçimdeki dosyayı içeri aktarmak. Birçok metin editörü veya grafik programı, farklı biçimlerdeki metinlerin veya grafiklerin içe aktarılmasına izin verir. Ancak bu durumda bir dosya dönüştürme süreci söz konusu olduğu için biçimde bazı kayıplar yaşanabilir.

INF dosyası: Windows'a belli tipteki yazılım veya donanımların nasıl kurulması gerektiği hakkında bilgi sağlayan .inf uzantılı dosya tipi.

infrared (kızılötesi): Görülebilir ışığa benzer ancak biraz daha uzun dalga boyuna sahip, uzaktan kumandalar, kablosuz fareler/ klavyeler ve benzeri aygıtların çalışabilmesi için kullanılan bir ışınım türü.

INI dosyası: Windows'ta belirli bir yazılımın nasıl çalıştırılacağıyla ilgili bilgiler barındıran .ini uzantılı dosya.

input (giriş, girdi): Bilgisayara girilen veri; bilgisayara veri girme eylemi (Giriş ve Çıkış sözcükleri her zaman için bilgisayarın bakış açısından kullanılır).

Intel: PC ve PC uyumlu bilgisayarlarda kullanılan en popüler mikroişlemcilerin üreticisi. 8088, 80286, 386, 486 ve Pentium serisiyle yükselişe geçen Intel bugün için neredeyse rakipsiz konumdadır.

internet: Dünyadaki milyonlarca bilgisayar ağını birleştirerek ortak bir ağ ve bilgi kaynağı yaratan sistem.

Internet 2: İş dünyası ve hükümetlerle birlikte çalışarak orijinal internetin çok daha performanslı bir ardılını yaratmaya çalışan üniversiteler konsorsiyumu.

Internet Explorer: Mosaic web tarayıcısı temel alınarak geliştirilen, Microsoft Windows'a entegre edilen bir web tarayıcısı.

Internet Service Provider (ISP) (İnternet Servis Sağlayıcı, İSS): DSL, kablo modem veya çevirmeli ağ yoluyla kullanıcılarını internete bağlayan şirket.

interpreter (yorumlayıcı): Bir programı derlemek yerine kodunu satır satır okuyarak canlı olarak yorumlayan ve bu şekilde çalıştıran yazılım. Perl ve Python dilleri bu şekilde yorumlanan yazılımlar geliştirmek için en çok kullanılan dillerden bazılarıdır.

intranet: Yalnızca belirli bir yerel ağ içinde yayımlanan sayfalar topluluğu, "yerel internet". Örneğin bir kitapçıda web tarayıcısı üzerinden web sayfası biçiminde erişilen kitap veritabanı bir intranet örneğidir; bu sayfaya dışarıdan (herhangi bir bilgisayardan) erişilemez.

IP address (Internet Protocol address / IP adresi): Bir bilgisayarın internette kullanılan biçimiyle (IPv4 veya IPv6) oluşturulmuş sayısal adresi.

iPhone: Apple'ın ürettiği, web tarayıcı, müzik ve video oynatıcı bulunduran oldukça popüler bir cep telefonu.

iPod: Apple tarafından 2001 yılında piyasaya sürülen taşınabilir müzik ve video oynatıcı.

IPTV (Internet Protocol Television):

Televizyon sinyallerini talep durumunda göndermeye dayalı bir sistem. Tüm kanalları tüm müşterilere gönderen geleneksel yayın sinyallerinin aksine, IPTV belirli kanalları yalnızca o kanalları izlemeyi talep eden kişilere göndererek bant genişliğinden tasarruf edilmesini sağlar.

IPv4: 1981 yılında geliştirilmiş ve halen en yaygın şekilde kullanılan internet protokolü (Bkz: IP address).

IPv6: Ağ trafiğini yönlendirme konusunda avantajlar sunacak ve kullanılabilecek ağ adresi sayısını artıracak olan yeni nesil internet protokolü.

IRC (Internet Relay Chat): İkiiden fazla kullanıcının internet üzerinden aynı anda konuşabilmesine olanak tanıyan sohbet ortamı. Katılımcılar kendilerini birer "nickname" (rumuz) ile isimlendirirler.

IRQ (Interrupt Request): PC ve uyumlu

bilgisayarlarda giriş-çıkış aygıtlarının CPU ile iletişim kurması için kullanılan bir veriyolu sinyali türü.

ISO: 1. Fotoğraf filmlerinin veya CCD'lerin hassasiyetini (hızını) derecelendirmek için oluşturulmuş bir standart; daha eski ASA sisteminin benzeri.

2. CD veya DVD'lerin sabit diskte saklanabilmesini sağlayan .iso uzantılı kalıp dosyası.

italic (italik): Yana yatık (eğik) yazı tipiyle yazılmış harflere verilen isim. (Bu cümle italik yazılmıştır.)

iTunes: iPod ve iPhone'larla entegre bir şekilde çalışan, müzik, film ve uygulamaların kolayca indirilmesine veya satın alınmasına, MP3 ve M4A gibi ses dosyalarının çalınmasına olanak tanıyan yazılım.

J

jack: Kabloların takılabildiği konektör.

JAR dosyası: Java'yla yazılmış programların çalışması için gerekli olabilecek bir dizi Java sınıfı barındıran bir dosya tipi.

Java: Sun Microsystems tarafından 1990'ların ortasında geliştirilmiş bir programlama dili. Derlemeye

değil, yorumlamaya bağlı olduğu için platform bağımsız uygulamaların yazılması konusunda en popüler dillerden biridir.

JavaScript: Bir web sayfasına tarayıcı tarafından çalıştırılabilecek komutların yerleştirilebilmesini sağlayan dil. Örneğin kullanıcının bir yerlere tıklaması sonucu görüntülenen pencereler genellikle

JavaScript ile yazılmıştır.

joystick (oyun çubuğu): Bilgisayar oyunlarının daha rahat oynanabilmesi amacıyla geliştirilmiş bir aygıt.

JPEG (Joint Photographic Experts

Group): Bitmap imgelerinin saklanabilmesi için kullanılan kayıplı bir dosya biçimi. Sıkıştırma seviyesinin yükseltilmesiyle imgedeki ayrıntıların düşürülmesi ve dosya boyutunun azaltılması mümkündür. JPEG biçimindeki dosyalar genellikle .jpeg veya .jpg uzantısına sahiptir.

junk e-mail: Genellikle reklam içeren, istenmeyen e-posta; spam.

junkware, crapware: Yeni bir bilgisayara satıcı firma tarafından eklenen, işe yaramaz, istenmeyen yazılım.

K

K6: AMD'nin 1997 yılında Intel Pentium'a rakip olarak ürettiği bir mikroişlemci.

KB: Kilobaytın kısaltması.

KBps: Saniye başına düşen kilobayt miktarı; Kbps: saniye başına düşen kilobit miktarı. Bu tür kısaltmalarda "B" harfi büyükse bayt, küçükse bit anlamına gelir.

KDE (K Desktop Environment): Linux ve UNIX sistemler için yazılmış oldukça popüler bir görsel masaüstü ortamı. X Window System temelini kullanan KDE'nin projesi 1996 yılında Matthias Ettrich tarafından başlatılmıştır.

kernel (çekirdek): Bir işletim sisteminin merkez kısmı. Birçok işletim sisteminde donanıma yalnızca çekirdek doğrudan erişebilir.

key (anahtar): Kriptolanmış bir iletinin çözülebilmesi için gerekli olan şifre veya gizli bilgi.

keyboard (klavye): Harflerin ve sayıların bilgisayara girilmesi için kullanılan bir numaralı giriş aygıtı.

keylogging: Bilgisayar kullanan bir kişinin bastığı tuşların (genellikle kişi farkında olmaksızın) kaydedilmesi. Bu eylem genellikle kötü niyetli yazılımlar (keylogger) tarafından şifrelerin ele geçirilebilmesi amacıyla gizlice gerçekleştirilir.

kilobyte (kilobayt): Bilgisayar belleği için 1024 karaktere eşit olan birim.

Kindle: Amazon tarafından 2007 yılında tanıtılan taşınabilir bir e-kitap okuyucu. Elektronik mürekkep teknolojisinden ötürü aygıtın ekranı gerçek kâğıda oldukça benzer bir yapıdadır. Kitaplar ve dergiler Kindle'a kablosuz olarak indirilebilir.

KVM switch (Keyboard-Video-Mouse switch): Birden fazla bilgisayarın tek bir klavye ve fare ile yönetilmesini ve tek bir ekranı paylaşmasını sağlayan aygıt. KVM'in üzerinde yer alan bir düğmeye basarak veya belirli klavye kısayollarını kullanarak bir bilgisayardan diğerine geçmek mümkün olabilir.

L

L1 cache (level-1 önbellek): CPU'ya en yakın olan veya entegre bir şekilde bulunan önbellek.

L2 cache (level-2 önbellek): CPU'nun dışında yer alan önbellek.

lag (gecikme): Verilerin ağ üzerinden aktarılması esnasında gözlenen gecikme. Çevrimiçi videoların izlenmesi esnasında görüntünün donmasına/ takılmasına neden olur. Çok oyunculu çevrimiçi oyunlarda ise, oyuncunun karşıdakinden gelen hamleyi zamanında görememesi nedeniyle oyunun seyrini değiştirebilecek kadar büyük bir sorundur.

LAN: (Bkz: Local Area Network)

landscape (yatay): Bir bilgisayar yazıcısının metin veya grafikleri kağıdı yatay tutulacak şekilde basmasını sağlayan kip.

laptop (dizüstü): Açılır kapanır ekranlı, ufak, maksimum 3-4 kilo ağırlığındaki taşınabilir bilgisayar.

laser printer (lazer yazıcı):

Fotoiletken bir silindiri lazer ışınıyla tarayarak bir imge oluşturan ve ardından

bu imgeyi kağıda elektrostatik toner yoluyla aktaran yazıcı tipi.

last known good (son iyi yapılandırma):

Bir bilgisayarın sorunsuz çalıştığı en son zamana ait konfigürasyonunu tekrar

oluşturmak için kullanılan menü seçeneği. Eğer Windows'u yeni bir sürücü veya yazılım kurarken çalışmaz hale getirdiyse, bu seçeneği kullanarak eski halini geri getirebilirsiniz.

LCD (Liquid Crystal Display): Birçok dijital saatte, hesap makinesinde, dizüstü bilgisayarda ve masaüstü bilgisayar monitöründe kullanılan ekran tipi. LCD'lerin içinde bir polarize filtre bulunur. Bu filtre sayesinde, sıvı haldeki kristal bileşim elektriksel duruma göre parlak veya karanlık görünür; bu işlemin her pikselde tekrarlanmasıyla ekrandaki görüntü oluşturulur.

LED (Light-Emitting Diode): İçinden elektrik akımı geçtiğinde ışığı emen yarı iletken bir aygıt. Beyaz LED'ler bir mavi ışık yayıcı ve floresan fosforuna sahiptir. Enerjinin büyük bir kısmının ısıya dönüştüğü geleneksel ampüllerin aksine, neredeyse tüm elektriği ışığa çeviren LED'ler oldukça verimli birer ışık kaynağıdır.

legacy (miras): Bir yazılım veya donanımın bir önceki sürümünden kalmış

olan herhangi bir öge. Örneğin, DOS veya Windows'un eski bir sürümünden kalmış bir yazılım "legacy" olarak tanımlanabilir.

Lenovo: 2005 yılında IBM'in kişisel bilgisayar bölümünü satın almış olan şirket.

Li-ion (Lithium-ion): Taşınabilir bilgisayarlarda yaygın olarak kullanılan yeniden şarj edilebilir bir pil tipi. Bu tip piller NiCD ve NiMH pillerden daha yüksek kapasiteye sahip olmakla birlikte daha pahalıdır ve farklı bir şarj devresine ihtiyaç duyarlar.

library (kütüphane, kitaplık): Bir programın yazılması esnasında referans verilen ve programın çalışabilmesi için sistemde bulunması gereken kaynak dosya veya dosyalar.

licence (lisans): Patentli veya kopyalama hakkı düzenlenmiş bir materyalin kullanılabilmesi için gerekli izin.

line-in: Bilgisayara dışarıdan ses aktarılmak istendiğinde kullanılan, ses kartlarında bulunan bir giriş.

line-out: Ses kartı ve hoparlör arasında yapılan bağlantıda kullanılan ses kartı çıkışı.

link: Bir web sitesinin adresini içeren bağlantı.

Linux: Özgür (ücretsiz) olarak dağıtılan, PC, Macintosh ve birçok farklı bilgisayara yüklenebilen UNIX tabanlı işletim sistemi (Aslen "Linux dağıtımı" olarak anılan işletim sistemlerinde kullanılan çekirdeğinin ismi, fakat işletim sistemlerini tanımlamak için kullanılmakta). Linux 1992 yılından itibaren önce Linus Torvalds, ardından giderek artan sayıda gönüllü tarafından hiçbir karşılık beklenmeksizin geliştirilmeye başlandı ve uzun zamandır GNU lisansı ile dağıtılmakta. Sağlam bir temel üzerine oluşturulmuş olduğu için üniversitelerde, internet servis sağlayıcılarda ve küçük işletmelerde oldukça popüler olan Linux hakkında daha fazla bilgi www.linux.org.tr adresinden edinilebilir.

Live: Microsoft'un çevrimiçi servislerinin (e-posta, fotoğraf paylaşımı vb.) genel ismi. (explore.live.com)

Live Messenger: Microsoft tarafından

sağlanan bir anlık mesajlaşma uygulaması; eski ismiyle MSN Messenger.

Local Area Network (yerel ağ): Aynı oda, ev veya binada bulunan bilgisayarların birbirine bağlanması, bu sayede dosya veya yazıcı gibi aygıtları paylaşmasına olanak tanıyan ağ.

log on, log in (oturum açma): Bir çalışma oturumunun başlangıcında bir kullanıcının kendisini bilgisayara veya bir ağa yetkili kullanıcı olarak tanıtmayı.

LPT1: Windows tarafından paralel yazıcı portuna verilen isim.

M

Mac: Macintosh bilgisayarlar için kullanılan genel isim, kısaltma.

MAC adress (Media Access Control

adress): Bir bilgisayara takılı olan Ethernet kartı gibi bileşenleri tanımlayan, eşsiz, kalıcı ve dâhili olarak yerleştirilmiş numara. Tirelerle veya tiresiz yazılabilen 12 adet on altılık sayıdan oluşur.

Mac OS: Macintosh bilgisayarlarda çalışan işletim sistemi. Son sürümü olan X (yani 10) UNIX tabanlıdır. PC dünyasındaki görsel arabirimlerin fikir babası olarak anılmaktadır.

machine language (makine dili): Bir bilgisayarın doğrudan çalıştırabileceği yönergelerin yazılma dili. Makine dilindeki yönergeler ikilik kod halinde yazılır ve her yönerge bir makine eylemine tekabül eder.

Macintosh: Apple tarafından ilk kez

1984 yılında tanıtılan kişisel bilgisayar ailesi. Pencerelerden oluşan grafiksel bir arabirime ve fareyle sağlanan yönetime sahip ilk popüler işletim sistemidir. Macintosh'un işletim sistemi Xerox'un çalışmalarından türetilmiş, daha sonra da Microsoft Windows ve OS/2 gibi popüler işletim sistemleri ile taklit edilmiştir. Güncel Macintosh bilgisayarlar MacBook ve iMac gibi isimlere sahiptir.

macro (makro): Bir bilgisayar için yazılmış, kullanıcı tanımlı yönergeler bütünü.

macro virus (makro virüsü): Belirli bir uygulamanın makro diliyle yazılmış olan virüs. Örneğin, bir Microsoft Word belgesi açıldığı anda çalıştırılması öngörülen bir makro virüsü içeriyorsa, bu belgeyi açan kişinin bilgisayarı bu virüsten etkilenebilir. Yani daha önceleri virüsler yalnızca tek başına çalıştırılabilir programlara

eklenirken, artık Word belgeleri içinde de yayılabilmektedir.

Macromedia: Web sayfalarının işitsel ve görsel içeriğini zenginleştiren Dreamweaver, Flash ve Freehand gibi yazılımların yaratıcısı. Macromedia 2005 yılında Adobe tarafından satın alındı.

mail: (Bkz: E-mail)

mail bombing: Bir kişiye binlerce e-posta göndererek e-posta adresini işlevsiz hâle getirme eylemi.

malware: Kötü niyetli, zararlı yazılımlara verilen genel ad.

MB: Megabaytın kısaltması.

MBps: Saniye başına düşen megabayt miktarı.

Mbps: Saniye başına düşen megabit miktarı.

megabyte (megabayt, MB): 1.048.576 bayt = 1024 KB'ye eşit bellek miktarı. Bir megabayt bir milyondan fazla karakter

içerebilir.

megahertz (MHz): Saniye başına bir milyon hertz veya bir milyon devir; bir bilgisayarın saat hızını veya radyo sinyalinin frekansını belirtmek için kullanılabilen ölçü birimi.

megapixel (megapiksel): Bir milyon piksel; bir grafiksel imgenin boyut birimi. Örneğin 1024 x 1024 piksellik bir image bir megapiksel olarak anılabilir.

MemoryStick: Sony tarafından üretilen, CompactFlash benzeri ancak fiziksel olarak daha uzun ve ince olan flash bellek.

meta tag (meta etiketi): Arama motorlarının bir web sayfasını daha rahat tarayabilmesi ve indeksleyebilmesi için yerleştirilen tanımlama bilgilerinin kapsayan etiket(ler). Sayfayı oluşturan kişi, sayfanın dili, anahtar kelimeler, içerik özeti vb. bilgiler, meta etiketleri arasında yer alır.

MHz: (Bkz: Megahertz)

microprocessor (mikroişlemci): Bir bilgisayarın tüm CPU'sunu tek bir silikon

yongada barındıran entegre devre; böylelikle yalnızca bellek ve giriş-çıkış aygıtlarının eklenmesine gerek kalır. İlk popüler mikroişlemci, 1973 yılında piyasaya sürülen ve yaklaşık 400 USD'lik fiyat etiketine sahip olan 8080'dir.

Microsoft: Bill Gates ve Paul Allen tarafından 1975'te kurulmuş, dünyanın en önde gelen yazılım firmalarından biri. 1981 yılında piyasaya çıkacak olan IBM PC'nin işletim sistemini yazmasıyla şirket büyük bir atılım yapmış ve büyümüştür. O dönem satılan neredeyse her bilgisayarda bu işletim sistemi (PC-DOS, MS-DOS veya sadece DOS olarak da bilinir) kullanılıyordu. 1990

yılında Microsoft, PC için görsel bir kullanıcı arayüzü sunan Windows 3.0'ı yayımladı. Ardından gelen sürümlerle birlikte Windows, dünyanın en popüler işletim sistemi unvanını aldı ve bu unvanı halen taşımaktadır. Şirket aynı zamanda hem PC hem de Macintosh için popüler yazılımlar üretmektedir.

MIDI (Musical Instrument Digital Interface): Müzikle ilgili bilgilerin bilgisayar ve ses sentezleyicisi gibi farklı elektronik aygıtlara aktarılması için kullanılan standart bir yöntem. MIDI'nin iki anlamı vardır: müzik enstrümanları ile bilgisayarlar arasında kurulan bir elektrik bağlantısı ve sesleri temsil eden dosya biçimi. MIDI dosyaları sayısallaştırılmış sesler değil, notalar olarak düşünülmelidir. Her sesin frekansı ve şiddeti MIDI içinde sanki nota kâğıdına yazılır gibi belirtilmiştir. Bilgisayar bu notaları bir "müzisyen" gibi yorumlayarak çalar. Bu nedenle MIDI dosyaları WAVE dosyalarından çok daha küçüktür.

MIME (Multipurpose Internet Mail Extensions): N. Borenstein ve N. Freed

tarafından geliştirilen ve e-postaların ASCII metin harici materyalleri aktarabilmesi için kullanılan standart.

mirror (yansı): Bir FTP veya web sitesinin olduğu gibi yer aldığı başka bir adres. Yansılar, dosyaların bulunduğu birincil sunucunun çökmesi durumunda da verilere erişilebilmesini sağlar.

MMX (MultiMedia Extensions): Geç dönem Pentium mikroişlemcilere ve ardıllarına eklenmiş olan, daha yüksek hızda görüntü ve ses işlenmesine olanak tanıyan ilave yönergeler dizisi.

modem (modulator-demodulator): Verileri telefon kabloları, televizyon kabloları, fiber optik kablolar veya mikro dalgalar gibi belirli ortamlar üzerinden aktarmak amacıyla kodlayan aygıt.

monitor (monitör): 1. Televizyona benzeyen, ancak bir bilgisayarın gönderdiği sinyalleri ekranına yansıtmak için ayarlanmış olan aygıt.

2. Diğer programların etkinliğini gözlemenize olanak tanıyan bir bilgisayar programı.

monospace: Tüm harflerin eşit genişlikte olduğu yazı tipi tasarımlarına verilen genel isim.

Moore's Law (Moore Yasası):

Herhangi boyuttaki entegre bir devreye sığdırılabilecek transistör sayısının her iki yılda bir ikiye katlanacağı öngörüsü.

motherboard, mainboard (anakart):

Bilgisayarda işlemcinin, belleklerin ve diğer sistem bileşenlerinin yerleştirildiği ana devre kartı.

Motorola:

Orijinal Apple Macintosh, PowerPC

ve Amiga'larda kullanılmış olan 68000 mikroişlemci serisini üreten firma.

mount: Bir diskin veya başka bir aygıtın fiziksel bağlantısı yapıldıktan sonra işletim sistemi tarafından tanınması amacıyla

gerçekleştirilen eylem.

mouse (fare): Ekrandaki imleci hareket ettirmek için kullanılan ve grafik temelli işletim sistemlerinin temelinde bulunan giriş aygıtı.

MOV: QuickTime yazılımı tarafından okunabilen videolar ve diğer çoklu ortam dosyalarının biçimi ve uzantısı.

Mozilla: Netscape tarafından üretilmiş olan açık kaynaklı bir web tarayıcısının adı. Mozilla daha sonra Firefox'a evrilmiştir.

MP3: Kullanıcıların müziği internetten indirerek dinlemesine olanak tanıyan en popüler ses dosyası sıkıştırma biçimi. MP3, MPEG Layer 3'ün kısaltmasıdır ve Motion Picture Experts Group tarafından geliştirilmiştir. MP3 sıkıştırma algoritması, insan kulağının duyamayacağı frekanstaki sesleri ortadan kaldırarak dosya boyutunun düşürülmesini sağlamaktadır.

MS-DOS: Microsoft Disk Operating System; IBM-PC ve uyumlu bilgisayarlar için sunulmuş olan orijinal işletim sistemi. İlk

sürümleri IBM tarafından PC-DOS ismiyle de satılmış, ardından PC-DOS, MS-DOS'un kodundan türetilmiş ayrı bir ürün haline gelmiştir.

MSN (Microsoft Network): Microsoft tarafından oluşturulmuş, güncel içerik sunan bir portal ve çevrimiçi ağ.

MultiMediaCard (MMC): CompactFlash'a benzer ancak daha ufak, bir posta pulu boyutunda ve genellikle dijital müzik çalarlarda kullanılan bir flash bellek.

multisession CD (çok oturumlu CD): Bir seferde tamamı kullanılmamış olan ve boş kalan kısmına ikinci bir seferde yeni verilerin yazılabilmesine olanak tanıyan CD tipi.

multitasking: Aynı bilgisayarda birden fazla uygulamanın aynı anda çalıştırılması. Gerçekte, CPU çok hızlı bir şekilde bir yazılımdan bir diğerine sürekli geçiş yaparak bu yanılsamayı sağlar.

MySQL: Popüler açık kaynak veritabanı yazılımı ve sunucusu. (www.mysql.com)

N

nameserver (isim sunucusu): İsimleri (web adreslerini) diğer bilgisayarlar için IP adreslerine çevirmekle görevli olan bilgisayar. İnternetteki birçok bilgisayar, tüm ağın dizinlerini barındırmaz. Bunun yerine, isim sunucularına bağlanarak isimleri onlar adına IP'ye çevirmesini ister. Sonuçta isim sunucuları da bilgileri başka isim sunucularından alabilir.

nanometer (nanometre): Bir milimetrenin milyonda biri. Görülebilen ışığın dalga uzunluğu nanometrelerle ölçülür.

nanosecond (nanosaniye): 1/1.000.000.000 saniye. Bir nanosaniyede bir ışık dalgası veya radyo dalgası yaklaşık 30 cm ilerler. Birçok bilgisayar belleğinin erişim süresi 60-70 nanosaniye civarındadır.

Napster: İnternetteki kullanıcıların birbirleriyle MP3 paylaşabilmesi amacıyla

1999 yılında kurulmuş bir şirket ve bu şirket tarafından üretilmiş yazılım. Yazılım dosyaları merkezi bir depoda tutmak yerine, tüm kullanıcıların birbirlerinin sabit diskinde izin verilen alanlardan MP3 indirmesine olanak tanımıştır. 2001 yılında Napster'ın sunduğu ücretsiz dosya paylaşımı mahkeme kararıyla durdurulmuştur. Şu anda Napster kullanıcılara aylık ödenen bir üyelik ücreti karşılığında bir milyondan fazla şarkıya yasal olarak erişme imkânı sunmaktadır. (www.napster.com)

NAT: (Bkz: Network Address Translation)

native (doğal): Belirli bir donanım veya yazılım ortamı için tasarlanmış olan.

native resolution (doğal çözünürlük): Bir monitörün mevcut piksel sayısına göre belirlenen çözünürlüğü. Video işlemci tarafından üretilen piksellerin sayısı ve

monitörde mevcut olan piksellerin sayısı birbirini tuttuğunda en keskin görüntü elde edilir. Başka çözünürlükleri kullanmak da mümkündür, ancak elde edilen görüntü (interpolasyon nedeniyle) daha bulanık olacaktır.

nerd: Bilgisayar haricindeki insani etkinliklerle birlikte temel gerekliliklerini dahi ihmal edebilecek düzeyde bilgisayar bağımlısı kişi. “Geek” sözcüğünün aksine, “nerd” sözcüğü çoğu zaman aşağılayıcı anlamda kullanılır.

.net: Özgün amacı doğrultusunda bir e-posta veya web adresinin belirli bir ağa dahil olduğunun belirtilmesi için kullanılan uzantı. Artık kişi veya kurumlar bu uzantıyı herhangi bir kısıtlama olmaksızın kullanabilmektedir.

.NET Framework: Microsoft Windows için yazılmış programların faydalanabilecekleri geniş bir kütüphane. İlk olarak 2001 yılında Windows 2000 ve XP için indirilebilir bir eklenti olarak sunulmuştur. .NET Framework’ün sunulmasındaki amaç, yazılım geliştiricilerin daha az uğraşla daha

iyi yazılımlar geliştirebilmeleri ve ortaya çıkan yazılımların bir platformdan diğerine kolayca taşınabilmesidir.

NetBEUI (NetBIOS Extended User

Interface): IBM ve Microsoft tarafından geliştirilen ve yerel ağlarda sıklıkla kullanılan bir veri aktarımı protokolü.

NetBIOS (Network Basic Input-Output

System): IBM tarafından tasarlanan ve yazılımların bir ağa bağlanmasına olanak tanıyan işletim sistemi eklentisi. NetBIOS, daha sonraları NetBEUI’ya evrilmiş olan bir ağ protokolü içerir.

Netscape Navigator:

Netscape Communications Corporation tarafından üretilmiş olan öncü bir web tarayıcısı. Mozaic web tarayıcısından türetilmiş olan ilk deneme sürümü 1994 yılında yayımlanmıştır.

network (ağ): Birbirine bağlı, veri ve internet paylaşımında bulunabilen bir dizi bilgisayar.

Network Address Translation (NAT):

Bir yönlendirici ağ aygıtı tarafından IP

adreslerinin otomatik olarak değiştirilmesi; böylelikle aynı ağa dahil birçok bilgisayar internete aynı IP adresiyle çıkabilir. Bu durum genellikle ADSL veya kablo modem yoluyla internete bağlanan ev ağlarında gözlemlenebilir.

newsgroup (haber grubu): Bir bilgisayar ağında bulunan kamusal forum veya tartışma alanı. Ağın tüm kullanıcıları bu alanlara ileti gönderebilir ve gönderilmiş iletileri okuyabilir.

NFS (Network File System): Sun Microsystems tarafından 1980'lerin ortasında oluşturulan ve halen UNIX temelli sistemlerde yaygın olarak kullanılan dosya paylaşım protokolü.

NiMH (Nickel-Metal Hydride): Li-ion teknolojisine göre daha, artık pek yaygın olarak kullanılmayan bir şarjlı pil teknolojisi.

non-volatile: Kapatıldığında üzerindeki verilerin silinmediği bellekler için kullanılan bir tabir; "uçucu olmayan".

notebook: Genellikle 2.5 kg'dan hafif

dizüstü bilgisayarlar için kullanılan bir tabir. Ancak günümüzde "laptop" ve "notebook" tabirleri arasındaki fark biraz bulanıklaşmıştır. Birkaç yıl öncesinin standartlarına göre bugün kullanılan birçok laptop artık notebook olarak anılmayı hak etmektedir. Bu nedenle iki terim de birbirini yerine kullanılmaya başlamıştır.

NT: Windows NT'den bahsederken kullanılabilen kısaltma.

NTFS: Windows NT ve ardılları (2000, XP, Vista, 7 vb.) tarafından kullanılan dosya sistemi.

NTSC (National Television System Committee): ABD'de kullanılan analog renkli TV sinyallerinin tipi. Daha önceki siyah-beyaz sistemle uyumlu olması amacıyla tasarlanmıştır. Ekran 525 satırdan oluşur ve komple tarama 1/30 saniye sürer.

Num Lock: PC ve uyumlu bilgisayarlarda yer alan, klavyenin sağındaki sayısal tuş takımını devreye sokmak için kullanılan bir tuş.

numeric keypad (sayısal tuş takımı): Sıklıkla hesaplamalar yapan kişilerin işlerini daha hızlı halledebilmesi için 0'dan 9'a kadarki rakamların tıpkı hesap makinelerinde bulunduğu gibi dizildiği, klavyelerin genellikle sağ tarafında yer alan bölüm.

NVIDIA: California merkezli, bilgisayarlar için grafik işlemcileri üreten büyük bir donanım üreticisi.

object (nesne): 1. Belirli niteliklere sahip veri ögesi.

2. Bir grafiksel imgenin parçalarından biri.

OCR (Optical Character Recognition / (Optik Karakter Tanıma):

Basılı veya el yazısıyla yazılmış materyallerin taranması ve resimlerden yazı karakterlerine dönüştürülmesi işlemi. OCR yazılımları genellikle tarayıcılarla birlikte kullanılır, böylelikle kâğıttan alınan bilginin bilgisayara tekrar girilmesine gerek kalmamış olur. Ancak bilgisayar harfleri kusursuz bir şekilde tanıyamayacağı için, iyi bir OCR yazılımının eksiksiz bir sözlüğe sahip olması ve emin olamadığı harflerin ne olduklarına sözcükleri karşılaştırarak karar vermesi gerekir.

OEM (Original Equipment Manufacturer):

Belirli parçaları birleştirerek eksiksiz ekipmanlar oluşturan şirketlere verilen

genel isim. Ayrıca üreticisi belli olmayan donanımlar için de kullanılan bir sıfat.

Office (Microsoft Office): Word, Excel, Outlook ve PowerPoint gibi ofis uygulamalarını içeren yazılım paketi. Microsoft, bu paketin ev kullanımı veya öğrenciler için özelleştirilmiş sürümünü pazarladığı gibi, veritabanı programı Access'in de yer aldığı Premium sürümünü de sunmaktadır. Office 1990'lardan beri kişisel bilgisayarlarda en çok kullanılan program paketlerinden biridir.

offset: Bir bilgisayar belleğinde bir konumla bir diğeri arasındaki mesafe.

Ogg Vorbis: MP3 biçimine göre daha iyi ses kalitesi ve daha düşük boyut sunan açık kaynaklı bir sayısal ses sıkıştırma kütüphanesi (ve bu kütüphaneyle sıkıştırılmış dosyaların biçimi).

OLED (Organic Light-Emiting Diode):

Yarı iletken kristaller yerine organik polimerlerden yapılmış olan ışık yayan diyet tipi.

OLPC (One Laptop Per Child / Her Çocuğa Bir Dizüstü):

Gelişmekte olan ülkelerdeki çocuklara düşük üretim maliyetli dizüstü bilgisayarlar ulaştırmak amacıyla hareket eden, kâr amacı gütmeyen bir organizasyon. (www.laptop.org)

on-board (dâhili, bütünleşik): Belirli bir ekipmana dahil edilmiş, onunla birlikte sunulan. Örneğin güncel anakartların neredeyse hepsinde dâhili ağ arabirimi bulunmaktadır.

online (çevrimiçi): Bir bilgisayara veya bilgisayarlar ağına (örneğin internete) bağlı.

open architecture (açık mimari):

Ayrıntıları tamamen kamuya açık bir şekilde geliştirilen, böylelikle diğer üreticilerin de klonlarını veya uyumlu aksesuarlarını üretebileceği bilgisayar mimarisi. Orijinal IBM PC'nin mimarisi açık, orijinal Macintosh'unki ise kapalıdır.

open source software (açık kaynaklı yazılım):

Kaynak kodu açık bir şekilde yayımlanan, böylelikle birçok farklı insanın katkıda bulunabildiği yazılım. Bu tip yazılımlar Microsoft Windows gibi kaynak kodu ticari sır olarak saklanan ve yalnızca üretim sürecinde çalışanlar tarafından görülebilen tescilli yazılımlardan farklıdır. Linux temelli işletim sistemleri, Apache web sunucusu ve OpenOffice.org, açık kaynaklı büyük yazılımlara verilebilecek örneklerden bazılarıdır.

OpenOffice.org: İşlevselliğiyle Microsoft'un Office paketine alternatif olabilen ücretsiz ve açık kaynaklı bir ofis paketi. Kelime işlemci, hesap tablosu, sunum aracı, veritabanı yönetim aracı ve grafik çizim yazılımı barındıran paket, dünya çapında birçok programcı ve gönüllü tarafından karşılık beklenmeksizin destekleniyor.

OpenType: Microsoft tarafından kişisel bilgisayarlar için 1990'ların sonunda TrueType ve Adobe Type 1 biçimlerinin bir bileşimi olarak geliştirilen yazı tipi biçimi.

Opera: W3C standartlarını kullanan, Opera

Software tarafından üretilmiş olan bağımsız ve popüler bir web tarayıcı.
(www.opera.com)

operating system (OS / işletim sistemi):

Bir bilgisayarı kontrol eden, kullanıcıların bu bilgisayara giriş yapabilmesini ve kendi programlarını çalıştırabilmesini sağlayan ana program. Örnek olarak Windows, Linux, Mac OS vb. gösterilebilir.

optical disc (optik disk): Verilerin lazerle plastikte ufak izler açılarak kaydedildiği yüksek kapasiteli depolama diski. Güncel olarak CD, DVD veya Blu-ray Disc sayılabilir.

optical zoom (optik yakınlaştırma):

Bir objektifin odak mesafesinin değiştirilmesiyle görüş alanında yaşanan değişiklik; nesnelerin daha büyük olarak

görüntülenmesi. Dijital yakınlaştırmının aksine, optik yakınlaştırmada çözünürlük kaybı yaşanmaz (en azından kaliteli bir objektif kullanılıyorsa).

Oracle: Özellikle veritabanı yazılımları konusunda uzmanlaşmış bir firma. (www.oracle.com)

.org: Bir web veya e-posta adresinin kâr amacı gütmeyen bir kuruma ait olduğunu belirten uzantı; Türkiye’de sıklıkla org.tr olarak kullanılır.

OS/2: 386 veya daha performanslı bir işlemciye sahip olan PC ve uyumlu bilgisayarlarda çalışabilen, çok görevlilik destekli, görsel arayüzlü bir işletim sistemi. OS/2 Windows 95’in önemli bir öncülüdür ancak artık teknoloji mezarlığındaki yerini almıştır. İlk olarak IBM ve Microsoft ortaklığıyla geliştirilen OS/2, Microsoft’un Windows’u ortaya çıkarmasıyla birlikte yalnızca IBM tarafından desteklenen bir ürün olarak varlığını sürdürdü.

out of the box: Herhangi bir kurulum gerektirmeksizin, “kutudan çıktığı gibi”

çalışan donanım veya yazılımları tarif etmek için kullanılan tabirlerden biri.

Outlook: Microsoft Office paketiyle birlikte sunulan popüler e-posta ve ajanda yazılımı.

Outlook Express: Microsoft Windows'un önceki sürümleri için sağlanan ücretsiz e-posta yazılımı. Yerini Windows Live Mail almıştır. Daha kullanışlı ve ticari sürümünün ismi Outlook'tur.

output device (çıkış aygıtı): Bir bilgisayardaki işi gösterme, yazdırma veya sunma işini yapan aygıt. Monitör ve yazıcı, çıkış aygıtlarına birer örnektir.

overclock (hız aşırma): Bir CPU'yu üreticinin belirlemiş olduğundan daha yüksek bir hızda çalıştırma işlemi. Örneğin 2.2 GHz'lik bir işlemci 2.4 GHz hızında sorunsuz bir şekilde çalışabilir. Overclock genellikle bir miktar performans artışı getirmesinin yanında, sistem kararlılığını düşürecek etkilere de neden olabilir. Overclock edilmiş işlemciler daha fazla ısı üretirler ve soğutulmaları için ilave soğutmaya ihtiyaç duyabilirler.

overflow (taşma): Bir hesaplama sonucunda ortaya çıkan işlemin, sonucun yazdırılması için belirtilen alana sığmaması durumunda oluşan hata durumu.

overwrite (üstüne yazma): Hâlihazırda diskte bulunan bir verinin üzerine yazma. Örneğin, diskinizde ABC.TXT isminde bir dosya varsa ve bu dosyanın bulunduğu dizine aynı adda başka bir dosya kaydetmek isterseniz, işletim sisteminin "Üzerine yazılsın mı?" sorusuna evet cevabı verdiğinizde önceki dosyanın üzerine yazılır ve bu dosya ortadan kaybolur.

P

P (Dijital fotoğraf makinesinde):

Programlanmış otomatik pozlama; fotoğraf makinesinin hem diyafram açıklığını hem de enstantane hızını kendi belirlediği bir kip.

P2P: “Peer-to-peer”ın kısaltması.

PAL (Phase-Alternate-Line): Son zamanlarda yerini dijital televizyon yayınlarına bırakıyor olmasına rağmen Avrupa’da halen yaygın olarak kullanılmakta olan analog renkli TV sinyali. Ekranda 625 satır bulunur ve komple bir tarama 1/25 saniye sürer.

Palm: 1996 yılında Palm, Inc. şirketi tarafından üretilmeye başlanan Palm Pilot ile popüler olmuş avuç içi bilgisayar ve dijital ajandalar serisi.

parallel port (paralel port): Bir bilgisayarın başka bir aygıtı paralel aktarım

yoluyla – yani birçok bitin ayrı kablolarla aynı anda gönderildiği şekilde – veri aktarmasına olanak tanıyan çıkış aygıtı. USB yaygınlaşmadan önce yazıcılar bilgisayara paralel porttan bağlanmaktaydı.

parental controls (ebeveyn denetimi):

Ailelerin çocuklarının hangi web sitelerine gireceğini denetlemelerine olanak tanıyan yazılım seçenekleri.

partition (bölüm): Bilgisayar tarafından sanki ayrı bir disk sürücüsüyümüş gibi algılanan disk bölümü. Birçok sabit diskte ön tanımlı olarak yalnızca tek bir disk bölümü bulunur, ancak büyük kapasiteli diskler bazen birden fazla disk bölümüyle birlikte gelebilmektedir.

Pascal: Niklaus Wirth tarafından 1970’lerin başında geliştirilmiş olan popüler bir programlama dili.

password (parola, şifre): Bir bilgisayar sistemine erişim sağlamak (ve izinsiz kişilerin sisteme erişim sağlamasını önlemek) amacıyla kullanılan gizli harfler dizisi.

PATA (Parallel ATA): ATA sabit disk arabiriminin 40 pinli dikdörtgen bir konektör (daha sonra deliklerin her iki yanının kullanılmasıyla 80'e çıkmıştır) ile paralel veri aktarımını sağlayan orijinal hâli. Eğer ayrı bir ibare belirtilmemişse, "ATA" genellikle PATA manasına gelir.

patent: Bir makine veya mekanik süreç tasarımını oluşturan fikrin yaratıcısının izni olmaksızın başkaları tarafından kullanılmasını engelleyen yasal koruma.

PC (Personal Computer / Kişisel

Bilgisayar): Kökeni 1981 yılında üretilmiş IBM PC (IBM Personal Computer) olan ve yapısal olarak Macintosh veya Sun Workstation gibi diğer makinelerden ayrılan herhangi bir bilgisayar. Günümüzde Linux, BSD UNIX vb. başka işletim sistemleri de çalıştırabiliyor olmasına

rağmen PC terimi genellikle Microsoft Windows çalıştıran bir bilgisayarı işaret eder.

PCI (Peripheral Component Interface): PC uyumlu bilgisayarlar için geliştirilmiş ve Intel tarafından 1992 yılında tanıtılmış veriyolu. PCI veriyolu EISA'dan daha hızlıdır.

PCI Express: Hem PCI hem de AGP'nin yerini alması amacıyla Intel tarafından geliştirilen ve 2004 yılında tanıtılan veriyolu; PCI'nin daha hızlı sürümü. Ancak bu veriyolu PCI ve AGP kartlarla uyumsuzdur. Aslında teknik olarak PCI Express'in bir veriyolundan ziyade, "çok yüksek hızlı bir seri iletişim sistemi" olduğu söylenebilir.

PCIe, PCI-E: (Bkz: PCI Express)

PCMCIA (Personal Computer Memory Card International Association): Dizüstü gibi ufak bilgisayarlara

bağlanabilen çevresel aygıtlar hakkındaki standartları belirleyen bir kuruluş. PCMCIA (artık PC Card veya CardBus olarak

bilinen yuva) dizüstüler için belirlenmiş en önemli standartlardan biridir.

PDA (Personal Digital Assistant, Kişisel Sayısal Asistan): Üzerinde standart boyutta bir klavye bulunmayan, genellikle dokunmatik ekranlı (özel bir kalem vasıtasıyla kontrol edilen), cep boyunda, özel amaçlı bilgisayar. Bu bilgisayarlar e-posta alıp göndermek, internette gezmek, tablo düzenlemek, not almak vb. işler için kullanılabilir.

PDF (Portable Document Format): Basılabilir sayfaların imgelerini içeren bir dosya biçimi. PDF dosyalarını görüntülemek için kullanılan en yaygın yazılım Adobe Reader'dır.

peer-to-peer (noktadan noktaya): Merkezi bir sunucunun bulunmadığı, tüm bilgisayarların eşit katılımcılar şeklinde dâhil olduğu bir ağ yapısı.

Pentium: Intel tarafından 486'ın takipçisi olarak 1993 yılında tanıtılan yüksek performanslı 32 bit mikroişlemci. Orijinal isimlendirme yöntemi sürdürülseydi,

Pentium mikroişlemciler 586 olarak isimlendirilecekti. Orijinal IBM PC'de kullanılan 8088 ile yazılım bakımından uyumlu olan Pentium işlemciler (Pentium Pro, Pentium II, Pentium III ve ardılları) zamanla 8088'in hızını 1000'e katlamışlardır. Günümüzde Pentium serisinin yerini Core serisi almıştır.

Perl (Practical Extraction and Report Language): Larry Wall tarafından 1987 yılında geliştirilen bir programlama dili.

permission (izin): Bir dosyanın hangi kullanıcılar tarafından okunabileceğini, değiştirilebileceğini veya çalıştırılabileceğini belirleyen nitelik. Windows'ta dosyaya sağ tıklayıp özelliklere girilerek, UNIX'te chmod komutuyla değiştirilir.

phishing (oltalama, kimlik avı): Kendisini bir kurum gibi gösteren kötü niyetli kişinin karşısındaki kişisel bilgilerini ele geçirmek için e-posta yoluyla gerçekleştirdiği saldırı.

PHP: Web sayfalarının genellikle veritabanlarından alınan ve kullanıcılardan gelen bilgilerle sunucuda oluşturularak

sunulmasını sağlayan web programlama dili. PHP araçları ücretsiz olarak www.php.net adresinden edinilebilir.

ping: TCP/IP protokolü kullanan bir ağda bir siteye bir test paketi gönderen ve veri alış-verişinin olup olmadığını kontrol eden komut.

pixel (piksel): Bir grafik imgesinin oluşmasını sağlayan noktalardan her biri. Örneğin, 17 inç genişliğindeki bir LCD ekranda genellikle 1280 x 1024 adet piksel bulunur ve ekrandaki görüntü, her bir pikselin renginin değiştirilmesiyle oluşturulur.

Plug and Play (Tak ve Çalıştır): PC ve uyumlu bilgisayarlara takılan donanımların ayarlanabilmesi için kullanılan standart yöntem. 1990'ların ortasında Microsoft ve ortağı olan birkaç şirket tarafından geliştirilmiştir.

podcast: Radyo ve TV yayınlarına benzer sesli veya görüntülü programlar hazırlamak, ancak bu programları geleneksel yollar yerine internet üzerinden MP3 çalar ve

benzeri cihazlarda dinlenilmesi/izlenilmesi amacıyla dağıtmak.

POP (Post Office Protocol): E-postaların kişisel bilgisayarlar arasında aktarılmasını sağlayan standart bir protokol.

pop-up ad (açılır pencere reklamı): Bir web sayfasına eriştiğinizde ayrı bir pencere olarak açılan internet reklamı.

PostScript: Lazer yazıcı ve diğer grafiksel çıkış aygıtlarını kontrol etmek için Adobe Systems tarafından geliştirilen bir programlama dili.

power supply (güç kaynağı): Bir bilgisayarın veya başka bir elektronik aletin gerekli kısımlarına elektrik verilmesini sağlayan bölge. Güç kaynağı genellikle dönüştürücüler ve voltaj regülatörleri içerir. Bir güç kaynağıyla birlikte belirtilen watt ve amper değerleri, kaynağın sağlayabileceği maksimum enerji değerini ifade eder. Harcanan güç değeri o an bağlı bulunan aygıtlara ve kullanım durumlarına göre değişecektir.

PowerPC: IBM, Motorola ve Apple ortaklığı

ile marketi domine eden Intel ve Microsoft yazılımlarıyla rekabet edilebilmesi amacıyla geliştirilen yüksek performanslı 32 ve 64 bit mikroişlemci serisi. 1994'ten 2006 yılına kadar Apple Macintosh bilgisayarlarda PowerPC işlemciler kullanıldı. İsmi PowerPC olmasına rağmen bu tip işlemciler asla Windows tabanlı PC'lerde kullanılmadı.

PowerPoint: Microsoft'un Office paketiyle birlikte satılan popüler sunum oluşturma yazılımı.

printer (yazıcı): Bilgisayar belleğinde bulunan metin veya imgelerin kağıt veya benzeri materyallere basılmasını sağlayan çıktı aygıtı.

process (işlem, süreç): Bir bilgisayarın çok görevlilik destekleyen bir işletim sistemini çalıştırırken yürüttüğü bir yönerge dizisi.

processor: (Bkz: CPU), (Bkz: microprocessor)

profile (profil): 1. Herhangi bir yazılım paketinde veya işletim sisteminde, kullanıcı tarafından belirlenmiş ayarları içeren bir dosya.
2. Bir sosyal paylaşım sitesinde kullanıcının

temel bilgilerinin görüntülediği alan.

program: Bilgisayarın çalıştırdığı bir yönergeler dizisi. Bir program, C, Java veya Assembly gibi bir programlama dili vasıtasıyla oluşturulur.

protocol (iletişim kuralı): Bilgisayarlar arasında gerçekleştirilen veri aktarımı sırasında kullanılan yol, kurallar bütünü.

Proxy server (Proxy sunucusu): İnternetteki herhangi bir yerde bulunan bir veriyi başka bir bilgisayar tarafından erişilebilmesi amacıyla kaydeden ve kendisi üzerinden sunan bir bilgisayar.

PS/2: Ufak yuvarlak bir konektöre sahip olan klavye ve fare bağlantısı. İlk olarak IBM bilgisayarlarda kullanılmış olup artık yerini büyük ölçüde USB'ye bırakmıştır.

Python: Göreceli olarak ufak sayılabilecek programların kolaylıkla yazılabilmesi amacıyla Guido van Rossum tarafından oluşturulmuş bir programlama dili. Yazımı C ve Java dillerini andırır.

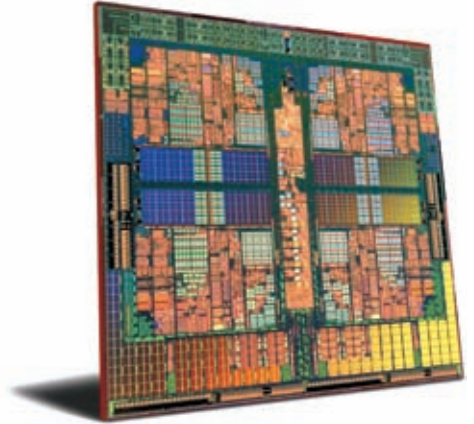
Q

quad core: Dört CPU çekirdeğine sahip olan.

queue (kuyruk): İşletim sistemi tarafından tutulan, basılmayı veya işlenmeyi bekleyen görevlerin sıralanarak yer aldığı liste.

QuickTime: Orijinal olarak Macintosh bilgisayarlar için geliştirilen ancak daha sonra Windows temelli sistemler için de sunulan standart bir sayısal video ve çoklu ortam altyapısı. Videoları ve diğer çoklu ortam dosyalarını oynatabilen QuickTime Player www.apple.com/quicktime adresinden ücretsiz olarak edinilebilir.

quit (çıkış): Bir uygulamayı bellekten silmek, uygulamayı sonlandırmak, çıkış yapmak.

R

RAID (Redundant Array of Inexpensive Disks): Birden fazla disk sürücüsünün daha hızlı ve/veya daha güvenilir tek bir disk olarak çalışmasını sağlayan kombinasyon. RAID'in birçok "seviyesi" bulunmaktadır. Örneğin RAID 0, iki diskte farklı sektörleri kullanarak büyük bir dosyanın okunması veya yazılması sırasında geçen süreyi düşürür. RAID 1 ise birbirinin kopyası olan iki disk kullanır, yazılan tüm veriler iki diske de yansıtılır, böylelikle disklerden biri bozalsa dahi verileri diğerinden okumak mümkün olur.

RAM (Random Access Memory): Bir bilgisayarın ana belleği; yapısı gereği belleğin her noktasındaki veriye aynı sürede ulaşılır. RAM miktarı (megabayt veya gigabayt ile ölçülür) bilgisayarın performansını belirleyen önemli bir etmendir.

RAW: Dijital fotoğrafçılıkta, çekilen fotoğrafın minimum işlemeyle ikilik hale getirilip kaydedilmesiyle oluşturulan dosyaların biçimi. RAW dosyaları JPEG dosyalarından daha fazla detay içerir ve bu tip dosyaların üzerinde daha fazla oynanması mümkündür, ancak dosya boyutları da JPEG'den çok daha fazladır.

RCA kablosu: Sıkıştırma veya kitleme hareketi gerektirmeksizin takılan, ses ve kompozit video sinyallerini taşımak için kullanılabilen ucuz kablo tipi.

RDRAM: (Rambus Dynamic RAM): Genellikle Pentium IV serisi işlemcilerle birlikte kullanılan, 500 MHz civarında bir veri yolu hızı sağlayan ancak fazla pahalı olduğu için yeterince popüler olamamış bir bellek tipi.

read-only (salt okunur): Daha önceden kaydedilmiş ve değiştirilmesi mümkün olmayan, yalnızca okunabilen.

readme (benioku): Genellikle bir yazılımın nasıl çalıştırılacağı veya nasıl kurulması gerektiğiyle ilgili bilgiler içeren ve kullanıcıya yol gösteren metin dosyalarına verilen isim.

RealAudio: Real Networks (www.real.com) tarafından geliştirilen ve ses sinyallerinin internet üzerinden yayımlanabilmesini sağlayan bir iletişim protokolü. İnternette gerçek zamanlı ses dosyası aktarımı ilk kez bu protokol sayesinde popülerleşmiştir.

RealPlayer: RealAudio dosyalarını çalmak için kullanılan yazılım.

reboot (yeniden başlatma): Bir bilgisayarı yeniden başlatmak için kullanılan komut.

Recycle Bin (Geri Dönüşüm Kutusu): Windows'ta silinen dosyaların saklandığı bölüm. Ancak Geri Dönüşüm Kutusu'nda saklanan öğeler geri getirilebilir olduğu için diskte yer kaplamaya devam ederler.

Bu nedenle yer kazanmak isterseniz Geri Dönüşüm Kutusu'nu boşaltın.

Red Hat: Önceleri özgür (ücretsiz) olarak dağıtılan, daha sonra Red Hat Enterprise Linux ismini alarak ticari bir kimliğe bürünen, kurumsal desteğe ihtiyaç duyan şirketlere tavsiye edilen bir Linux dağıtımı. Orijinal özgür Red Hat dağıtımı Fedora ismiyle geliştirilmeye devam edilmektedir.

redirect (yönlendirme): HTML dilinde bir web sitesinin kullanıcıdan gelen herhangi bir yönerge olmaksızın otomatik olarak başka bir siteye yeniden yönlendirilmesi için kullanılan ibare.

refresh (tazeleme): Değişen içeriği görebilmek için bir pencerenin veya bir web sitesinin içeriğini yenileme eylemi.

refresh rate (tazeleme oranı): Bir CRT ekranın ekrandaki imgeyi sürekli görünür kılmak için kullandığı tarama oranı; genellikle 30 ile 90 hertz (devir/saniye) arası. Tazeleme oranı ne kadar yüksek olursa ekrandaki titreme o kadar azalır. LCD ekranlar imgeyi belleklerinde tuttukları için

tazeleme hızı hayati öneme sahip değildir.

register, registration (kayıt): Kişinin bir üreticiyi ürününü satın aldığına dair bilgilendirmesi. Bu sayede teknik destek talep edilebilir.

registrar (yazman): Web adreslerini (alan adlarını) kaydetme yetkisine sahip kurum.

Registry (Kayıt Defteri): Windows'un kurulu donanımlar, yazılımlar ve işletim sistemiyle ilgili ayrıntılı bilgileri tuttuğu bölüm.

regular expression (düzenli ifade): Özellikle arama ve değiştirme gibi eylemlerde sıkça kullanılan, tanımlanmış olası karakter serisi.

reload (yeniden yükleme): Hâlihazırda yüklenmiş, ancak geçen zaman içinde değişmiş olabilecek içeriği yeniden yüklemek.

remote desktop (uzak masaüstü): Uzaktaki bir bilgisayara internet üzerinden bağlanarak ekranındaki görüntüye erişme ve

bilgisayarın klavyesi ile faresini kullanabilme özelliği. Genellikle teknik destek için kullanılır.

render: 3B tasarım programlarında bir tasarıma renk, doku ve/veya ışıklandırma ekleme işlemi.

resize (yeniden boyutlandırma): Bir nesnenin (örneğin pencerenin) kenarından tutarak boyutunu yeniden belirleme eylemi.

resolution (çözünürlük): Bir ekran veya yazıcı tarafından üretilen imgelerin ne kadar detaylı görüntülenebileceğini belirleyen ölçü.

restart (yeniden başlatma): (Windows'ta) Sistemi yeniden başlatma komutu.

robot: 1. Otomatik kontrolle kendisini veya etrafındaki nesneleri hareket ettirme yetisine sahip aygıt.

2. (Bot) E-postaları yanıtlamak gibi insanlara özgü eylemleri gerçekleştiren bilgisayar programı.

3. Web'i tarayan, bilgi toplayan ve siteleri indeksleyen bir program.

Role-Playing Game (RPG / Rol Yapma Oyunu): Kullanıcının genellikle gerçek üstü bir karakteri yönettiği, kurgulanmış mekanlarda geçen oyun tipi.

ROM (Read-Only Memory): Değiştirilmemesi gereken yönergeler barındıran salt okunur bilgisayar belleği.

root: UNIX sistemlerde yönetici hesabının ismi.

rootkit: İşletim sistemi çekirdeğinin işleyişini değiştiren, kendi varlığını tespit edebilecek birçok aracı da devre dışı bırakabilen zararlı yazılım türü.

router (yönlendirici): Birçok ağ birleştirebilen bir ağ bileşeni. Genellikle bir DSL veya kablo modem bağlantısını ev ağına yaymak için kullanılır.

RPG: (Bkz: Role-Playing Game)

RPM (Revolutions Per Minute): Dönme hızını belirtmek için kullanılan bir ölçü. Örneğin birçok yeni nesil sabit disk 10.000 RPM hızıyla döner.

RSS: Bir web sitesindeki gelişmelerden haberdar olabilmek için kullanılan özet haber akışı formatı.

RTF (Rich Text Format / Zengin Metin Belgesi): Farklı kelime işlemci programları arasında metin alışverişinde bulunulabilmesi için Microsoft tarafından yaratılmış bir dosya biçimi.

Run (Çalıştır): Bir bilgisayarın herhangi bir programı yürütmeye başlaması için verilen komut.

S

S: (Dijital fotoğraf makinesinde) Enstantane öncelikli otomatik diyafram ayarı. Bu kipte kullanıcı enstantane hızını seçer ve makine objektifin ne kadar açılacağına kendisi karar verir.

Safari: Apple tarafından Mac OS ve Windows için sunulan popüler web tarayıcısı; www.apple.com/safari adresinden indirilebilir.

Safe Mode (Güvenli Mod): Windows'u birçok özel donanım sürücüsünü devre dışı bırakarak çalıştırmayı sağlayan kip. Bu sayede yanlış kurulmuş yazılımlar veya donanım sürücülerini rahatlıkla kaldırılabilir.

Samba: UNIX sistemlerin Windows sistemlerle dosya ve yazıcı paylaşımında bulunabilmesine yarayan, oldukça yaygın olarak kullanılan açık kaynaklı, özgür (ücretsiz) bir yazılım paketi.

sampling rate (örnekleme sıklığı): Ses dalgalarının saniyede kaç defa örneklendiğinin ve sayısallaştırıldığı belirtildiği değer. Yeniden üretilebilecek en yüksek frekans, örnekleme sıklığının yarısıdır. Gerçeğe yakın sesler genellikle 44.1 kHz (Saniye başına 44.100 örnek) değeriyle örneklenir.

sans-serif: Serif içermeyen yazı tipi grubu (Bkz: Serif).

SATA (Serial ATA): ATA disk arayüzünün yenilenmiş hali. PATA'dan daha yüksek hız sunan, daha küçük ve 7 pinli bir konektör kullanarak seri veri aktarımı yapar.

saturation: Renk yoğunluğu. Daha yoğun bir renk daha gerçek ve daha parlak bir renktir; yoğunluğun düşürülmesi için renk griye yaklaştırılır.

save (kaydet): Bilgisayarın belleğinde

bulunan bilgiyi disk sürücüsü gibi herhangi bir depolama aygıtına kaydetmek, saklamak.

save as (farklı kaydet): Bir dosyayı farklı bir isimle veya farklı bir dosya biçimiyle kaydetmek için kullanılan menü kısayolu.

scanner (tarayıcı): Bir bilgisayarın basılı veya el yazması bir belgeyi okuyabilmesi amacıyla tarama yoluyla belgenin sayısallaştırılması işlemini gerçekleştiren aygıt.

screen (ekran): Bilgisayardaki veri giriş-çıkışlarını görüntüleme imkânı sunan çıkış aygıtı.

screen saver (ekran koruyucusu):

Bilgisayar belli bir süre boyunca kullanılmadığında otomatik olarak devreye giren ve boş bir ekran veya hareket eden bir nesne gösteren bir program.

screenshot (ekran görüntüsü): Bilgisayar ekranında o an bulunan görüntünün kaydedilmesi eylemi ve bu eylem sonucu ortaya çıkan görüntü dosyasına verilen isim.

script (betik): Çalıştırılacak komutlar

barındıran bir dosya.

scroll (kaydırma): Ekranda o an görüntülenmeyen yeni bilgileri görüntüleyebilmek için ekranı kaydırmak.

scroll bar (kaydırma çubuğu): Bir pencerenin sağ ve/veya alt kısmında bulunan, pencereyi kaydırarak o an görüntülenmeyen yeni bilgilerin görüntülenebilmesini sağlayan kaydırma çubuğu.

Scroll Lock: Tablolama yazılımlarında iki işlev arasında geçiş için bir kısayol görevi gören bir klavye tuşu.

SCSI (Small Computer Systems Interface):

Bir bilgisayarla disk sürücülerinin ve benzeri aygıtların iletişim kurabilmesi için kullanılan standart yollardan biri. Maksimum sekiz SCSI aygıtı bir SCSI portuna bağlanabilir.

SD Card: (Bkz: Secure Digital Card)

SDK: 1. Software Development Kit (Yazılım Geliştirme Kiti).

2. Servlet Development Kit. Sun

Microsystems tarafından sunulan, Java ile yazılım programlama paketi.

search engine (arama motoru):

Büyük miktarda web sayfası metinleri veya başka tipteki dosya içinde aramalar yapan bilgisayar programı (ve bu programın entegre edildiği web sitesi). Dünya çapında en ünlü arama motorlarından ikisine www.google.com.tr ve www.bing.com adreslerinden erişilebilir.

SECAM (Séquentiel Couleur avec

Mémoire): Fransa'da analog renkli TV sinyallerinin aktarılması için kullanılan yapı; yerini artık dijital televizyona bırakmaktadır. Ekran 625 satıra sahiptir ve bir tarama 1/25 saniye sürer.

Second Life: Linden Research, Inc.

tarafından yaratılan bir sanal dünya ve bu dünyada yer alan gerçek kişilerin sanal karakterler yoluyla birbirleriyle iletişim kurması ile oynanan bir oyun.

Secure Digital Card (SD Card): Genellikle

dijital müzik çalarlarda kullanılan, içinde yasal kopyalama haklarını korumak amaçlı bir kriptografik güvenlik sistemi bulunduran flash bellek tipi.

segmentation fault: Bir yazılımın bellekte kendisine ait olmayan bir adrese erişmeye çalışmasına neden olan hata.

serial port (seri port): Windows altında COM1 ve COM2 olarak isimlendirilen, bir bilgisayar ve başka bir aygıt arasında seri bağlantı yoluyla veri aktarımını sağlayan port. Yerini çoğunlukla PS/2 ve USB'ye bırakmıştır.

serif: Özellikle küçük yazı tipleri kullanıldığında okumayı kolaylaştıran, her harfinin bitiş noktalarında küçük yatay çizgiler barındıran yazı tiplerine verilen genel isim.

server (sunucu): Başka bilgisayarlara (istemcilere) hizmet veren bilgisayar.

service pack (hizmet paketi): Bir yazılım paketi veya işletim sistemi için ayrı veya yazılımla birlikte olarak sunulan güncellemeler dizisi.

session (oturum): Bir kişinin bilgisayarla ilgili belirli bir hizmeti, örneğin bir internet bağlantısını kullandığı zaman aralığı.

shareware: Telif hakkı saklı olan ancak belirli kullanım kısıtlamaları getirdiği için yasal olarak serbestçe dağıtılabilen yazılım türü. Kullanıcılar üretici firmaya ödeme yaparak bu kısıtlamaları kaldırabilir ve yazılımı tam işlevli hâle getirebilirler.

shell (kabuk): İşletim sistemi komutlarını kabul eden ve bu komutların çalıştırılmasını sağlayan program.

Shockwave: Macromedia tarafından web'de sesli ve görüntülü sunumların yapılabilmesi amacıyla ortaya çıkarılmış, yorumlanmasını sağlayan yazılımı içinde barındıran bir dosya biçimi.

shortcut (kısayol): Aynı bilgisayardaki veya ağdaki başka bir bilgisayardaki bir dosyaya veya sürücüye erişilmesini sağlayan simge. Windows'ta kısayol simgelerinin köşesinde bir ok işareti bulunur.

Silicon Valley (Silikon Vadisi): Google, Hewlett-Packard, Intel, Apple vb. sayısız firmanın yuvası olarak tanımlanan, ABD'nin San Francisco ve Los Angeles şehirleri arasında bulunan bir bölge.

Skype: İnternet üzerinden sesli ve görüntülü görüşmeler yapılmasına olanak tanıyan popüler bir yazılım. (www.skype.com)

SLR (Single-Lens Reflex): Film veya resim sensörü önünde bir ayna barındıran, böylelikle vizörün de resmi çekecek olan objektifi kullanabildiği fotoğraf makinesi. Böylelikle kullanıcı fotoğrafı çekmeden önce tam olarak neyin çekileceğini görebilir.

SMB: (Bkz: Samba)

smiley (gülücük, ifade): Okuyucuya yazarın duygu durumu hakkında fikri veren, insan yüzünün temsili olan bir ikon. Düz metinlerde de gülücükler çeşitli karakterlerin yan yana getirilmesiyle oluşturulabilirler. (Örnek: :))

SMTP (Simple Mail Transfer Protocol): Elektronik postaların internet veya diğer TCP/IP ağları üzerindeki bilgisayarlar arasında aktarılmasını sağlayan bir protokol.

social networking site (sosyal ağ sitesi): İnsanların birbirleriyle iletişim kurmak için kullandığı site tipi. Bu tip sitelerde kullanıcılar kendi profil sayfalarını yaratarak kendilerini tanıtabilir, başka kişileri arkadaş olarak ekleyebilir, mesaj gönderebilir, web sitesi bağlantısı, fotoğraf ve video paylaşabilir. Sosyal paylaşım ağları iletişim konusunda en popüler yöntem olma yolunda hızla ilerlemektedir. (Örnek: Facebook)

SODIMM (Small Outline Dual Inline Memory Module): Çoğunlukla dizüstü

bilgisayarlarda kullanılan, DIMM tipindeki belleklerin daha küçük sürümlerinin model adı.

soft copy: Yalnızca bilgisayar ekranında görüntülenebilen bilgisayar çıktısı.

software (yazılım): Bilgisayara ne yapacağını söyleyen, donanımların ne yönde çalışacağını belirleyen program.

software license (yazılım lisansı): Bilgisayar programı yayıncısı ve bu programın bir kopyasını satın alan kişi arasında imzalanan (ya da imzalandığı varsayılan), programın kullanımıyla ilgili maddelerin bulunduğu anlaşma.

software patent (yazılım patenti): Bir bilgisayar programını fikrî mülkiyetin çalınmasına karşı koruyan patent.

Solaris: Sun Microsystems tarafından satılan bir UNIX sürümü.

Sound Blaster: PC'ler için Creative Labs tarafından pazarlanan popüler bir ses kartı serisi.

sound card (ses kartı):

Bir bilgisayara takıldığında bilgisayara ses dalgalarını kaydederek sayısal verilere dönüştürme ve bu tipteki verileri tekrar ses dalgalarına dönüştürme yetisini kazandıran devre kartı. Birçok güncel anakart artık entegre ses kartlarına sahiptir, ancak daha yüksek kalite isteyen kullanıcılar ilave kartlar kullanırlar.

source code (kaynak kodu): Derlenmesiyle veya yorumlanmasıyla birlikte çalıştırılabilir bir programın oluşmasını sağlayan metin.

spam: E-posta yoluyla gönderilen veya haber gruplarında paylaşılan, beklenmeyen ve istenmeyen reklamlara verilen genel ad.

spam filter (istenmeyen posta filtresi):

İstenmeyen e-postaları diğerlerinden ayıran bir yazılım. Birçok büyük e-posta sağlayıcısı bu tip filtreler kullanarak sıradan bir kullanıcıya her gün gönderilen yüzlerce reklam içerikli iletici filtreler.

speech recognition (ses tanıma):

Bilgisayarların konuşulan sözcüklerin

tanınması amaçlı kullanımı.

Her kişi aynı kelimeyi farklı şekilde telaffuz edebileceğinden ses tanıma işlemi bilgisayarlar için oldukça zordur ve halen hatasız olmaktan çok uzaktır.

speech synthesis (ses sentezleme):

(Çoğunlukla ekrandaki öğelerin okunması amacıyla) bilgisayar tarafından insan sesine benzer seslerin oluşturulması.

spell checker (yazım denetleyici):

Genellikle kelime işlemcilerle birlikte gelen, kullanıcının yazdığı tüm sözcükleri sözlük ve yazım kurallarını içeren bir veritabanıyla karşılaştırarak kontrol eden ve hatalar bulunduğu kullanıcıyı uyan yazılım.

splitter: Yüksek frekanstaki DSL sinyallerinin telefon görüşmeleri için kullanılan sinyallere karışmasını engelleyen filtre.

spreadsheet (hesap tablosu): Satırlar ve

sütunlar şeklinde düzenlenen verilerden oluşan tablo. Microsoft Excel ve OpenOffice.org tablo aracı ile düzenlenebilir.

spyware (casus yazılım): Bir bilgisayardaki kullanıcı etkinliklerini gözleyen ve kullanıcının bilgisi olmadan bu etkinlikleri merkezdeki başka bir noktaya bildiren yazılım. Amaçları arasında kullanılan yazılımların telif haklarını korumak ve kullanıcıya özgü reklamların görüntülenmesini sağlamak olabileceği gibi, şifrelerin ve kredi kartı numaralarının çalınması da bulunabilir.

SQL (Structured Query Language): Büyük veritabanlarıyla ilintili olan birçok program tarafından kullanılan standart bir sorgu dili.

SRC: HTML dilinde bir belgeye bir imge veya çoklu ortam verisi eklemek için kullanılan anahtar sözcük.

SSL (Security Socket Layer): Netscape tarafından geliştirilmiş, RSA tabanlı bir kriptolama sistemi. http yerine https ile başlayan web sitelerinde kullanılan SSL, web sitesi ve kullanıcı arasındaki veri aktarımı

sırasında aktarılan verinin mahremiyetinin korunmasını sağlar.

Start button (Başlat düğmesi): Normal şartlarda Windows çalışırken her koşulda ekranda bulunan, programlara ve hizmetlere ulaşılmasını sağlayan düğme.

Start menu (Başlat menüsü): Başlat düğmesine tıklandığında açılan, bilgisayara yüklenmiş olan tüm yazılımların bulunduğu menü. Ctrl + Esc tuşlarına aynı anda basılmasıyla da erişilebilir.

Startup folder (Başlangıç klasörü): Windows'un Başlat menüsü altında bulunan, içine kopyalanan tüm kısayolların ve programların sistem başlangıcı sırasında çalıştırılmasını sağlayan bir klasör.

static IP adress (sabit IP adresi): Kullanıcıların internet üzerinden eriştiği, sunucu görevi gören bilgisayarların erişilebilir kılınması için gerekli olan sabit, kalıcı adres.

streaming (akışkan): Kullanıcıların indirmek yerine tıklama yoluyla eş zamanlı

olarak dinleyebildiği ve/veya izleyebildiği ses ve/veya görüntü dosyalarını tarif etmek için kullanılan tabir.

string: Bilgisayarda saklanan ve tek bir veri ögesi olarak görülen bir karakter kümesi.

style sheet (biçem sayfası): Bir belgenin veya web sitesinin genel görünümünü (yazı tiplerinin büyüklüğünü, başlıkların renklerini vb.) belirleyen ayar dosyası.

stylus: Bir grafik tabletinin veya dokunmatik ekranlı herhangi bir cihazın kontrol edilebilmesi için kullanılan kalem benzeri (genellikle plastik) parça.

subnet mask (alt ağ maskesi): Bir IP adresinin yerel ağa mı yoksa uzaktaki bir ağa mı ait olduğunu belirleyen maske.

subwoofer: Yalnızca çok alt seviyedeki (bas) frekansları vermek için tasarlanmış, genellikle bir ses sistemindeki diğer hoparlörleri desteklemek niyetiyle kullanılan hoparlör.

Sun Microsystems: Sparc

mikroişlemcilerini, Sun Workstation bilgisayarları, Solaris işletim sistemini ve Java programlama dilini geliştirmiş olan şirket. (www.sun.com)

Sun Workstation: PC'lerin ağ iletişimi konusundaki kapasitelerinin sınırlı olduğu 1990'lar başında akademik bilgisayar ağları piyasasını domine eden, yüksek performanslı masaüstü bilgisayarlar. Sun Microsystems tarafından üretilen bu bilgisayarlar artık Intel veya AMD işlemcilerini kullanmaktadır.

surround sound (çevresel ses): Dinleyiciye göre farklı açılarda konumlandırılmış hoparlörlerin bulunduğu bir ses üretme sistemi. Böylelikle dinleyiciyi çevreleyen bir sesin üretilmesi mümkün olmaktadır.

SVGA (Super VGA): 800 x 600 pikselden oluşan bir ekran çözünürlüğü.

swap file (takas dosyası): Fiziksel belleğin yetersiz kaldığı zamanlarda sanal bir bellek görevi gören takas alanı olarak kullanılan bir dosya. Windows'ta takas dosyası gizlidir ve normal şartlarda herhangi bir klasörde görüntülenmez.

swap space (takas alanı): Fiziksel belleğin yetmediği durumlarda ilave bellek olarak kullanılmak üzere ayrılmış sabit disk alanı.

.swf: Adobe Flash ve Shockwave animasyonları tarafından kullanılan dosya uzantısı.

SXGA (Super XGA): 1280 x 1024 pikselden oluşan bir ekran çözünürlüğü.

synchronization (eşitleme, senkronizasyon): Birden fazla disk bölümünü veya dosyayı birbiriyle eşit halde tutmak için gerçekleştirilen eşitleme eylemi. Birden fazla bilgisayarla çalışan kişiler için önemli bir gerekliliktir.

syntax (sözdizimi): Bir dilin sembollerinin ne şekilde yan yana gelerek anlamlı ifadeler ortaya çıkarabileceğini belirleyen bir dizi kural.

synthesizer (sentezleyici): 1. Bilgisayar tarafından konuşma sesi üretilmesini sağlayan bir aygıt veya yazılım.

2. Bilgisayarla genellikle MIDI biçiminde müzik üretilmesini sağlayan aygıt.

T

T1 line: Dijital iletişim için kullanılan, saniyede maksimum 1.544 milyon bit taşıma imkânı sunan özel bir telefon hattı.

T3 line: Saniyede 45 milyon bit (T1'den 28 kat daha hızlı) taşıma imkânı sunan yüksek hızlı bir dijital telefon hattı.

Tab: 1. Klavyelerin sol üst kısmında bulunan, fare kullanmaksızın ekrandaki bir yazılımın veya bir web sitesinin bölümleri arasında dolaşmak gibi işlevleri yerine getirebilen bir tuş.

2. (sekmeler): Birden fazla sayfa arasında kolaylıkla gezinilmesini sağlayan bir görüntüleme sistemi.

tabbed browsing (sekmeli gezinti): Bir web tarayıcısında birden fazla sayfayı tek bir pencere içinde her biri ayrı bir sekmeye yerleştirecek şekilde açmak. Böylelikle sayfalar arasında hızlıca gezinmek mümkün

olmaktadır.

table: HTML dilinde tablolar yaratmak için gerekli etiket.

tag (etiket): Bir dosyanın veya veri yapısının içine yerleştirilerek yazılı metnin nasıl yorumlanacağını belirten kod.

tape drive (teyp sürücüsü): Bir bilgisayarın manyetik teypleri okuyabilmesini ve bu teyplerin üzerine yazabilmesini sağlayan aygıt. Günümüzde kullanılmamakta.

tar dosyası: Eskiden teyplere kaydedilen ve bu nedenle "tape archive" (teyp arşivi) olarak adlandırılan, UNIX altında birden çok dosyanın tek dosya altında toplanmasını sağlayan dosya biçimi. Zip dosyasının aksine, tar dosyası dosyaları sıkıştırır, sadece bir araya toplar. İstenmesi durumunda tar dosyaları ilave olarak sıkıştırılabilir.

target (hedef): HTML dilinde bir web bağlantısının nerede (sayfanın içinde mi, yoksa ayrı pencere olarak mı) açılacağını belirlemek için kullanılan nitelik.

Task Manager (Görev Yöneticisi):

Çalışan programlar ve işletim sistemi görevlerini gösteren, kullanıcının isterse bu süreçleri sonlandırmasını sağlayan bir Windows aracı. Herhangi bir anda Ctrl-Alt-Delete tuşlarına aynı anda basılmasıyla erişilebilir.

taskbar (görev çubuğu): Windows ekranının alt kısmında bulunan, Başlat menüsünü ve o an çalışmakta olan her programı temsil eden bir ikonu barındıran alan. Sağ kısmında ise ses durumunu belirten bir ikon ve saat gibi diğer ayrıntılar bulunur.

TCL/TK: John Ousterhout tarafından geliştirilmiş, kısa zamanda ve kolay bir şekilde görsel arayüze sahip programlar yazabilmeye olanak tanıyan, Perl ve Awk benzeri bir programlama dili.

TCP/IP (Transmission Control Protocol/

Internet Protocol): Verilerin bir bilgisayardan diğerine paketler halinde aktarılabilmesine olanak tanıyan bir protokol.

Telnet: Genellikle uzaktaki UNIX sistemlere erişmek için kullanılan, bir yerel bilgisayar ve bir uzak bilgisayar arasında terminal üzerinden yalnız metne dayalı (grafik içermeyen) bağlantılar kurulmasına olanak tanıyan protokol.

template (şablon): Bir yazılımda (örneğin bir tablo düzenleme veya sunum oluşturma aracında) yeni ürünler oluşturabilmek için yararlanılabilen hazır yapı.

terabyte (TB / terabayt): 1000 veya 1024 gigabayt anlamında kullanılan depolama birimi.

terminal: Bir bilgisayara erişmek için kullanılan, bir ekran ve bir klavyeden oluşan giriş-çıkış aygıtı. En eski terminaller telle bağlanan otomatik yazı makine sistemleriyken, bugün herhangi bir bilgisayarda terminal emülatörü görevi gören yazılımlar çalıştırılmaktadır.

TeX: Birçok kitap yayıncısı ve eğitim kurumu tarafından kullanılan bir sanal dizgi programı.

text editor (metin editörü): Metin dosyalarının düzenlenmesini sağlayan Not Defteri ve benzeri programlara verilen genel isim.

text file (metin dosyası): Yalnızca yazı karakterlerinden (bu karakterler ASCII, ANSI, EBCDIC veya Unicode olarak kaydedilmiş olabilir) ve sayfa sonu bildirimlerinden oluşan, metin boyutu, rengi vb. özellikler barındırmayan dosya tipi.

third party (üçüncü parti): Bir bilgisayarı üreten kurum ve kullanan kişi haricinde kalan, üçüncü kişi (veya kurum). Örneğin üçüncü parti yazılım, makine üreticisi veya kullanıcı tarafından değil, bir başkası tarafından üretilmiş yazılıma verilen isimdir.

thumbnail (küçük resim): Bir grafik dosyasının uzaktan tanınabilmesi amacıyla ön izlemesini gösteren ufak resim.

TIFF (Tag Image File Format): Bitmap

imgelerin diskte saklanabilmesi Aldus, Microsoft ve birçok başka şirket tarafından geliştirilen bir dosya biçimi. TIFF dosyaları birçok veri sıkıştırma yöntemi kullanarak milyonlarca renge sahip çok büyük imgeleri saklayabilir.

Times Roman: Stanley Morison tarafından Londra'da The Times gazetesi için tasarlanmış oldukça okunaklı bir yazı tipi standardı.

toolbox (araç kutusu): Bir programda sık kullanılan komutları temsil eden simgelerin bulunduğu bir bölüm.

Torrent: BitTorrent yöntemiyle indirilmeye hazır dosya.

touchpad: Dizüstü bilgisayarlarda fare yerini tutan işaret aygıtı. Kullanıcı bir parmağını dikdörtgen sensörün üzerinde gezdirerek fare imlecini hareket ettirir.

touchscreen (dokunmatik ekran): Kullanıcının fare veya başka bir işaretçi aygıt kullanmaksızın ekrandaki öğelerle dokunarak etkileşime girmesine olanak

tanıyan ekran tipi.

track (iz): Bir diskte verilerin kaydedildiği eş merkezli dairelere verilen isim.

transfer rate (aktarım hızı): Verilerin bir noktadan diğerine aktarılması sırasında gözlenen oran (hız/zaman). Disk sürücüler, modemler ve diğer çevresel aygıtlar için bir performans ölçüsü olarak kullanılabilir.

transistor (transistör):

Bir noktadaki küçük bir akımın başka bir noktadaki daha büyük bir akımı kontrol etmesini sağlayan elektronik aygıt. Bu nedenle örneğin radyolarda veya ses devrelerinde yükseltici olarak kullanılabilir. Modern bilgisayarların gelişmesini sağlayan en önemli etkindir.

translator (çevirmen): Bir dilde yazılmış metni başka bir dile çevirmeyi deneyen yazılım.

transparent (saydam, şeffaf): Görünürlüğü olmayan veya başka bir nesne (ya da bir filtre) yardımıyla görüntülenebilen.

tray (sistem tepsi): Windows'ta görev çubuğunun sağ kısmında bulunan küçük alan. Sistem saati, ses simgesi ve benzeri yazılım/donanım bildirimlerini içerir.

Trojan horse (Truva atı):

Disk içeriğini belli bir tarihte silmek gibi işlevleri olabilen gizli, kötü niyetli yazılım. Truva atı olarak nitelenen yazılımlar genellikle "shareware" yazılımların yeni sürümleriymiş gibi dağıtılır.

troll: Çevrimiçi bir tartışma alanına kışkırtıcı (hakaret içerebilen) iletiler gönderen ve amacı genellikle mümkün olduğu kadar fazla insanın yanıt yazmasından ibaret olan kişi, "internet provokatörü".

TrueType font: 1991 yılında Apple tarafından PostScript yazı tiplerine rakip olarak oluşturulmuş olan bir yazı tipi ailesi. Pratikte bozulma olmadan bu yazı tipleri her boyutta kullanılabilir (Bkz: Vector Graphics).

Turbo Pascal: Anders Hejlsberg tarafından oluşturulmuş ve Borland tarafından 1984 yılında piyasaya sürülmüş oldukça popüler bir Pascal derleyicisi.

Turing test: Bilgisayarların insan zekâsını taklit edip edemeyeceğini belirlemek amacıyla Alan Turing tarafından 1950 yılında öne sürülmüş test.

Twitter: Kullanıcıların en fazla 140 karakter içeren iletiler gönderebildiği, internetteki en popüler mikro blog sitesi. (www.twitter.com)

twitter

U

Ubuntu: Debian tabanlı, oldukça kolay kurulumlu ve Windows'tan yeni geçenler için kolay bir kullanım imkânı sunan en popüler Linux dağıtımlarından biri. (www.ubuntu.com)

UL: HTML dilinde numaralandırılmamış listeler oluşturmak için kullanılan etiket.

UNC (Uniform Naming Convention): Microsoft ağlarında paylaşımlı kaynakların (disk, izin veya yazıcı) tanımlanması için kullanılan standart yol.

underflow: Bilgisayarla yapılan işlemlerde, elde edilen bir rakamın seçilmiş formatta gösterilebilmek için fazla küçük olması durumu.

underrun: Beklenmedik veri eksikliği. Bir CD-R veya DVD-R yazılırken sürücünün belirli bir hızda çalışması gerekir ve örneğin

ağ üzerinden gelen veriler yazılırken ağ bağlantısı yavaşlarsa, bilgisayar sürücüyeye gerekli miktarda veri aktaramayacağı için bu hata oluşabilir.

undo (geri al): Bilgisayar kullanıcısının son uyguladığı eylemi geri almasını, böylelikle işleyişin bu eylem hiç uygulanmamış gibi devam etmesini sağlayan komut.

unhandled exception: Bir dosyaya yazılamaması gibi bir sorunun olduğu, belirsiz, tanımsız hata durumu. Genellikle bir programcı hatasının göstergesidir.

Unicode: Dünyanın tüm yazılı dillerinde (Japonca ve Çince dâhil) bulunan karakterleri içermek için yeterli sayıda farklı (tam 1.048.576 adet) karakter gösterme yetisine sahip olan sistem. ASCII sisteminde ise yalnızca 256 karakterin gösterilmesi mümkündür.

UPS (Uninterruptible Power Supply / Kesintisiz Güç Kaynağı): Herhangi bir elektrik kesintisi anında üzerindeki şarjlı piller sayesinde gerekli akımı sağlayarak bilgisayarın çalışmaya devam etmesini sağlayan güç kaynağı.

UNIX: 1970'lerin başında, Multics isminde daha eski bir sistemin yerine geçmesi amacıyla Bell Laboratuvarları tarafından geliştirilen bir işletim sistemi (veya işletim sistemi ailesi). UNIX dört kişilik ufak bir takım tarafından geliştirilmiş olmasına rağmen, çok daha büyük ekiplerle geliştirilen OS/360 gibi işletim sistemlerinden birçok açıdan daha üstündü. Halen Mac OS işletim sisteminin güncel sürümleri ve Linux dağıtımları UNIX tabanlıdır.

upload (karşıya yüklemek): Genellikle daha küçük bir bilgisayarda bulunan bir dosyayı merkezdeki sunucu bilgisayara aktarmak.

UPnP (Universal Plug and Play): Farklı aygıtlar arasında kurulan bağlantıları standartlaştırmak amacıyla geliştirilen

teknoloji. (www.upnp.org)

upward compatibility (ileriye dönük uyumluluk): Güncel teknolojiyle üretilen bir ürünün, daha sonra çıkan ürünlerle uyumlu olması. Örneğin AMD'nin ürettiği AM3 işlemcilerinin takılabildiği AM2+ soketli anakartlar ileriye uyumlu donanımlardır.

urban legend (şehir efsanesi): Genellikle eğitilmiş insanlar tarafından anlatılan fakat doğruluğu kanıtlanamayan hikâye türü. İnternet şehir efsanelerinin yayılması için oldukça uygun bir platformdur.

URL (Universal Resource Locator): Web adresi anlamında kullanılan kısaltma.

USB (Universal Serial Bus): Seri, paralel, SCSI ve diğer türdeki portların yerini alması amacıyla tasarlanmış, çevresel aygıtların bilgisayara bağlanmasının standart yollarından biri. USB 1.0 12 Mbps hıza sahipken, USB 2.0 480 Mbps ve USB 3.0 ise 5 Gbps değerine sahiptir. USB ilk olarak Intel ve diğer bazı şirketler tarafından 1997 yılında tasarlanmıştır.

USB flash drive (USB flash bellek):

USB arabirimine sahip küçük, parmak boyutunda bir flash bellek aygıtı. Bilgisayara takıldığında işletim sistemi tarafından çıkarılabilir disk olarak görülür.

USB hard disk (USB sabit disk): Bilgisayara USB bağlantısı üzerinden bağlanan sabit disk. 2.5" boyutundaki USB diskler enerjisini aynı USB bağlantısından, 3.5" boyutundakiler ise ilave bir adaptörle alırlar.

USB storage device (USB depolama aygıtı): USB bağlantısını kullanarak

bağlanan sabit disk veya flash bellekler için verilen genel isim.

user friendly (kullanıcı dostu): Bir kullanıcının o zamana kadarki kullanım alışkanlıklarını dikkate alan, hızlıca öğrenilebilir ve kolay kullanılabilir program arayüzlerini tamlamak için kullanılan tabir.

user interface (kullanıcı arabirimi, kullanıcı arayüzü): Bilgisayarda çalışmakta olan bir programın, onu kullanan kişiyle iletişim kurmak için kullandığı yol; çalışan bir programın görünür kısmı.

UTF-8, UTF-16: (Bkz: Unicode)

utility (araç): Bilgisayarın alınma amacını gerçekleştirecek kadar büyük olmayan, ancak faydalı işler görmek için kullanılabilen programcılara (örneğin sıkıştırma programları) verilen isim.

V

vacuum tube (vakum tüpü): Eski bilgisayarlarda, CRT monitör ve televizyonlarda bulunan, zamanımızda yarı iletkenler ve transistörlerin gerçekleştirdiği işlemleri gerçekleştirmek için gerekli olan elektronik bileşen.

vanilla: Düz, ilave özellikleri olmayan. Örneğin bir kişi, .NET Framework'ün dâhil edilmediği bir Windows XP'den bahsetmek için "Vanilla Windows XP" şeklinde bir tabir kullanabilir.

var: (Bkz: variable)

variable (değişken): Bir programlama dilinde sayısal bir değer veya bir karakter dizisi barındıran verileri temsil eden bir karakter.

variant (varyant): Birden fazla tipteki değeri bünyesinde barındırabilen bir veri tipi.

VB.net: (Bkz: Visual Basic)

VBScript: Bir web sitesine çalıştırılabilir kod parçaları eklenebilmesi için Microsoft tarafından geliştirilmiş, Visual Basic temelli bir betik dili.

vector graphics (Vektörel grafik): Pikseller yerine belirli ölçüler ve pozisyonlarda çizilmiş çizgilerle oluşturulan grafik tipi. Vektörel grafiğin avantajı, çizimlerin herhangi bir kalite kaybı yaşanmaksızın istenildiği kadar büyütülebilmesi ve küçültülebilmesidir.

VGA: IBM tarafından PS/2 bilgisayarlar için 1987 yılında geliştirilmiş görüntü sistemi. Halen DVI bağlantısına sahip olmayan birçok monitör bilgisayara VGA bağlantısı ile bağlanır.

VGA connector (VGA konektörü):

1980'lerin sonlarından günümüze birçok bilgisayarın monitöre bağlanması için kullanılmış olan analog video çıkışı.

video: 1. Bir bilgisayardan monitör ekranına gönderilen sinyaller.

2. Bilgisayarda veya benzeri bir oynatıcıda gösterilen hareketli resimler, film.

video adapter (görüntü bağdaştırıcısı):

(Bkz: video card)

video capture (görüntü yakalama):

Bir televizyon veya analog kameradan gelen görüntü sinyallerini sayısallaştırarak kaydetme işlemi.

video card (ekran kartı): Bir bilgisayarın görüntü sinyalleri oluşturarak bu sinyalleri ekrana aktarmasını sağlayan devre kartı.

video chat (görüntülü sohbet):

Web kameralarının kullanılmasıyla gerçekleştirilen, gerçekleştiği esnada tarafların birbirini görebildiği sohbet türü.

video memory (video belleği): Bilgisayarın

ekrana görüntü çizmesini sağlayan ekran kartında bulunan bellek.

videoconferencing (video konferans):

Birden fazla kişinin internet veya yerel ağ yoluyla görüntülü olarak sohbet edebilmesine imkan veren sistem.

virtual machine (sanal makine):

Fiziksel olarak var olmayan ancak başka bir bilgisayar tarafından simüle edilen makine. VMWare veya Virtualbox gibi yazılımlarla örneğin Windows içinde Linux kullanan bir sanal makine veya Mac OS içinde Windows kullanan bir sanal makine çalıştırmak mümkündür.

virtual memory (sanal bellek): Fiziksel belleğin yetersiz kaldığı durumlarda diskin bir bölümünün veya diskteki bir dosyanın bellek yerine geçmesiyle elde edilen düşük performanslı bellek türü.

Virtual Private Network: (Bkz: VPN)

virtual storage: (Bkz: virtual memory)

virus (virüs): Kendisini otomatik olarak kopyalayan, bu nedenle genellikle

internet üzerinden farklı bilgisayarlara ve farklı disklere kopyalanan ve ulaştığı bilgisayarlarda çeşitli aksaklıklara neden olan kötü niyetli yazılım.

Vista: (Bkz: Windows)

Visual Basic: 1991 yılında Microsoft tarafından tanıtılan ve kısa sürede popüler olan etkileşimli program geliştirme ortamlarından biri.

Visual Studio: Microsoft tarafından Visual Basic, C++, C# ve diğer diller için sunulan bir geliştirme ortamı.

visualization (görselleştirme): Ses çalan yazılımlarda, çalınan ses dalgalarını temsil eden görsel imgelerin canlı olarak kullanılması.

voice chat (sesli sohbet): İki veya daha fazla kişinin bilgisayarlara bağlanan mikrofonlar sayesinde internet veya yerel ağ üzerinden konuşarak gerçekleştirdiği sohbet.

voice mail (sesli posta): Sesli olarak gönderilen iletilere verilen isim.

voice recognition (ses tanıma): (Bkz: speech recognition)

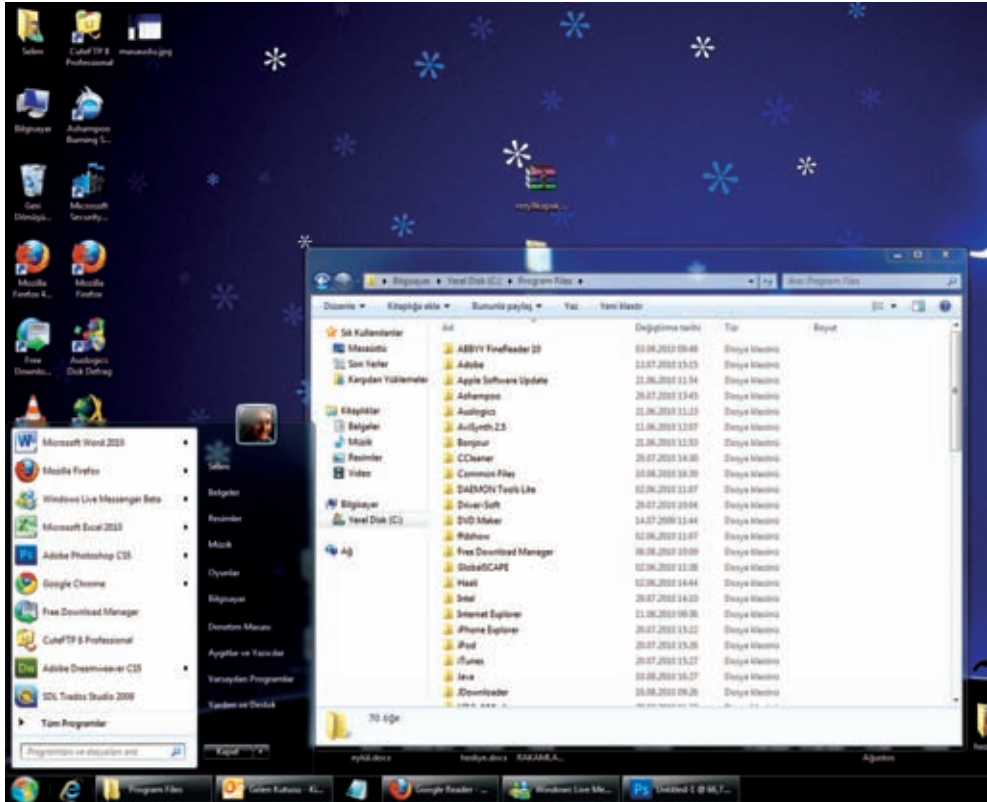
VoIP (Voice over Internet Protocol): Sesli telefon görüşmelerinin internet veya IP ağları üzerinden gerçekleştirilmesini sağlayan protokollere verilen genel isim.

volatile (uçucu): Elektrik kesildiğinde üzerindeki verilerin silindiği bellekleri (örneğin bilgisayarın ana belleği) tanımlamak için kullanılan bir tabir.

volume: 1. Ayır bir disk veya USB sürücü.
2. Algılanan sesin seviyesi.

VPN (Virtual Private Network, Sanal Özel Ağ): İzin verilmeyen erişimlerin engellendiği, internet üzerindeki birkaç bilgisayarı sanki aynı yerel ağdalmış gibi birbirine bağlayan sanal ağ.

VRAM (Video Random Access Memory): Ekran kartlarında kullanılmak üzere özel olarak tasarlanmış bellek tipi.

Solda: Başlat düğmesi sol altta; **solda:** Başlat menüsü; **sağda:** Windows Gezgin; **altta:** görev çubuğu; **arkada:** masaüstü ve duvar kağıdı

W3C: (Bkz: World Wide Web Consortium)

wallpaper (duvar kağıdı): Görsel arabirimi bulunan bir işletim sisteminde arka plan olarak ayarlanmış resim veya desen.

WAN: (Bkz: Wide Area Network)

WAP (Wireless Application Protocol): Kablosuz aygıtların servis sağlayıcılarla veri aktarımında bulunabilmesine olanak tanıyan hizmet türü.

warez: Genellikle internet üzerinden paylaşılan korsan yazılım (argo).

watermark (filigran): Bir dijital fotoğrafa tanımlanabilmesi veya fotoğrafın çalınmaması için ilıştırılan yarı saydam yazı ya da logo.

.wav: Microsoft Windows altında

sayısallaştırılmış ses dosyaları için kullanılan dosya uzantısı.

wave dosyası: Ses dalgalarının sayısal temsilini içeren dosya.

web: (Bkz: World Wide Web)

Web 2.0: Özellikle sosyal paylaşım ağlarının ve diğer kullanıcı katılımlı sitelerin popüler olmasıyla birlikte internet kullanımında yaşanan değişiklikleri vurgulamak için başvuru bir terim. "Web 2.0" sürüm belirten bir terim değildir.

web address (web adresi): İnternette erişilebilen herhangi bir sitenin veya dosyanın görüntülenme adresini belirten karakterler dizisi.

web browser (web tarayıcısı): (Bkz: Browser)

web log: (Bkz: blog)

web page (web sayfası): İnternette erişilebilen bilgilerin yer aldığı, sayfa biçiminde görüntülenen dosya.

web page title (web sayfası başlığı): Web tarayıcısının üst kısmındaki başlık çubuğunda görüntülenen tanımlayıcı metin. Kullanıcı bir web sitesini yer imlerine eklediğinde bu metin kullanılır.

web search (web araması): İnternetin bir arama motoru vasıtasıyla aranması eylemi.

web server (web sunucusu): İnternete sürekli bağlı durumda olan ve web sayfalarını talep eden istemci bilgisayarlara göndermekle sorumlu bilgisayar. Her web sayfası bir sunucuda bulunur.

website (web sitesi): İnternette belirli bir şablonda, sayfa veya sayfalar bütünü olarak görüntülenen dosya veya dosyalar.

webcam (web kamerası): Bilgisayara takılan ve kişinin canlı görüntüsünü internette yayımlayabilmesine olanak

tanıyan kamera.

webcast (web yayını): Bir haberin veya bir olayın sesli ve/veya görüntülü olarak internet üzerinden yayımlanması.

webmaster (web sorumlusu, web yöneticisi): Bir web sitesinin internette yayımlanmasından ve tamamının veya belli bir bölümünün güncellenmesinden sorumlu olan kişi.

weight (ağırlık): Bir yazı tipinin kalınlığını (ağırlığını) tarif etmek için kullanılan tabir.

WEP (Wired Equivalent Privacy): Wi-Fi ve ilgili 802.11b kablosuz bağlantı sistemlerine dâhil edilmiş, göreceli olarak zayıf bir kriptolama sistemi.

white balance (beyaz dengesi): Dijital bir kamerada, ışık kaynağından alınan ışığın renginin düzeltilmesi için kullanılan ayar. Örneğin iç mekânda floresan ışığında çekilen fotoğraflar, dış mekânda güneş ışığında çekilen fotoğraflara göre farklı bir ışık ayarına ihtiyaç duyarlar; bu nedenle düzgün renklerin elde edilebilmesi için

beyaz dengesi ayarı önemlidir.

white space (beyaz boşluk): Yazıcıdan çıktı alındığında kâğıda mürekkep basılmasına gerek bırakmayan boşluk, girinti ve form alanları.

whitelist (beyaz liste): Gönderdikleri iletilerin hiçbir şekilde reddedilmediği, güvenilir gönderenler listesi.

Wi-Fi: Kablosuz 802.11 ağlar için geniş çapta kullanım alanına sahip ürün uyumluluğu standardı. Genellikle “kablosuz internet bağlantısı” anlamında kullanılır.

Wii: Nintendo tarafından piyasaya sürülen, hareket algılayıcılara sahip denetçilerle kontrol edilen ve bu özelliğiyle rakiplerinden ayrılan bir oyun konsolu.

wiki (viki): Birden fazla kullanıcının düzenlediği, her kullanıcının içerik ekleme ve eklenmiş içeriği düzenleme hakkının bulunduğu ansiklopedik siteleri tarif etmek için kullanılan terim.

Wikipedia (Vikipedi): Dünya çapında binlerce gönüllünün ortaklaşa çalışmasıyla oluşturulan ve halen güncellenmekte olan, viki biçiminde, çok dilli, özgür ansiklopedi. (www.wikipedia.org)

WiMax: Verilerin uzun mesafeli (50 km) aktarımını mümkün kılmayı amaçlayan kablosuz ağ standardı.

Windows tuşu: Bazı bilgisayar klavyelerinde bulunan, üzerinde Windows logosunun yer aldığı ve Başlat menüsünü açmak veya başka kısayollara erişmek için kullanılabilen tuş.

Win32: 32 bit çekirdeğe sahip Windows 95

A problem has been detected and windows has been shut down to prevent damage to your computer.

DRIVER_IRQL_NOT_LESS_OR_EQUAL

If this is the first time you've seen this Stop error screen, restart your computer. If this screen appears again, follow these steps:

Check to make sure any new hardware or software is properly installed. If this is a new installation, ask your hardware or software manufacturer for any windows updates you might need.

If problems continue, disable or remove any newly installed hardware or software. Disable BIOS memory options such as caching or shadowing. If you need to use Safe Mode to remove or disable components, restart your computer, press F8 to select Advanced Startup options, and then select Safe Mode.

Technical information:

*** STOP: 0x000000D1 (0x0000000C,0x00000002,0x00000000,0xF86B5A89)

*** gv3.sys - Address F86B5A89 base at F86B5000, DateStamp 3dd991eb

Beginning dump of physical memory

Physical memory dump complete.

Contact your system administrator or technical support group for further assistance.

Meşhur “Mavi Ekran” Windows'un eski sürümlerinde çok daha sık karşımıza çıkıyordu. Windows geliştikçe onunla karşılaşma sıklığımız da azaldı.

ve ardılları için kullanılan bir tabir.

Win32s: Win32'nin Windows 3.1'e bir eklenti olarak kurularak birçok Windows 95 yazılımının çalıştırılmasını sağlayan bir alt kümesi.

window (pencere): Windows veya Mac OS gibi görsel arabirimi bulunan işletim sistemlerinde ekranın özel bir amaç doğrultusunda ayrılmış kısımlarına verilen isim. Farklı yazılımlar farklı pencereler halinde çalıştırılır ve kullanıcı pencerelerin boyutunu, şeklini ve konumunu belirleyebilir.

Windows (Microsoft): Microsoft tarafından üretilen işletim sistemleri ailesinin genel ismi. İlk olarak 1983 yılında DOS altında pencere ve fare desteği verilebilmesi amacıyla kullanılacak bir görsel arayüz olarak tasarlandı. 1990 yılında çıkan Windows 3.0 birden fazla DOS uygulamasının aynı anda çalışabilmesi olanağını, yani çok görevlilik desteğini sunuyordu.

Microsoft ve IBM bu projelerden ayrı olarak, 80386, 486 ve Pentium

işlemcilerde çalışacak 32 bit ve çok görevlilik desteğine sahip bir işletim sistemi üzerine ortaklığa gitti, ancak bu ortaklık çok geçmeden bozuldu ve ortaya iki ayrı sistem çıktı: IBM OS/2 ve Microsoft Windows NT (bugünkü Windows'ların atası).

Window 95, 98 ve Me, Windows NT mimarisinin son kullanıcılar için de yaygın olacağı yıllara doğru gidilirken DOS uyumluluğunun korunmasını sağlayan birer geçiş ürünüydü. Windows 2000, XP, Vista ve 7, Windows NT'den türetilmiş Windows sürümleridir.

Windows 2K: Windows 2000'in resmi olmayan kısaltmalarından biri.

Windows 98 SE: Windows 98 Second Edition'ın kısaltması; Windows 98'in 1999 yılında çıkan ve Internet Explorer 5.0 ile birlikte gelen sürümü.

Windows 9x: Windows 95 ve 98 için ortak olarak kullanılan bir kısaltma.

Windows Messenger: (Bkz: Live Messenger)

winmodem: Kendi işlemcisi bulunmayan, bu nedenle sinyal işleme sürecini Windows çalıştıran bir bilgisayarın işlemcisine havale eden modem türü.

Wireless-A: Artık yerini çoğunlukla Wireless G standardına bırakmış, 54 Mbps – 5 GHz değerlerine sahip kablosuz iletişim standardı.

wireless access point (kablosuz erişim noktası): Kablolul bir ağına bağlı olan, veri alımını ve gönderimini sağlayan antenlere sahip kablosuz ağı dağıtıcısı.

Wireless B: 2.4 Ghz'de 11 Mbps aktarım sağlayan ilk popüler Wi-Fi kablosuz iletişim standartlarından biri.

wireless communication (kablosuz iletişim): Elektromanyetik sinyallerin bir noktadan bir başka noktaya kablosuz, genellikle radyo dalgaları veya kızılötesi ışıkla aktarımı anlamına gelen tabir.

Wireless G: 2.4 Ghz'de 54 Mbps aktarım sağlayan, Wireless B donanımlarla uyumlu çalışan,

günümüzün en popüler Wi-Fi kablosuz iletişim standardı.

Wireless N: 2.4 Ghz'de 100 Mbps aktarım sağlayan, Wireless B ve Wireless G donanımlarla uyumlu çalışan, en yeni Wi-Fi kablosuz iletişim standardı.

wireless network (kablosuz ağı): Bilgisayarların kablolar yerine radyo dalgalarıyla haberleştiği yerel ağlara verilen isim.

WLAN: (Bkz: wireless network)

WMA (Windows Media Audio): Bilgisayarda saklanan ses dosyalarının sıkıştırılması için MP3'e alternatif olarak kullanılan bir dosya biçimi.

WML (Wireless Markup Language): Kablosuz aygıtlarda kullanılması için tasarlanmış bir XML uzantısı.

Word: Microsoft'un Windows ve Macintosh platformları için Office paketi bünyesinde sunduğu popüler kelime işlemci yazılımı.

word processing (kelime işleme): Mektup, rapor, kitap gibi yazılı belgelerin bilgisayarla hazırlanması sürecine verilen isim.

word wrap (sözcük kaydırma): Yazarın her satır sonunda Enter tuşuna basma gerekliliğini ortadan kaldıran, satır sonunda otomatik olarak yeni satıra geçilmesini sağlayan fonksiyon.

WordPerfect: PC ve Macintosh bilgisayarlar için sunulan bir kelime işleme programı. Zamanla Microsoft Word'e karşı popülaritesini yitirmiştir.

WordPress: Blog yaratmak için bir web adresi ve hazır şablonlar sunan ücretsiz, açık kaynaklı bir web yazılımı. (www.wordpress.com)

wordspacing: Kelimeler arasında bırakılan boşluk miktarını ifade eden tabir.

workaround: Bir sorunun ortadan kaldırılması için ortaya konulan geçici çözüm. Örneğin Tab tuşu çalışmayan bir klavyede aynı işlevi gören Ctrl+I kısayolunu kullanmak bir "workaround" olarak

adlandırılabilir.

workgroup (çalışma grubu): Büyük bir ağ içinde küçük bir birim olarak değerlendirilen bir bilgisayarlar topluluğu.

workstation (iş istasyonu): Genellikle bilimsel ve mühendislikle ilgili hesaplamalar için kullanılan güçlü bilgisayar. Örnekler içinde Sun Sparcstation ve IBM RS/6000 gösterilebilir. Bazı daha yeni PC ve Macintosh bilgisayarlar da bu kategoride yer alır.

World Wide Web (WWW): Herkesin internet üzerinden (HTTP protokolünü kullanarak) okuyabileceği bilgilerin sunulduğu web sayfalarının bulunduğu bilgisayarlar ağı; "dünya çapında ağ".

World Wide Web Consortium (W3C): 1994 yılında kurulmuş ve World Wide Web standartlarını belirlemek için çalışan kurumlar içinde yer alan bir topluluk.

worm (solucan): İnternet veya yerel ağ üzerinden yayılabilen ve bulaştığı bilgisayarlarda tahribata yol açan bazı zararlı yazılımlara verilen isim.

WPA (Wi-Fi Protected Access): Kablosuz ağları güvenli kılmak için kullanılan, kriptolama anahtarları sürekli değiştirildiği için WEP'ten daha iyi bir koruma sunan güvenlik sistemi.

write-protect (yazma koruması): Bir disket veya kaset için kullanılabilen, bilgisayarın veya başka bir kayıt aygıtının mevcut verileri silmesini engelleyen koruma modu.

WSVGA (Widescreen Super VGA): 1024 x 600 pikselden oluşan ekran çözünürlüğü.

WSXGA (Widescreen Super XGA): 1440 x 900 pikselden oluşan ekran çözünürlüğü.

WUXGA (Widescreen UXGA): 1900 x 1200 pikselden oluşan ekran çözünürlüğü.

WWW: (Bkz: World Wide Web)

WXGA (Widescreen XGA): 1280 x 720 veya biraz daha fazla pikselden oluşan ekran çözünürlüğü.

X server (X sunucusu): Ekranı, klavyeyi ve fareyi yöneten bir süreç.

X terminal: “X Window System” çalıştırma kabiliyetine sahip, genellikle düşük konfigürasyonlu bilgisayar. X terminal ağ üzerinden uzaktaki bir bilgisayara bağlanır ve hesaplamalar uzaktaki bilgisayar üzerinde yapılır.

X Windows System (Kısaca “X Windows”): UNIX ve UNIX tabanlı sistemler için sunulan, programların pencereler içinde metin ve grafik göstermesini, fare eylemlerine tepki vermesini sağlayan yazılım paketi.

x64: Orijinal olarak AMD tarafından Athlon 64 işlemciler için geliştirilmiş ve daha sonra Intel tarafından da uyarlanmış olan, Pentium (32 bit) CPU mimarisi için 64 bit uzantısı. Bir yazılımın ya da işletim sisteminin sonunda

“x64” ekinin yer alması, o yazılım 64 bit sistemler için özel olarak geliştirildiğini ifade eder.

x86: 8086/286/386/486 ve ardılları için kullanılan kısaltma. “32 bit” anlamına gelir.

x86-64: x64 için kullanılan eski isim.

xcopy: DOS ve diğer işletim sistemlerinde bir grup dosyayı kopyalamak için kullanılan bir komut.

xDSL: Farklı tipteki DSL bağlantılar için kullanılan genel isim.

XGA (Extended Graphics Array): IBM tarafından PS/2 için piyasa sürülmüş bir Super VGA kartı. 1991 yılında sunulan orijinal XGA 1024 x 768 piksellik görüntüler üretebiliyordu. Bugün XGA sözcüğü halen bu çözünürlüğü kullanan monitör veya

projektörler için telaffuz edilmekte.

XHTML: HTML'in XML'in bir uzantısı olarak yeniden yorumlanan hali. XHTML ile yazılan belgeler XML olarak işlenebilir.

XMCL (Extensible Media Commerce Language): İnternet üzerinden sayısal içerik sağlayan şirketler için tasarlanmış XML tabanlı bir dil.

XML (Extensible Markup Language): HTML'e benzeyen, ancak yalnızca web sayfalarını değil, herhangi bir tipteki karmaşık veri yapılarını aktarmak için tasarlanmış bir dil.

XP: Microsoft Windows'un 5.1 sürümü.

Y

Y2K: "Year 2000" (2000 yılı) için kullanılan bir kısaltma.

Y2K compliant: "2000 yılı sorunu"ndan etkilenmeyen anlamındaki tabir. Teknik olarak 2000 yılı sorunundan etkilenmeyen bir yazılımın, yıl bilgisini asla iki haneli olarak göstermemesi gerekir.

Yahoo!: Yurt dışında çok popüler bir portal ve arama motoru, ancak Türkiye'de yaygınlık kazanamadı. (www.yahoo.com)

Year 2000 Problem (2000 Yılı Sorunu):
Yıl hanesinin iki rakam halinde gösterildiği (örn. 2001 yerine 01) ve bu nedenle 1999'dan sonra gelen 2000 yılını tanıyamayan yazılımlardan kaynaklanan hesap hatalarının genel ismi. 2000 yılı yaklaşırken birçok yazılımda bu sorunu giderecek güncellemeler yapılması gerekmişti.

YouTube: 2006 yılında Google tarafından satın alınmış olan, kullanıcıların video paylaşımında bulunabildiği oldukça popüler bir video sitesi. 2008 yılından beri Türkiye'de yasaklı siteler arasında yer almaktadır.

Z

Z-buffer: Bir üç boyutlu tasarım programının başka nesnelerin arkasında kaldığı için görünemeyen nesneleri çizmemesini sağlayarak performans kazandıran algoritma.

Zip drive (Zip sürücüsü): Iomega tarafından üretilen 100, 250 veya 750 MB boyutlarına sahip özel çıkarılabilir diskleri okuyabilen sürücü.

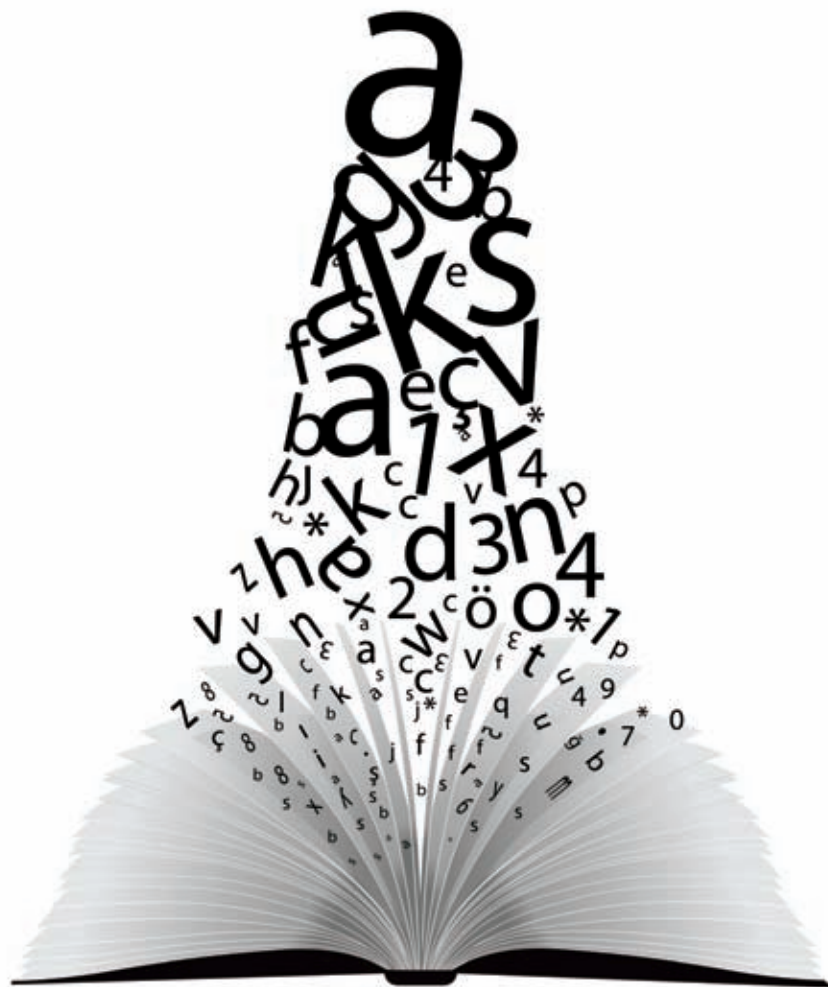

Zip dosyası: WinZip, PKZIP veya Windows'un dahili Zip sıkıştırma özelliğiyle oluşturulmuş, dosyalar ve/veya klasörler içeren sıkıştırılmış dosya.

zombie (zombi, hortlak): Kötü niyetli bir kişi tarafından Truva atı veya benzeri bir virüsle ele geçirilmiş, böylelikle sahibinin haberi olmaksızın DDoS saldırıları veya istenmeyen e-posta gönderilmesi için kullanılan bilgisayar.

zoom (yakınlaştırma): Bir grafik düzenleme programında bir alanı yakınlaştırmak veya fotoğraf makinesinde lens ayarı yoluyla vizörden görülen nesnelerin daha büyük görülmesini sağlamak.

z/OS: IBM tarafından üretilen, MVS ve UNIX uyumluluğunu bünyesinde birleştiren, OS/360 çizelgesinde yer alan en son işletim sistemi.

► TÜRKÇE – İNGİLİZCE DİZİN

3 boyutlu: 3D

açık kaynaklı yazılım: open source software

açık mimari: open architecture

açılır pencere reklamı: pop-up ad

ağ: network

ağırlık: weight

akışkan: streaming

aktarım hızı: transfer rate

alan adı: domain

alt ağ maskesi: subnet mask

ana bilgisayar: host

anahtar: key

anakart: motherboard, mainboard

antivirüs yazılımı: antivirus software

araç kutusu: toolbox

araç: gadget

araç: utility

arka kapı: back door

arka plan: background

aygıt sürücüsü: device driver

bağlantı: link

bant genişliği: bandwidth

Başlangıç klasörü: Startup folder

Başlat düğmesi: Start button

Başlat menüsü: Start menü

bayt: byte

bellenim: firmware

benioku: readme

betik: script

beyaz boşluk: white space

beyaz dengesi: white balance

beyaz liste: whitelist

biçem sayfası: style sheet

biçim: format

biçimlendirmek: format atmak

bölüm: partition

bulut bilişim: cloud computing

bütünleşik: on-board

casus yazılım: spyware

çalışma grubu: workgroup

Çalıştır: Run

çekirdek: core

çekirdek: kernel

çerçeve: frame

çerez: cookie

çevirmeli ağ: dial-up networking
çevirmeli bağlantı: dial-up connection
çevirmen: translator
çevresel ses: surround sound
çevrimiçi: online
çıkış aygıtı: output device
çıkış: quit
çift çekirdekli: dual core
çözünürlük: resolution
dağıtım: distro
dâhili: on-board
değişken: variable
Denetim Masası: Control Panel
derleyici: compiler
dışarı aktarmak: export
dinamik IP adresi: dynamic IP adress
disket: floppy disk
dizüstü: laptop, notebook
doğal çözünürlük: native resolution
doğal: native
dokunmatik ekran: touchscreen
donanım: hardware
dosya paylaşımı: file sharing
dosya sistemi: filesystem
durdur: abort
duvar kağıdı: wallpaper

düzenli ifade: regular expression
ebeveyn denetimi: parental controls
ek: attachment
e-kitap: e-book
ekran görüntüsü: screenshot
ekran kartı: video card
ekran koruyucusu: screen saver
ekran: screen
emülasyon: emulation
e-posta: e-mail
ergonomi: ergonomi
erişim süresi: access time
eşitleme: synchronization
e-ticaret: e-commerce
etiket: tag
fare: Mouse
farklı kaydet: save as
filigran: watermark
flash bellek: flash drive
fonksiyon: function
gecikme: lag
geniş bant: broadband
gereç: gadget
geri al: undo
Geri Dönüşüm Kutusu: Recycle Bin
geriye uyumlu: backward compatible

gigabayt: gigabyte
giriş, girdi: input
gizli dosya: hidden file
gömülü yazı tipi: embedded font
görev çubuğu: taskbar
Görev Yöneticisi: Task Manager
görselleştirme: visualization
görüntü bağdaştırıcısı: video adapter
görüntü yakalama: video capture
görüntülü sohbet: video chat
grafik tableti: graphics tablet
gri ölçekli: grayscale
güç kaynağı: power supply
gülücük: smiley
Güvenli Mod: Safe Mode
güvenlik duvarı: firewall
haber grubu: newsgroup
hata: bug
hata: error
hazırda bekletmek: hibernate
hedef: target
hesap tablosu: spreadsheet
hız aşırma: overclock
hizmet paketi: service pack
IPAdresi: IP address
içeri aktarma: import

ikilik dosya: binary file
ikilik sayı: binary number
ileriye dönük uyumluluk: upward compatibility
iletişim kuralı: protocol
isim sunucusu: nameserver
istemci: client
istenmeyen e-posta: junk e-mail, spam
istenmeyen posta filtresi: spam filter
iş istasyonu: Workstation
işlem: process
işlemci: processor
işletim sistemi: operating system
italik: italic
iz: track
izin: permission
kablo modem: cable modem
kablosuz ağ: wireless network
kablosuz erişim noktası: wireless access point
kablosuz iletişim: wireless communication
kabuk: shell
kara liste: blacklist
Karpal Tünel Sendromu: Carpal Tunnel Syndrome
karşıya yüklemek: upload

kart okuyucu: card reader
kaydet: save
kaydırma çubuğu: scroll bar
kaydırma: scroll
Kayıt Defteri: Registry
kayıt: register, registration
kaynak kodu: source code
kelime işleme: word processing
kırık bağlantı: dead link
kısayol: shortcut
kızılötesi: infrared
kilobayt: kilobyte
kimlik avı: phishing
klavye: keyboard
komut istemi: command prompt
konsol: console
kopyalama koruması: copy protection
kulaklıklılı mikrofon: headset
kullanıcı arabirimi: user interface
kullanıcı dostu: user friendly
kuyruk: queue
küçük resim: thumbnail
kütüphane, kitaplık: library
lazer yazıcı: laser printer
Lenovo: 2005 yılında IBM'in kişisel bilgisayar bölümünü satın almış olan şirket.

lisans: licence
MAC adresi: MAC adress
makine dili: machine language
makro virüsü: macro virus
makro: macro
masaüstü bilgisayar: desktop computer
masaüstü: desktop
Mavi Ekran: Blue Screen of Death
megabayt: megabyte
megapiksel: megapixel
meta etiketi: meta tag
metin dosyası: text file
metin editörü: text editor
mikroişlemci: microprocessor
miras: legacy
monitör: monitor
Moore Yasası: Moore's Law
nanometre: nanometer
nanosaniye: nanosecond
nesne: object
noktadan noktaya: peer-to-peer
ortalama: phishing
optik disk: optical disc
optik yakınlaştırma: optical zoom
Orijinal Ürün Avantajı: Genuine Advantage
Otomatik Çalıştır: AutoPlay

oturum açma: log on, log in
oturum: session
oyun çubuğu: joystick
oyuncu: gamer
ön tanımlı: default
önbellek: cache
önyükleme: boot
örnekleme sıklığı: sampling rate
özgür yazılım: free software
öznitelik: attribute
pano: clipboard
paralel port: parallel port
parola: password
pencere: window
piksel: pixel
profil: profile
renk derinliği: bit depth
sabit disk: hard disk, hard drive
sabit IP adresi: static IP adress
salt okunur: read-only
sanal bellek: virtual memory
sanal makine: virtual machine
saydam: transparent
sayısal tuş takımı: numeric keypad
sayısal uçurum: digital divide
sayısal yakınlaştırma: digital zoom

sayısal: digital
sayısal-analog çevirici: digital-to-analog converter
sekme: tab
sekmeli gezinti: tabbed browsing
sentezleyici: synthesizer
seri port: serial port
ses kartı: sound card
ses sentezleme: speech synthesis
ses tanıma: speech recognition
ses: audio
sesli posta: voice mail
sesli sohbet: voice chat
sık kullanılanlar: favorites
Sıkça Sorulan Sorular (SSS): FAQ
Silikon Vadisi: Silicon Valley
simge: icon
sistem tepsisi: tray
siyah şapka: black hat
soğutucu bloğu: heat sink
solucan: worm
son iyi yapılandırma: last known good
sosyal ağ sitesi: social networking site
sözcük kaydırma: word wrap
sözdizimi: syntax
sözlük saldırısı: dictionary attack

sunucu: server
sürpriz yumurta: Easter egg
şablon: template
şehir efsanesi: urban legend
şifre: password
şifreleme: encryption
Tak ve Çalıştır: Plug and Play
takas alanı: swap space
takas dosyası: swap file
tampon bellek: buffer
tarayıcı: browser
tarayıcı: scanner
taşma: overflow
tazeleme oranı: refresh rate
tazeleme: refresh
teelif hakkı: copyright
terabayt: terabyte
teyp sürücüsü: tape drive
toplu işleme: batch processing
transistör: transistor
Truva atı: Trojan horse
uçucu: volatile
USB depolama aygıtı: USB storage device
USB flash bellek: USB flash drive
USB sabit disk: USB hard disk
uygulama çatısı: application framework

uyumluluk modu: compatibility mode
uzak masaüstü: remote desktop
uzantı: extension
üçüncü parti: third party
üstüne yazma: overwrite
vakum tüpü: vacuum tube
varsayılan: default
varyant: variant
vekil sunucu: Proxy server
vektörel grafik: vector graphics
veri kurtarma: data recovery
veri sıkıştırması: data compression
veri: data
veritabanı: database
veriyolu: bus
VGA konektörü: VGA connector
video belleği: video memory
video konferans: videoconferencing
viki: wiki
Vikipedi: Wikipedia
virüs: virus
web adresi: web adress
web araması: web search
web kamerası: webcam
web sayfası başlığı: web page title
web sayfası: web page

web sitesi: website
web sunucusu: web server
web web yöneticisi: webmaster
web yayını: webcast
Windows Gezgini: Explorer
yakınlaştırma: zoom
yansı: mirror
yapay zekâ: artificial intelligence
yatay: landscape
yazı tipi: font
yazıcı: printer
yazılım lisansı: software license
yazılım patenti: software patent
yazılım: software
yazım denetleyici: spell checker
yazma koruması: write-protect
yazmak, yakmak: burn
yazman: registrar
yedek kopya: backup copy
yeniden başlatma: reboot
yeniden başlatma: restart
yeniden boyutlandırma: resize
yeniden yükleme: reload
yer imi, yer işareti: bookmark
yerel ağ: Local Area Network
yok sayma listesi: ignore list

yonga seti: chipset
yorumlayıcı: interpreter
yönlendirici: router
yönlendirme: redirect
Zip sürücüsü: Zip drive
zombi: zombi

Teknolojiye dair aradığınız her şey

PCnet.com.tr/forum

sayfalarında sizi bekliyor...

BİLGİSAYAR VE İNTERNET TERİMLERİ SÖZLÜĞÜ